

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 6

Wskazy Skomun. Polk. Pol. Nowa, Strona 3.

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU
Z KOPALN. „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW.”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

Do wydania

Sprawozdania

z

NARADY

GOSPODARCZEJ

upoważniony został

tygodnik

„Polska Gospodarcza”

Sprzedaż w księgarniach i administracji

tyg. „Polska Gospodarcza”

Warszawa, ul. Elekoralna 2, pok. 26

tel. 5-12-73

Cena — zł 5.—; z przesyłką — zł 5.50; za

zaliczeniem — zł 5.80

Bank Gospodarstwa Krajowego

Skrócony bilans netto z dnia 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY

zł

zł

Dział handlowy:

1. Kasa i sumy do dyspozycji		42 106 566 71
2. Bilety skarbowe i bony inwestycyjne.		3 042 825 00
3. Papiery procentowe, akcje i udziały		55 374 080 34
4. Papiery procentowe własnej emisji		33 951 873 21
5. Weksle		97 591 517 79
6. Pożyczki krótkoterminowe		191 723 751 12
7. Banki		5 864 337 04
8. Pożyczki z lokat celowych		12 333 386 34
9. Pożyczki długoterminowe		40 588 056 07
10. Pożyczki komunalne		82 336 208 39
11. Pożyczki budowlane z funduszków własnych		10 094 769 04
12. Pożyczki zwaloryzowane b. instytucji sfuzj.		2 668 331 38
13. Należności przekazane przez Skarb Państwa na fund. oddłuż. dla roln.		31 711 056 39
14. Należności przeznaczone do odpisu z funduszu oddłużenia		1 417 031 82
15. Inne aktywa		80 488 142 70
		<u>691 291 933 34</u>

Dział emisyjny:

16. Pożyczki emisyjne	793 133 908 18	
17. Raty pożyczek emisyjnych	35 474 225 85	
18. Inne aktywa działu emisyjnego	31 020 831 53	
19. Saldo w dziale handlowym	4 124 555 17	863 753 520 73

Dział operacji ze Skarbem Państwa:

20. Pożyczki budowlane	383 605 169 11	
21. Kredyty sanacyjne dla banków	40 090 135 13	
22. Różne kredyty	112 183 923 23	
23. Rachunki specjalne	162 829 018 06	
24. Saldo w dziale handlowym	69 255 13	698 777 500 66

Suma bilansowa

25. Inkaso		2 253 822 954 73
27. Gwarancje i akceptacje		20 698 564 16
		<u>11 777 743 20</u>
		<u>2 286 299 262 09</u>

STAN BIERNY

zł

zł

Dział handlowy:

1. Kapitał zakładowy		150 000 000 00
2. Rezerwy		23 301 711 52
3. Fundusze oddłużenia dla rolnictwa i samorządów terytorjalnych		44 791 688 22
4. Wkłady à vista		191 274 128 34
5. Wkłady terminowe		83 960 982 49
6. Różne salda kredytowe		11 709 626 66
7. Lokaty celowe		12 333 386 34
8. Redyskonto weksli		35 020 638 20
9. Redyskonto Akceptów Banku Akceptacyjnego		15 000 000 00
10. Banki		56 480 193 91
11. Inne pasywa		60 260 526 08
12. Czysty zysk		2 965 241 28
13. Saldo działu emisyjnego		4 124 555 17
14. Saldo działu operacji ze Skarbem Państwa		69 255 13
		<u>691 291 933 34</u>

Dział emisyjny:

15. Specjalna rezerwa dla papierów wartościowych własnej emisji	25 884 593 06	
16. Emisje	793 133 908 18	
17. Inne pasywa działu emisyjnego	44 735 019 49	863 753 520 73

Dział operacji ze Skarbem Państwa:

18. Lokaty Skarbu Państwa:		
a) fundusze budowlane	393 021 424 15	
b) fundusze sanacyjne dla banków	47 658 129 04	
c) różne lokaty	99 314 103 72	
19. Rachunki specjalne	158 783 843 75	698 777 500 66

Suma bilansowa

20. Różni za inkaso		2 253 822 954 73
21. Zobowiązania z tytułu gwarancji i akceptacji		20 698 564 16
		<u>11 777 743 20</u>
		<u>2 286 299 262 09</u>

Bank Gospodarstwa Krajowego

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

STRATY	zł	ZYSKI	zł
Odsetki	20 192 294 32	Odsetki	37 927 447 25
Różnice kursowe na papierach wartościowych	2 487 934 04	Prowizje	3 717 159 98
Koszty handlowe	13 410 284 65	Różnice kursowe na dewizach i walutach	179 054 32
Amortyzacja	916 467 87	Dodatek na koszty administracyjne działu emisyjnego	4 327 516 83
Odpisy	7 305 156 70	Administracja nieruchomości	525 644 55
Czysty zysk	2 965 241 28	Zwrot dawniej odpisanych należności	600 555 93
	47 277 378 86		47 277 378 86

1609

Centralne Biuro Sprzedaży Przewodów „Centroprzewód”, Sp. z o. o.

Warszawa, Marszałkowska 87
Tel.: 9-42-85, 9-42-86, 9-42-87

PRZEWODY IZOLOWANE

z fabryk krajowych w wykonaniu przepisowem,
oznaczone żółtą nitką S. E. P.

1606

PORADNIK KSIĘGOWEGO

to niezastąpione wydawnictwo poradnikowe dla rzeczoznawców księgowości, księgowych, pomocników księgowych

WŁAŚCICIELI, KIEROWNIKÓW, PROKURENTÓW, RADCÓW PRAWNYCH, CZŁONKÓW ZARZĄDÓW, RAD NADZORCZYCH, KOMISYJ

REWIZYJNYCH I T. D.

Artykuły, omówienia, komentarze, źródła, ustawodawstwo, doprowadzone do stanu ostatniej aktualności, wzory bilansów przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych, finansowych, rolnych, samorządowych, społecznych, bogaty dział tabelaryczny, informacyjno-adresowy — krajowy i zagraniczny.

350 STR. DRUKU, FORMATU 21x14'5. W TRWAŁEJ OPRAWIE

Cena zł 10.—, w przedpłacie, którą należy wnieść na konto P. K. O. Nr. 5626 — zł 7.

ZWIĄZEK KSIĘGOWYCH W POLSCE
WARSZAWA, UL. ŻŁOTA 6, TELEFON 266-00.

ISTNIEJE OD R. 1904.

1070—19 i 23

Komunalna Kasa Oszczędności m. st. Warszawy

Bilans surowy w dn. 31 maja 1936 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 1 134 494.15; Lokaty w bankach zł 16 900 957.82; Waluty obce zł 146 963.52; Papiery wartościowe własne zł 23 676 011.08; Pożyczki zabezpieczone hipotecznie zł 29 206 634.26; Pożyczki na zastaw papierów wartościowych zł 12 125 982.11; Pożyczki na zastaw towarów zł 58 119.31; Pożyczki wekslowe na skrypty dłużne zł 12 210 792.68; Pożyczki komunalne zł 11 112 591.51; Komunalne Kasy Oszczędności zł 44 273.20; Weksle protestowane zł 203 380.77; Ruchości zł 80 886.95; Nieruchomości zł 4 126 630.74; Koszty handlowe zł 534 467.70; Różne rachunki zł 334 089.44; Razem zł 111 896 275.24.

Dokumenty do inkasa zł 326 804.52; Udzielone gwarancje zł 152 256.60; Ogółem zł 112 375 336.36.

STAN BIERNY. — Kapitały kasy 3 054 559.13; Rezerwa wartości papierów wart. własnych zł 104 011.58; Inne rezerwy zł 547 043.34; Wkłady oszczędnościowe (86 487 ks.) zł 51 618 241.18, wkłady oszczędnościowe terminowe (3 587 ks.) zł 29 519 320.81, wkłady oszczędnościowe w obcej wal. (261 ks.) zł 247 003.40, razem zł 81 384 565.39; Rachunki bieżące zł 23 369 978.72; Rachunek bieżący w Banku Polskim na zastaw papierów wart. własnych zł 10 000 00; Komunalne Kasy Oszczędności zł 11 843.14; Procenty i prowizje zł 1 844 140.36; Różne rachunki zł 1 570 133.58; Razem zł 111 896 275.24.

Różni za inkaso zł 326 804.52; Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 152 256.60; Ogółem zł 112 375 336.36.

Centrala: Traugutta Nr. 5 (dom własny); Oddział I: Bielańska Nr. 8; Oddział II.: Praga, Targowa Nr. 65.

1591

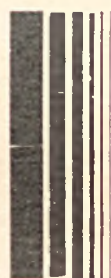

**GDYNIA, KATOWICE,
KRAKÓW, LWÓW,
POZNAŃ, WILNO**

**ODDALONE SĄ OD STOLICY
O ZALEDWIE 2 GODZINY LOTU!**

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

produkują i polecają pierwszorzędnej jakości nawozy azotowe:

**AZOTNIAK
SALETRE
WAPNIOWĄ
(GRANULOWANĄ)**

**SALETRZAK
SIARCZAN AMONU**

i wysokowartościowy nawóz fosforowy

SUPERTOMASYNĘ

o zawartości 16% i 30% kwasu fosforowego

oraz produkty chemiczne: amonjak skroplony, azotyn sodowy, karbid, kwas azotowy, saletrę amonową, saletrę sodową, saletrę potasową, salmiak, węglan amonu, wodę amonjakalną chemicznie czystą, chlor ciekły, ług bielący (podchloryn sodowy), chlorobenzol (monochlorobenzol), paradwuchlorobenzol, ortodwuchlorobenzol, sodę kaustyczną, wapno chlorowe, azot, tlen, wodór.

WSZELKICH INFORMACYJ UDZIELA **W CHORZOWIE**
BIURO SPRZEDAŻY Z. F. Z. A.

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
PO OŚWIADCZENIACH GOSPODARCZYCH RZĄDU — C. P.	695	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	710
TARYFY KOLEJOWE JAKO INSTRUMENT POLITYKI GOSPODARCZEJ — A. RUDZKI	697	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	712
KRONIKA GOSPODARCZA:		POCZTA I TELEGRAF	714
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH.	702	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM	714
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	703	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	715
PRZEMYSŁ LUDOWY	703	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	715
ROLNICTWO	703	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Akcja organizacji przodowniczych gospodarstw mniejszych — B. Jędrzejowski	703	PIENIĄDZ I KREDYT	715
HANDEL:		Instytucje kredytowe w Polsce — J. H.	
TARGI I WYSTAWY	705	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	718
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	706	Z BANKU POLSKIEGO	719
RYNEK AKCYJNY	706	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	707	POLITYKA WALUTOWA A SYTUACJA GOSPODAR- CZA W NIEKTÓRYCH KRAJACH — J. CZ.	720
Nowe uregulowanie kontroli dewizowej wywozu towarów do Gdańska i z Gdańska — A.		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
		WŁOCHY	721
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	721

PO OŚWIADCZENIACH GOSPODARCZYCH RZĄDU

NOWY RZĄD, prezentując się Sejmowi w czasie nadzwyczajnej jego sesji, złożył przez usta Pana Premiera Generała Sławoj-Składkowskiego i Pana Wicepremierza Inż. E. Kwiatkowskiego deklaracje co do programu nowego Rządu zarówno w zakresie politycznym, jak i gospodarczym. Odbiegając od utartych w tym względzie wzorów europejskich i polskich, Rząd ograniczył się do lapidarnego zarysu swych celów i zamierzeń, ustalił niejako podstawowe standpunkty swej pracy, oświadczając, że szczegóły swego programu rozwijał będzie w miarę narastających potrzeb życiowych i w miarę rozwoju stosunków.

Tego rodzaju męskie i rzeczowe postawienie sprawy spotkało się z dodatnim refleksem wśród najszerszych mas społecznych, gdyż wniosło ono do nieco zdener-

wowanej ostatniemi czasy opinii społecznej znaczne uspokojenie i przecięło falę niedorzecznych nastrojów i plotkarstwa na temat programu gospodarczego na najbliższą przyszłość.

Zasadniczym punktem wyjścia dla oświadczeń gospodarczych Rządu (bo tylko o nich tutaj mówić chcemy) było wysunięte przez Pana Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych Gen. Edwarda Śmigłego-Rydza — podniesienia Polski wzwyż i należyte Jej przygotowanie do obrony narodowej. I słusznie, bo w tych hasłach zamyka się bez reszty całość zarówno programu gospodarczego, jak i politycznego. Jeśli naród polski, we wszystkich jego odłamach i ugrupowaniach, we wszystkich jego instytucjach, organizacjach i władzach — wstąpi na drogę rzetelnej realizacji tych tez — to i cel

zostanie osiągnięty i gospodarcza racja stanu Polski zrealizowana.

Za pierwszy element realizacji swego programu Rząd ogłosił gotowość współpracy ze wszystkimi lojalnymi elementami w Państwie, stojącymi na gruncie poszanowania autorytetu i interesów Państwa i uważającymi Jego potęgę i wielkość za naczelne hasło ich indywidualnego postępowania.

Zasadniczym i nieodzownym momentem dla walki z kryzysem gospodarczym jest spokój społeczny i twórcze zjednoczenie wszystkich pozytywnych wysiłków społeczeństwa. I właśnie w celu zapewnienia tego społecznego spokoju Rząd wysunął na czoło swych posunięć problem rozładowania bezrobocia i programowej walki z jego nasileniem w przyszłości.

Najskuteczniejszym środkiem walki z bezrobociem jest, oczywiście, wchłonięcie bezrobotnych w orbitę zatrudnienia drogą naturalnego narastania procesów wytwórczości. Toteż uważać należy, że rozwój przemysłu i wogóle przedsiębiorczości gospodarczej w Państwie jest najważniejszym i najwięcej pewnym sposobem wchłonięcia całej masy bezrobotnych obywateli i otwarcia możliwości pracy przed młodem pokoleniem. Tak długo wszakże, jak trwają ograniczoność konsumpcji krajowej, wielkie przeszkody w rozwoju eksportu i słaba rentowność produkcji przemysłowej, zatrudnienie bezrobotnych drogą rozwoju warsztatu przemysłowego jest sprawą niezmiernie skomplikowaną i trudną do realizacji. Proces uprzemysłowienia kraju trwa i rozwija się, lecz tempo tego procesu jest zbyt powolne, aby mogło mieć wpływ na szybsze rozładowanie bezrobocia, które ciąży nad całym życiem gospodarczym. Rząd więc zdecydował się wstąpić na drogę zastosowania środków specjalnych, które przyczynić się będą mogły do szybszego zdjęcia z rynku znaczniejszej liczby rąk bezrobotnych.

Tym środkiem mają stać się w pierwszej linii roboty inwestycyjne, w które Rząd zamierza włożyć w przeciągu 4 lat najbliższych 1 800 milionów złotych. Kwota ta ma być zużyta programowo na inwestycje w zakresie robót wodnych, elektryfikacji, dróg bitych i żelaznych, pocztowej i telegraficznej sieci i t. p. — słowem inwestycje, które podnoszą zasobność i sprawność gospodarczego aparatu państwowego. Nie podnoszą one bezpośrednio rentowności tej czy innej dziedziny gospodarczej lub jej wydajności produkcyjnej, lecz pośrednio wpłyną na całe życie gospodarcze i staną się katalizatorem ożywienia tego życia, t. j. przyczynią się do wzmocnienia obrotów gospodarczych i wprowadzą do nich nowe regeneracyjne elementy. Pośrednio więc przyczynią się one także do obudzenia rentowności gospodarstwa krajowego, o czym mówił w swym exposé Pan Wicepremier Kwiatkowski.

Ta droga wzmocnienia procesów regeneracyjnych w gospodarstwie nie znalazła, oczywiście, powszechnej aprobaty. Jednym wydała się niebezpiecznym nakręcaniem

konjunktury, drugim — wstępem do polityki inflacyjnej na wzór amerykański, innym — planem niedostatecznym wobec olbrzymich potrzeb bezrobocia, wreszcie innym — niebezpieczeństwem dla i tak już szczupłego rynku kredytowego.

Te krytyki wszakże wydać się muszą mocno naciągniętymi, jeśli się zważy wielką ostrożność w konstruowaniu rocznych transz inwestycyjnych i pełny umiar programu inwestycyjnego. Że kwota roczna 300 ÷ 400 milionów złotych, obracanych na inwestycje, jest niedostateczna zarówno z punktu widzenia ogólnych potrzeb gospodarczych kraju, jak i zatrudnienia mas bezrobotnych, tego specjalnie argumentować nie należy; Pan Wicepremier Kwiatkowski wyraźnie podkreślał, że program swój inwestycyjny warunkuje granicami możliwości źródeł finansowych na jego pokrycie. I rzeczywiście, gdyby istniały możliwości zdobycia większych środków pieniężnych, to możnaby stworzyć program robót inwestycyjnych i na miliard złotych rocznie; z łatwością mógłby być wyszukany cel i miejsce nawet na tak znaczne inwestycje. Lecz skoro program planowanych przez Rząd robót inwestycyjnych ma obracać się w żelaznych ramach osiągniętej równowagi budżetowej i utrzymania poziomu waluty, to musi on być ujęty w kwoty, których realizacja nie podważy ani budżetu ani waluty, tych zasadniczych zrębów struktury gospodarczej. Stąd umiar Rządu w planowaniu robót inwestycyjnych na najbliższe 4 lata jest nakazem wymagań gospodarki finansowo-kredytowej Państwa.

Program tych robót jest więc nietylko umiarkowany, lecz realny — i to jest jego największa zaleta. Zrealizowanie bowiem tego programu będzie miało poważne znaczenie tak dla odciążenia bezrobocia, jak i dla wytworzenia szeregu nowych źródeł dla pobudzenia inicjatywy prywatnej i ożywienia życia gospodarczego.

Opinia publiczna wszakże jest zdenerwowana i radaby widzieć rezultaty naprawy gospodarczej natychmiast. Nie chce ona zauważyć, że podniesienie gospodarstwa narodowego wzwyż wymaga wielu posunięć i stworzenia warunków dla naturalnej poprawy konjunkturalnej. Toteż słusznie Pan Wicepremier Kwiatkowski oświadczył, że nikt od Rządu cudów wymagać nie może. Opinia publiczna przeto musi zrozumieć sytuację i musi uzbroić się w cierpliwość, skoro widzi, że Rząd krok za krokiem realizuje swe założenia programowe.

Prasa zaś codzienna i ekonomiczna ma wdzięczne pole nietylko wyłącznie do ostrej krytyki i do wysuwania wątpliwości, lecz także do wzywania społeczeństwa do jaknajintensywniejszej współpracy z Rządem, gdyż tylko ta droga gwarantuje przewyciężenie trudności gospodarczych i pozytywne zrealizowanie założeń programowych.

TARYFY KOLEJOWE JAKO INSTRUMENT POLITYKI GOSPODARCZEJ¹⁾

ZAGADNIENIE taryf kolejowych rozpatrywane być może z różnych punktów widzenia. Najbardziej bezpośrednią i powszechną jest kwestja znajomości taryf przy ich praktycznym stosowaniu. Musi się znać na nich każdy ekspedjent na stacji, spedytor i najszerze rzesze klientów kolejowych. Nie jest to sprawa bez znaczenia. Umiejętne zastosowanie odpowiedniej taryfy może mieć poważny wpływ na kalkulację przedsiębiorstwa, z drugiej znowu strony znajomość towaroznawstwa i właściwa interpretacja skomplikowanych nieraz przepisów taryfowych przez personel kolejowy przyczyniają się do ochrony interesów kolejowych przed ewentualnymi dążeniami do nadużyć. Lata ostatnie przyniosły w tej dziedzinie duży postęp, jest to jednak niewątpliwie sprawa natury raczej technicznej, pozostawiona więc zostanie na ubo-
czu w tych rozważaniach.

Drugim poważnym zagadnieniem jest kwestja systemu taryf, ich budowy, ustalenia przepisów taryfowych, odpowiadających potrzebom interesanta i chroniących jednocześnie interesy kolei. W tym dziale prac taryfowych mamy pierwszorzędną materjał urzędniczy w Ministerstwie Komunikacji i w dyrekcjach kolejowych. Sfery gospodarcze posiadają w swem łonie również wielu wybitnych specjalistów w tej dziedzinie. Piśmiennictwo, naogół dosyć skąpe, posiada jednak kilka wybitnych prac, jakoto Prof. J. Gieysztora, A. Krzyżanowskiego i in. Poza tem kwestja taryf fragmentarycznie omawiana jest na łamach prasy gospodarczej.

W pracy praktycznej Ministerstwa Komunikacji, jak również i we wspomnianych opracowaniach teoretycznych nie mógł być pominięty moment ogólnogospodarczy. Niewątpliwie jednak schodzi on na plan drugi, zagadnienie kolejowe jest tam rozpatrywane przede wszystkim pod kątem widzenia kolejowym. Natomiast tutaj, w niniejszym artykule, chciałem podejść do zagadnienia taryf kolejowych z tej trzeciej, czysto gospodarczej strony. Postarałem się uwypuklić, czem są i czem mogą być, a nawet, zdaniem mojem, czem winny być taryfy kolejowe w rękach kierowników naszego życia gospodarczego. Omówiłem w skrócie te działy polityki gospodarczej, w których taryfy kolejowe mogą odegrać wybitną, a nawet decydującą rolę. Nie luję się, że zagadnienie zostało wszechstronnie i wyczerpująco opracowane. Mam jednak nadzieję, że artykuł mój pobudzi do dalszych opracowań, a zawarte w nim myśli i spostrzeżenia ułatwią realizację praktyczną problemu taryfowego.

W artykule swym—co muszę, pracując jednocześnie praktycznie na polu zagadnień komunikacyjnych, wyraźnie podkreślić—kreślę uwagi, stanowiące mój pogląd osobisty, a niebędące odzwierciedleniem takiego czy innego ustosunkowania się do spraw taryfowych czynników, zabierających w nich głos decydujący.

Wiele przyczyn składa się na to, ażeby taryfy kolejowe odegrały w Polsce wybitniejszą rolę niż w całym szeregu innych krajów. Na plan pierwszy wysuwa się tu czynnik geograficzny. Przewozy w Polsce ze wzglę-

du na rozmieszczenie surowców i ośrodków ich przeróbki, na dużą odległość od portów najbardziej czynnych okręgów gospodarczych—z konieczności muszą być stosunkowo wielkie. Im dłuższy przewóz, tem większe koszty przewozu, tem trudniejsza kalkulacja—zagadnienie taryfowe wysuwa się na plan pierwszy z nieodpartą siłą.

Niemniejszy wpływ na znaczenie taryf kolejowych dla naszego życia gospodarczego posiada niedawna nasza przeszłość polityczna. Rozwijające się pod różnemi rządami i pracujące w ramach odmiennych organizmów gospodarczych, dziedziny Polski różnią się od siebie jaskrawo. Kontrasty gospodarcze muszą być w miarę możliwości wyrównane, dalekie i obce nieraz sobie zupełnie sfery interesów—zbliżone. Stać się to może przede wszystkim zapomocą odpowiedniej polityki taryfowej.

Poza temi momentami ogólnogospodarczemi, przyczyniającemi się do podniesienia znaczenia taryf kolejowych w naszych warunkach, na podkreślenie zasługuje względnie niezmiernie ważny, leżący w dziedzinie techniki przewozu. Zły stan poważnej części dróg kolejowych i niepomyślne dotychczasowe wyniki poczynień motoryzacyjnych z jednej strony, z drugiej zaniedbanie naszych wewnętrznych dróg wodnych—stwarzają, przynajmniej narazie, faktyczne monopolistyczne stanowisko kolejom. Podczas gdy w takich Niemczech dzięki wspaniałym drogom i rozbudowanej sieci wewnętrznych dróg wodnych, koleje muszą się poważnie liczyć z niemi, a życie gospodarcze może to odpowiednio wykorzystać, u nas konkurencja innych dróg przewozowych jest iluzoryczna i poza małemi wyjątkami przez Ministerstwo Komunikacji poważnie pod uwagę nie mogła być brana. Że tak jest w istocie potwierdzają następujące liczby: w 1935 r. załadowano na P. K. P. 48 600 000 t, wewnątrzniemi drogami wodnymi przewieziono — 712 898 t, a samochodami ciężarowemi ok. 500 000 t. Łączny przewóz innemi poza koleją środkami lokomocji stanowił więc zaledwie 2 4% ogólnych przewozów.

Niewątpliwą jest rzeczą, że cały szereg doniosłych problemów gospodarczych naszego kraju nie da się rozwiązać bez pomocy taryf kolejowych. Jeżeli chcemy cele te osiągnąć, jeżeli chcemy budować wielkie plany gospodarcze na przyszłość, musimy instrument taryfowy odpowiednio wykorzystać. Znaczy to w konsekwencji, że polityka taryfowa na kolejach polskich winna być podporządkowana ogólnym wytycznym polskiej polityki gospodarczej.

Nasuwa się tutaj pytanie, czy nie możemy słowa „podporządkowanie” zastąpić słowem koordynacja. Powiedzmy sobie szczerze, że nie prowadziłoby to do celu. Interes kolejowy pokrywa się niewątpliwie bardzo często z potrzebą gospodarczą. Klasycznym tego przykładem byłby wypadek, kiedy jakaś obniżka taryfy przyczynia się do takiego wzrostu przewozów, że straty kolei z tytułu obniżki zostaną z nadwyżką pokryte. Kolej poniesie również chętnie ofiary taryfowe, jeżeli towar ucieka na jakąś inną drogę przewozu, zwłaszcza zagraniczną. Będzie to również zgodne z ogólnym punktem widzenia. Niestety, jednak nie-
zawsze się tak dzieje.

¹⁾ Artykuł dyskusyjny (Red.).

Można zbliżyć jaknajbardziej obydwaj światopoglądy, można cały szereg spraw uzgodnić, pozostanie jednak zawsze granica między ostatecznymi możliwościami kolei, jako przedsiębiorstwa, a potrzebami życia gospodarczego. Tymczasem wiele najbardziej istotnych, najgłębszych posunięć gospodarczych, dla których osiągnięcia niezbędne być mogą obniżki taryf, znajduje się niestety poza granicą tych czysto kolejowych możliwości. Przy koordynacji interesów w wypadkach takich będzie szczególnie silna tendencja do kompromisowego załatwienia sprawy, co może być łatwo najgorszym, bo nieprowadzącym do ostatecznego celu, rozwiązaniem.

Odziedzyczyliśmy po zaborcach różnorodne systemy taryfowe, na terenach okupacyjnych panował chaos zupełny. Konieczne było jaknajszybsze stworzenie taryf, przystosowanych do potrzeb zjednoczonej Polski, przy czym z zadania tego kolejarzy polscy wywiązali się w sposób pierwszorzędny. Wspomniano we wstępie, że strona techniczno-taryfowa nie jest przedmiotem niniejszych rozważań, ograniczymy się więc jedynie do kilku danych informacyjnych niezbędnych. Pierwsza taryfa towarowa na P. K. P. weszła w życie w I/VI 1920 r. Była ona stopniowo rozbudowywana i w 1923 r. posiadamy już dosyć szeroko ujęty systemat taryf. W latach 1927÷29 pracuje w Ministerstwie Komunikacji Biuro Reformy Taryf, w wyniku czego powstaje nowa taryfa z 1929 r. Podlega ona w latach następnych licznym zmianom i poprawkom, co zmusza wreszcie do jej gruntownego przerobienia w latach 1934÷35. Jako rezultat dwuletnich intensywnych prac powstaje nowa, obecnie obowiązująca taryfa z dn. 15/III 1936 r.

Tyle danych chronologicznych. Nas interesuje jednak przede wszystkim kwestja, jakie czynniki oddziaływały na rozbudowę taryf, czem tłumaczy się konieczność zmian, krótko mówiąc, jak się rozwijała polityka taryfowa.

Wspomnieliśmy, że taryfy, ich układ i wysokość stawek są wynikiem końcowym współpracy lub ścierania się elementu gospodarczego z fiskalno-kolejowym. W pierwszych latach polskiej polityki taryfowej dominował ten czynnik ostatni. Złożyły się na to różne przyczyny. Głównym zadaniem było zorganizowanie ekonomicznej strony przewozu przez stworzenie jakichkolwiek taryf. Trzeba to było przytem zrobić jaknajprędzej. Nie było czasu na liczne konsultacje i narady, głos decydujący mieli przede wszystkim fachowcy kolejowi. Spełniając to niezmiernie ważne dla życia gospodarczego zadanie, uwzględniali oni przede wszystkim interes kolejowy.

Drugim powodem takiego układu taryf był prymitywizm gospodarczy Polski, a przynajmniej przeważnej jej części. Szeroko rozpowszechniony brak umiejętności dokładnej kalkulacji i oceny wpływu poszczególnych składników na jej wynik ostateczny—przyczyniały się do braku większego zainteresowania się zagadnieniami taryfowymi w sferach gospodarczych. Okres inflacji, w którym stawki przewozowe doprowadzane były co czas pewien prawie do zera, sprzyjał jeszcze bardziej temu nastawieniu. Dlatego też w tym okresie wytycznymi polityki taryfowej, obok interesu finansowego kolei, były przede wszystkim zagadnienia państwowe, narzucające się same, jak sprawa rozwoju portów, tranzytu, niektóre kwestje eksportowe.

Lata następne, lata dobrej konjunktury, nie przyczyniły się również do większego zainteresowania sprawami taryfowymi w szerokich sferach gospodarczych. Zorganizowane jednak działy produkcji, jak przemysł węglowy, hutniczy, drzewny i inne, coraz częściej widzą w odpowiednim układzie taryf źródło rozwoju dla swej ekspansji wewnętrznej i zagranicznej. Dzięki temu współpraca Ministerstwa Komunikacji z życiem gospodarczym zaczyna się lepiej rozwijać, szereg zagadnień przewozowych zostaje oświetlony z gospodarczego punktu widzenia. Znajduje to, oczywiście, częściowy przynajmniej, wyraz w taryfach.

Aktywizacja polityki taryfowej, niebawem wzrost zainteresowania tem zagadnieniem, a więc objaw z punktu widzenia dojrzałości gospodarczej społeczeństwa niewątpliwie dodatni—przypada na okres kryzysowy. Konieczność liczenia się z każdym groszem nauczyła dokładnej kalkulacji. Poczynając od 1932 r., następuje generalny atak na taryfy, i Ministerstwo Komunikacji zmuszone jest do wielokrotnego i dla ogromnej ilości artykułów ich obniżania. Ciągłe zmiany w taryfach stwarzają taką ich nieprzejrzystość, że konieczną staje się wspomniana powyżej reforma i nowe ujęcie obowiązujących obecnie taryf.

Charakteryzując ogólnie ostatnie piętnastolecie polityki taryfowej w Polsce, możemy stwierdzić cały szereg momentów dodatnich. Życie gospodarcze coraz to częściej zabiera głos w tej dziedzinie i nabiera coraz to więcej doświadczenia w sprawach, związanych z transportem. Organa urzędowe chętnie współpracę z organizacjami gospodarczymi podejmują, dzięki czemu taryfy coraz częściej zbliżają się do istotnej potrzeby interesantów. Stopniowo jednak nacisk na skarb kolejowy staje się tak silnym, że kolej musi znów zajmować stanowisko obronne.

Nasuwa się skolei pytanie, jakie posiadamy taryfy w wyniku scharakteryzowanego wyżej rozwoju polityki taryfowej. Należy ustalić, czy odpowiadają one z jednej strony potrzebom gospodarczym Państwa, czy chronią z drugiej należycie interes kolejowy. Odróżnić tu należy sprawę budowy taryf i ich układu od najbardziej istotnej, a mianowicie rozkładu obciążeń przewozowych na poszczególne grupy towarów, kierunki i t. d. Jeżeli chodzi o pierwszą stronę zagadnienia, to ocena nasza wypaść musi jaknajkorzystniej. Dzięki postępującej z każdym rokiem fachowości elementu taryfowego kolejowego, przy równoczesnym zwracaniu przez zainteresowane sfery gospodarcze jego uwagi na coraz to większą ilość zagadnień, taryfy nasze rozbudowały się ogromnie zarówno wszcz, t. j. objęły ogromną ilość artykułów, jakoteż i wgłąb, uwzględniając odrębnie zagadnienia eksportowe, regionalne i inne przy każdym z nich. Polskie taryfy towarowe są dzięki temu dokładnym zwierciadłem niezmiernie skomplikowanych dzisiejszych stosunków gospodarczych.

Niestety, zwierciadło to, odtwarzając dokładnie istotny stan rzeczy, niezawsze jest odbiciem zamierzonych osiągnięć. Przechodząc bowiem do badania tej drugiej, istotnej części zagadnienia taryfowego, a mianowicie wysokości stawek przewozowych w poszczególnych wypadkach, znajdziemy dużo luk i niedociągnięć. Znajdziemy stawki martwe, ze względu na swoją wysokość w praktyce niestosowane. Spotkamy również wiele przywilejów, nieosiągających właściwego celu, bo dyskontowanych nie przez tych, dla których zostały prze-

widziane. Stwierdzimy więc często różnicę między tytułem a treścią.

Ażeby zrozumieć dlaczego tak jest, trzeba uprzytomnić sobie, jak w konkretnym wypadku posunięcie taryfowe dochodzi do skutku.

Trzy są zasadniczo czynniki taryfotwórcze: interesanci, resorty gospodarcze i Ministerstwo Komunikacji. Zaczniemy od pierwszego. Potrzeba zmiany w taryfie zostaje zazwyczaj zauważona najwcześniej przez bezpośrednio zainteresowanych. Zależnie od stopnia fachowości w dziedzinie taryfowej, lepiej czy gorzej opracowany wniosek danej firmy trafia albo wprost albo za pośrednictwem związku branżowego do Ministerstwa Komunikacji. Już w tym stadium występuje najczęściej pierwsza cecha ujemna pracy taryfowej. Związki gospodarcze rzadko poddają wnioski, zmierzające do obniżki taryfy, ocenie krytycznej, rzadko przesiewają je przez filtr ogólnej kalkulacji przedsiębiorstw i jeszcze rzadziej zastanawiają się nad możliwościami finansowej kolei.

Bardziej obiektywną ocenę dają opinie samorządu gospodarczego. Posiadając aparat, zajmujący się specjalnie zagadnieniami przewozowymi, może on ujmować sprawy szerzej i bardziej wyczerpująco je opracowywać. Wartość opinii poszczególnych izb dla powzięcia ostatecznych decyzji jest jednak osłabiona przez ich regionalność. Niejednokrotnie zachodzi wyraźna sprzeczność interesów, co znajduje swój wyraz w opiniach izbowych. Miarodajne oświadczenia w sprawach ogólnych mogą składać więc jedynie związki izb, poglądy poszczególnych izb mają znaczenie przede wszystkim przy decydowaniu spraw o charakterze lokalnym. Współpraca sfer gospodarczych z Ministerstwem Komunikacji przewidziana jest na szerszą skalę na terenie Państwowej Rady Komunikacyjnej, a jeśli chodzi o sprawy taryfowe—jej Komitetu Taryfowego. Nie dała ona jak dotychczas pożądaných wyników. Rada i jej organa są zwoływane stosunkowo rzadko, i stąd zatracą się ciągłość pracy nad zagadnieniami taryfowymi. Jednocześnie członkowie Rady ograniczają się przeważnie do reprezentowania swych branżowych interesów, przez co Rada, jako taka, traci w dużej mierze charakter organu opiniodawczego dla Ministerstwa Komunikacji i wyrzeka się roli wpływowego czynnika twórczego w polityce taryfowej.

Dalszy etap pracy taryfotwórczej odbywa się na terenie ministerjalnym. Tutaj również praca nie jest w pełni skoordynowana. Resorty gospodarcze, a więc Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych, otrzymują tylko część materiału, składanego przez zainteresowanych. Duża bowiem część firm i związków zwraca się wprost do Ministerstwa Komunikacji, nieprzesyłając nawet odpisów odpowiedniemu ministerstwu gospodarczemu. Powoduje to brak możliwości zaznajomienia się na czas ze sprawą, a w konsekwencji zwłokę w jej załatwieniu. W razie negatywnego zasadniczego ustosunkowania się Ministerstwa Komunikacji wnioski takie nie dochodzą wogóle do wiadomości innych ministerstw.

Następne stadium jest decydujące dla ustosunkowania się miarodajnych czynników do danego wniosku taryfowego. Jest to Międzyministerjalna Komisja Taryfowa, na której uzgadnia się poglądy zainteresowanych ministerstw. Tutaj już na plan pierwszy wysuwa się strona finansowa zagadnienia i tutaj też następuje nieraz ostatnie, ale też i najbardziej istotne, ścieranie się interesów kolejowego i gospodarczego. Dyskusja

staje się nieraz bardzo trudną, argumenty obustronne posiadają niezaprzeczoną słuszność. Następuje wówczas niejednokrotnie połowiczne, nieosiągające celu załatwienie.

Jak widzimy, istniejący układ stosunków w pracy taryfowej prowadzi do dalekoidącej przypadkowości w rozkładzie obciążeń przewozowych, a zasadnicze wytyczne ulegają wypaczeniu. Wnioski taryfowe wpływają do Ministerstwa Komunikacji najrozmaitszymi drogami, utrudnia to w wielu wypadkach ich rzeczową ocenę i uniemożliwia planowość pracy.

Pewien system i planowość przy ustalaniu stawek przewozowych można było zaobserwować w czasie ostatniej, na wielką skalę zakrojonej, obniżki taryf, realizowanej w grudniu 1935 r. Została wówczas zgóry ustalona pewna kwota i podzielona między zainteresowane resorty, które skolei rozbiły ją między poszczególne artykuły. Współpraca ze sferami gospodarczymi była bardzo intensywna, ale liczba osób, biorących w niej udział bezpośrednio, jaknajbardziej ograniczona. Dzięki temu systemowi akcja obniżkowa została przeprowadzona w sposób racjonalny, a pewne jej usterki przypisać należy raczej szybkości, z jaką musiała ona być załatwiona.

Dla uniknięcia fałszywych posunięć taryfowych konieczne jest więc przede wszystkim usystematyzowanie pracy w tej dziedzinie. Postaramy się pokrótce plan taki naszkicować. Na odcinku sfer gospodarczych należałoby przede wszystkim podnieść poziom krytycznego opracowywania wniosków przez związki branżowe. Dzięki temu następowałaby w tym stadium pewna eliminacja, a wnioski, uznane za słuszne, otrzymywałyby dodatkowe uzasadnienie z szerszego punktu widzenia. Propagować dalej należałoby uzgadnianie ich w miarę możliwości z samorządem gospodarczym, dzięki czemu niewątpliwie podniósłby się ich ciężar gatunkowy wobec organów urzędowych.

Wnioski te musiałyby trafiać wprawdzie do kompetentnego resortu gospodarczego. Nicby oczywiście nie stało na przeszkodzie, ażeby Ministerstwo Komunikacji było jednocześnie i zawczasu informowane o powstaniu danej sprawy, merytorycznie jednak jej rozpatrzenie następowałoby dopiero na wniosek zainteresowanego ministerstwa. Aparat taryfowy Ministerstwa Komunikacji zostałby w ten sposób znakomicie odciążony. W podobny sposób byłyby traktowane wnioski o charakterze bardziej zasadniczym, szerszym, opracowywane z własnej inicjatywy przez organizacje gospodarcze.

Uporządkowanie systemu opracowywania bieżących spraw taryfowych przez organizacje gospodarcze odciążałoby ogromnie Państwową Radę Komunikacyjną i automatycznie skierowałoby jej zainteresowania na tory zagadnień szerszych. Umożliwioneby zostało dzięki temu należyte wykorzystanie przez Ministerstwo Komunikacji znajomości problemów ekonomicznych w ogólności, a przewozowych w szczególności członków Państwowej Rady Komunikacyjnej przy ustalaniu wytycznych polityki komunikacyjnej.

W ministerstwach gospodarczych sprawy taryfowe musiałyby zostać całkowicie scentralizowane. Logiczne, uwzględniające całość zagadnienia posunięcia są bez tego nie do pomyślenia. Konieczna jest obiektywna ocena wszystkich aktualnych dezyderatów taryfowych danego resortu i zestawienie ich z możliwością praktycznej realizacji.

Kończymy na tem nasze uwagi w sprawie systemu prac taryfowych. Zarzut, że realizacja uwag powyższych zbiurokratyzowałaby pracę nad tak żywym elementem jak kwestja stawek przewozowych, byłby zupełnie niesłuszny. Nie chodzi o żadne nowe rygory i formalności, lecz o uporządkowanie dzisiejszego stanu rzeczy. Te same opinie są i dziś potrzebne, taka sama końcowa metoda załatwienia spraw. Tylko, że obecnie nieraz sprawa zaczyna się od końca.

*

Oddziaływanie na bieg życia gospodarczego przy pomocy taryf kolejowych połączone jest prawie zawsze z dużymi ofiarami finansowymi. Rzadko bardzo taki czy inny cel gospodarczy da się osiągnąć drogą tylko pewnych przesunięć w taryfach. Będą to raczej wypadki sporadyczne, istota interwencji taryfowej polega na uprzywilejowaniu takich czy innych przewozów, a więc na obniżce stawek przewozowych.

Orjentację co do sum, potrzebnych na stosowanie tak pojętej interwencji taryfowej, ułatwią następujące przykłady. Przeprowadzona w końcu 1935 r. obniżka taryf kolejowych, mająca na celu pogłębienie akcji rządowej, zmierzającej do obniżki cen przemysłowych z jednej, a ułatwienia zbytu płodów rolniczych z drugiej strony, kosztowała kolej ok. zł 80 miljn. Wysokość tej kwoty staje się zrozumiałą, jeżeli się uwzględni, że obniżenie stawki przewozowej dla tak masowego artykułu jak węgiel o 15÷20% wyraża się w dziesiątkach milionów złotych. Nawet przy artykułach o znacznie mniejszej masie jest to zazwyczaj kwestja przynajmniej setek tysięcy. Tak np. obniżenie taryfy dla soli o 10% daje zł 600 000, dla krajowych nasion oleistych o 20%—zł 200 000, dla żelaza o 10%—ok. zł 1 miljn. Iac posunięcie taryfowe ma być skuteczniejsze, a znaczenie dla życia gospodarczego danego artykułu jest donioślejsze, tem większe kwoty są wymagane.

Powstaje kwestja zdobycia potrzebnych środków. Zbliżamy się tutaj do podstawowego momentu w całym zagadnieniu.

Praca kolei musi być oparta na ścisłej kalkulacji, na zrównoważonym budżecie. Jeżeli weźmiemy nasze warunki, P. K. P. są największym przedsiębiorstwem w Polsce, największym konsumentem wytworów przemysłowych i największym pracodawcą. Zdrowe podstawy w gospodarce kolejowej mają więc ogromne znaczenie dla całokształtu gospodarstwa narodowego. Strona techniczna przewozu kolejowego musi stać na wysokim poziomie i musi robić stałe postępy. Nietylko więc powinny być przewidziane wydatki na konserwację istniejących urządzeń, ale również na nowe inwestycje, związane z rozbudową sieci kolejowej, zwiększaniem przepustowości istniejących urządzeń, modernizacją taboru i t. d. Dla zadośćuczynienia tym wszystkim wydatkom musi być odpowiednio ustalony budżet dochodów.

W praktyce sytuacja wyglądała w ostatnich latach inaczej. Przewozy na P. K. P. w 1935 r. spadły w porównaniu z rokiem 1930 o 35%. W tym samym okresie czasu taryfy kolejowe towarowe zostały wydatnie obniżone, przez co dochody kolei uległy dalszemu zmniejszeniu zarówno w sumie globalnej—z zł 937⁰ miljn. na zł 578² miljn., jak i od tonnokilometra—z gr 4⁶ na gr 4⁴. Wydatki natomiast eksploatacyjne od tonnokilometra, wobec zmniejszonej masy ogólnej przewozów przy całym szeregu kosztów stałych, wzrosły.

Ruch osobowy, stanowiący zawsze pozycję pasywną w bilansie kolei, stał się jeszcze bardziej deficytowym.

Ministerstwo Komunikacji w konsekwencji musiało przeprowadzić redukcję swoich wydatków. Ponieważ radykalne cięcia personalne ze względów społecznych nie były możliwe, oszczędności głównym ciężarem swoim spoczęły na stronie wydatków rzeczowych. Zmniejszone zamówienia kolejowe przyczyniły się do kurczenia się produkcji w całym szeregu zakładów przemysłowych, obliczonych w dużej mierze na pracę dla kolei. Oszczędności na renowacjach istniejących urządzeń zmniejszyły stan bezpieczeństwa na kolejach, oszczędności eksploatacyjne, polegające na redukcji pociągów i wagonów, stały się przyczyną wielu niedo-
godności.

Doceniając całkowicie ujemne strony tego stanu rzeczy, możnaby się jednak z nim pogodzić na jakiś jeszcze przejściowy okres czasu. Nie pozwala jednak na to moment, który winien grać decydującą rolę w naszej polityce gospodarczej—wzgląd na bezpieczeństwo kraju w wypadku wojny. Koleje nasze muszą stać na możliwie najwyższym poziomie technicznym, ażeby podołać, jeżeli chwila taka nastąpi, swoim zadaniom, związanym z obroną Państwa. Już ten wzgląd jeden chociażby wystarcza, żeby niedopuszczyć nietylko do załamania się finansowego kolei, co ległoby ogromnym ciężarem na ogólnym budżecie Państwa, ale nawet do dalszego pogorszenia dzisiejszej ich sytuacji finansowej.

Rozumowanie nasze prowadziliśmy dotychczas dwiema drogami, uzasadniając z jednej strony konieczność planowej i aktywnej polityki taryfowej, z drugiej stwierdzając, że dzisiejszy stan finansowy kolei polskich nie pozwala im na dalsze ofiary, z tem związane. Będziemy się starali w rozważaniach dalszych znaleźć rozwiązanie, które pogodziłoby te sprzeczne interesy.

Jako punkt wyjścia musi być wzięta obecna sytuacja taryfowa. Nowa taryfa, obowiązująca od dn. 15/III 1936 r., uwzględniła w całej pełni zniżki taryfowe, uchwalone przez Radę Ministrów w końcu 1935 r. Wskutek tego wpływy z przewozów towarowych, pobierane przez kolej na podstawie tej nowej taryfy, z trudem pokrywają zredukowane do minimum wydatki eksploatacyjne. Sfery gospodarcze natomiast twierdzą, że nie wszystkie ich postulaty, a w każdym razie nie w tej mierze, jak się spodziewano, zostały przez wspomnianą obniżkę taryf załatwione, i składają dalsze wnioski o obniżkę.

Należy sobie zdać w tem miejscu pokrótce sprawę, jakiego rodzaju bywają wystąpienia o zmianę taryf. A więc przedewszystkiem drobne sprawy porządkowe, polegające na uzupełnieniu wykazu stacyj przy taryfach wyjątkowych, skorygowaniu nomenklatury i t. p. Taryfa jest rzeczą żywą, sprawy tego rodzaju będą zawsze powstawały, załatwienie ich jest, jeżeli nawet przynosi pewien uszczerbek w dochodach, normalnym obowiązkiem kolei. W praktyce Ministerstwo Komunikacji nigdy się nie uchyla od ich załatwienia. Drugą kategorię stanowiłyby już sprawy poważniejsze, których załatwienie wymaga większych ofiar ze strony kolei, dając jej jednak jednocześnie ekwiwalent w postaci nowych przewozów, skierowania ich na dłuższe przebiegi na liniach P. K. P. i t. d. W tych wypadkach również niewątpliwie kolej będzie musiała zawsze znaleźć rozwiązanie w ramach swoich własnych możliwości budżetowych. Trzecią wreszcie pozycję tworzą

obniżki taryf, niemające nic wspólnego z interesem kolejowym, zdążające wyłącznie do osiągnięcia takich czy innych celów gospodarczych. Koleje polskie w ciągu kilku lat ostatnich przejmowały na siebie ciężar tej interwencji gospodarczej, ponosząc duże ofiary, jak to jednak wyżej zostało przedstawione, stanęły przy tym dziale obniżek taryfowych u kresu swych możliwości finansowych.

A jednak, powtarzamy, wyjście powinno się znaleźć. Pozostawiamy na uboczu rozwiązanie najszcześniejsze, które nastąpiłoby automatycznie w razie istotnego ożywienia gospodarczego i związanego z niem wzrostu przewozów i dochodów kolei. Szukamy natomiast środków na interwencję taryfową w samych taryfach, mianowicie przez podwyżkę taryf.

Zdajemy sobie doskonale sprawę z tego, że projekt podwyżki taryf nie spotka się z entuzjastycznym przyjęciem. Dlatego też podkreślamy odrazu, że podwyżka ta nie powinna mieć w najmniejszym stopniu charakteru fiskalnego. Mogłaby ona zostać zrealizowana w postaci dodatku procentowego do obowiązujących taryf. Dodatek ten inkasowany byłby przez kasy kolejowe, księgowany jednak na specjalne konto funduszu interwencji taryfowej. Funduszem tym dysponowałyby ministerstwa gospodarcze za pośrednictwem Międzyministerjalnej Komisji Taryfowej. Całkowity wpływ kolei z tytułu tego dodatku byłby zwracany życiu gospodarczemu w postaci specjalnych ulg taryfowych, które byłyby wprowadzane przez Ministerstwo Komunikacji na wnioski ministerstw gospodarczych. Wyżej wspomniane obniżki interwencyjne również odnosiły się do pewnych konkretnych przewozów, nie chodziło wówczas wcale o ogólną obniżkę taryf.

Zaproponowana powyżej forma użytkowania sum, uzyskanych z podwyżki taryf, stanowiłaby pewne novum w tej dziedzinie, sama natomiast myśl podwyżki taryf kolejowych w okresie kryzysowym została już zrealizowana przez koleje niemieckie. Ponieważ zachodzą tutaj duże analogie, rozpatrzmy szczegółowo sposób załatwienia tej sprawy w Niemczech.

Z dniem 20/I 1936 r. do stawek i opłat przy ruchu towarowym na kolejach niemieckich państwowych i prywatnych doliczany jest dodatek w wysokości 5%. Podwyżka taryf jest więc w zasadzie ogólna, istnieje jednak cały szereg wyjątków. W pierwszym rzędzie zwolnione są od dodatku taryfy wyjątkowe eksportowe przez porty i granice lądowe. Eksport na podstawie taryf normalnych został objęty podwyżką. Dalej, zwolnione zostały od podwyżki przewozy masła, jaj, mięsa, jarzyn, sera oraz żywych zwierząt, przeznaczonych do uboju. Jak szczegółowo rozporządzenie uwzględnia aktualne problemy gospodarcze Niemiec—ilustruje fakt, że bydło, przeznaczone do wywozu, uiszcza 5%-owy dodatek.

Taryfy tranzytowe zostały również podwyższone o 5%, przy taryfach związkowych koleje niemieckie zażądały w większości wypadków zgody zainteresowanych zarządców kolejowych na wliczenie tych 5% do stawek związkowych. Nie objęte podwyżką zostały wyłącznie taryfy tranzytowe, wprowadzone dla zwalczania konkurencji obcych kolei i portów.

Z interesujących szczegółów zarządzenia niemieckiego warto podkreślić następujące. Dodatek 5%-owy nie jest liczony przy przewozie towarów samochodami, przez co wzmożona została konkurencyjność tego ostatniego środka lokomocji. Widzimy tu konsekwentne

posunięcie motoryzacyjne. Dalej w wypadkach, jeżeli fracht jest płacony nie w markach, a w walucie obcej, dodatek 5%-owy nie jest również pobierany. Idzie to oczywiście po linii polityki dewizowej.

Równocześnie z zarządzeniem kolejowym wydane zostało w Niemczech bardzo ważne rozporządzenie, które w naszych warunkach byłoby w danym wypadku również niezbędne. Chodzi tu o rozporządzenie Ministra Gospodarki, uniemożliwiające wzrost cen w związku z podwyżką taryf. Rozporządzenie to zakazuje przerzucania ciężaru podwyżki taryf na konsumenta i ma na celu jaknajbardziej sprawiedliwy jej podział między produkcję i handel. Przy dostawie loco fabryka cena musi być obniżona o kwotę podwyżki frachtu, przy dostawach franco stacja odbiorcza fracht kolejowy musi być liczony w wysokości poprzedniej. Posiadamy w Polsce niestety wiele elementów, wśród których spodziewać się można byłoby tendencji do dyskontowania ewentualnej podwyżki taryf. Natychmiastowe jednak opanowanie sytuacji po wydanych w kwietniu 1936 r. zarządzeniach dewizowych daje gwarancję, że i tutaj szkodliwe odruchy zostałyby stanowczo i energicznie zniwelowane.

Przy realizacji podwyżki mogliśmy się do pewnego stopnia oprzeć na wzorze niemieckim. Musiałaby ona być w zasadzie ogólna. Szczegółowe dociekania, który artykuł jak wielkie zniósłby obciążenie, skierowałyby sprawę na manowce niekończących się nigdy dyskusyj. Pozatem globalna podwyżka eliminuje obawę indywidualnego pokrzywdzenia, co jest niezmiernie ważne, gdyż sama podwyżka nie miałaby na celu zmiany w rozkładzie obciążeń opłatami przewozowymi.

Podwyżką zostałyby objęte wszystkie przewozy, jednocześnie zostałyby opublikowane wykazy taryf, podlegających wyłączeniu. Byłyby to w zasadzie wszystkie taryfy eksportowe, na import niezbędnych surowców oraz niektóre wewnętrzne o charakterze społecznym, aprowizacyjnym i t. p. Nie mogłyby być podwyższone taryfy, wprowadzone dla zwalczania konkurencji portów obcych. Należałoby natomiast tutaj, zwłaszcza przy imporcie, który może znieść wzrost obciążenia, zbadać możliwości rozszerzenia zakresu środków, zapewniających przewozy naszym portom. Taryfy tranzytowe, budowane na podstawie przesłanek konkurencji innych dróg, nie mogłyby oczywiście podlegać podwyżce.

Wysokość dodatku do taryf byłaby uwarunkowana z jednej strony sumami, potrzebnymi dla prowadzenia skutecznej akcji interwencyjnej, z drugiej—wpływami globalnymi kolei. Wpływy P. K. P. z taryf wewnętrznych dały w 1935 r. sumę zł 369 miljn. Na podstawie doświadczeń z lat ubiegłych możemy uważać kwotę 30 miljn. rocznie za wystarczającą dla prowadzenia planowego operowania taryfami w polityce gospodarczej. Ponieważ szereg przewozów, nawet wewnętrznych, zostanie od dopłaty zwolniony, musimy przyjąć 10% jako liczbę zbliżoną do istotnej potrzeby.

Dodatek do taryf byłby więc dwukrotnie wyższy od pobieranego w Niemczech. Na usprawiedliwienie możemy zauważyć, że koleje niemieckie w taryfach wewnętrznych nigdy tak nisko ze stawkami nie schodziły jak nasze, oraz przedewszystkiem to, że podczas gdy w Niemczech dodatek ma charakter fiskalny, u nas byłby całkowicie przeznaczony na cele ogólnogospodarcze. Prawdopodobnie administrowanie funduszem interwencji taryfowej mogłoby się odbywać w sposób zupełnie jawny w drodze publikacji sprawozdań, zawierających zestawienie wpływów i sposób ich wy-

datkowania, lub też z udziałem samorządu gospodarczego.

Reasumując, stwierdzamy, że zaproponowane rozwiązanie sfinansowania interwencyjnej polityki taryfowej nie stanowiłoby nowego obciążenia dla życia gospodarczego, jako całości, przyczyniłoby się natomiast do celowszego i sprawiedliwszego rozdziału kosztów przewozu. Dzięki uzyskanym tą drogą środkom dałby się zrealizować cały szereg ważnych posunięć gospodarczych, co w skutkach swoich musiałyby się odbić korzystnie również na gałęziach produkcji, objętych podwyżką taryf.

*

Nasuwa się teraz słuszne pytanie, jakie byłyby te cele gospodarcze, których realizacja miałaby nastąpić przy pomocy funduszu interwencji taryfowej. Nie sposób jest oczywiście udzielić dokładnej odpowiedzi, zwłaszcza, że konkretne nowe potrzeby wciąż powstają, inne, wczoraj jeszcze aktualne, dziś tracą na znaczeniu. Terenem posunięć taryfowych byłoby przecież zawsze płynne, a zwłaszcza obecnie podlegające ciągłym fluktuacjom życie gospodarcze.

Możemy natomiast zwrócić uwagę na kilka podstawowych grup zagadnień, które niewątpliwie skoncentrują na sobie przeważną część posunięć polityki taryfowej w najbliższym czasie. Byłyby to więc — polityka

portowa, zagadnienie gospodarczego podniesienia kresów wschodnich, bezpieczeństwo kraju na wypadek wojny, tranzyt oraz niektóre kwestje eksportowe. Zagadnienia te wysuwają się obecnie na czoło spraw gospodarczych, których rozwiązanie szczęśliwe leży w dużej mierze w dziedzinie polityki taryfowej. Zostaną one bardziej szczegółowo omówione w następnym artykule¹⁾.

Dyspozycja funduszem musiałyby się odbywać według dokładnie ustalonych dyrektyw. Należałoby bezwzględnie przeciwdziałać użytkowaniu tych sum na sprawy, niezwiązane z jego celami, przez umieszczenie w jego statucie odpowiednich paragrafów. W przeciwnym bowiem wypadku cała akcja zostałaby sparaliżowana, a zasadnicza idea funduszu wypaczona.

Nadzwyczaj starannie musiałyby być przeprowadzona ocena poszczególnych zamierzeń. Ulgi taryfowe, finansowane przez fundusz, musiałyby mieć zawsze na celu istotny, mocny efekt gospodarczy. Obniżki taryf, które bez żadnej korzyści ogólnej przyczyniłyby się do wzrostu rentowności istniejących przedsiębiorstw, musiałyby być wykluczone. Trzeba się też będzie zawsze dobrze zastanowić, czy warto ofiarować miljon, żeby konsument skorzystał grosz na kilogramie.

Jednym słowem, proporcja między zużytkowanymi środkami a osiągniętym wynikiem musiałyby być bardzo starannie przestrzegana.

A. Rudzki

KRONIKA GOSPODARCZA

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU. — Dn. 17/VI b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym w obu czytaniach uchwalone zostały następujące projekty ustawy w sprawie ratyfikacji: porozumienia celnego między Polską a Z. S. R. R. w formie wymiany not w Warszawie dn. 3/III 1936 r. (referował Pos. Kaczkowski); konwencji taryfowej między Polską i Holandją, podpisanej w Hadze dn. 9/IV 1936 r. (referował Pos. Wadowski); protokołu taryfowego polsko-norweskiego, podpisanego w Warszawie dn. 14/III 1936 r. (referowała Pos. Pełczyńska); protokołu taryfowego polsko-estońskiego, podpisanego w Warszawie dn. 23/III 1936 r. (referowała Pos. Pełczyńska); protokołu dodatkowego do układu dodatkowego z dn. 3/II 1934 r. do konwencji handlowej polsko-szwajcarskiej z dn. 26/VI 1922 r., podpisanego w Warszawie dn. 13/III 1936 r. (referował Pos. Wagner); układu dodatkowego do traktatu handlowego między Polską i Unją Ekonomiczną Belgijsko-Luksemburską z dn. 30/XII 1922 r., podpisanego w Brukseli dn. 2/III 1936 r. (referował Pos. Tomaszkiwicz).

Na tem posiedzeniu w sprawozdaniu Komisji Budżetowej w obu czytaniach uchwalone zostały 2 projekty ustaw o dodatkowych kredytach na rok 1936/37, które referowali Pos. Holyński i Wojciechowski. W dalszym ciągu posiedzenia Pos. Szalewicz referował sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej o rządowym projekcie w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 23/XII 1927 r. o granicach Państwa. Z jedną zmianą, wprowadzoną przez Komisję, Izba w obu czytaniach projekt ten uchwaliła. Sprawozdanie Komisji Rolnej o rządowym projekcie ustawy o zalesianiu niektórych nieużytków referował Pos. Freyman. Z 4 zmianami, wprowadzonymi przez Komisję, Izba w obu czytaniach również i ten projekt ustawy uchwaliła.

W dalszym ciągu posiedzenia Pos. Sikorski referował sprawozdanie Komisji Specjalnej o rządowym projekcie ustawy o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania dekretów. W obszernej dyskusji, która rozwinęła się nad tą sprawą — głos zabierali PP. Posłowie: Tarnowski, Gen. Żeligowski, Stpiczyński, Ks. Downar, Dudziński, Morawski, Bakon, Bogusz, Ks. Lubelski, Michałowski, Sommerstein i Kobyłecki. Dyskusji nie ukończono.

W końcu posiedzenia sprawozdanie Komisji Budowlanej o rządowym projekcie ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 16/II 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli referował Pos. Madeyski. Izba ten projekt ustawy z licznymi zmianami, wprowadzonymi przez Komisję, uchwaliła w obu czytaniach.

Dn. 16/VI b. r. odbyło się plenarne posiedzenie Sejmu, na którym toczyła się dyskusja nad rządowym projektem ustawy o pełnomocnictwach. Głos zabierali PP. Posłowie: Szymanowski, Minberg, Hutten-Czapski, Surzyński, Matusiak, Zaklika, Mróz, Götz-Okocimski, Łubieński, Tymoszenko, Pacholczyk, Gardecki, Głula, Światopełk-Mirski, Karśnicki, Płonka, Wymysłowski, Szymański, Dr. Thun, Dębicki i Tomaszkiwicz.

Po zakończeniu dyskusji — zabrał głos sprawozdawca, Pos. Sikorski, który w obszernym przemówieniu zrekapitulował rezultaty dyskusji oraz odpowiadał na poruszone w dyskusji zastrzeżenia i uwagi, wypowiadając się w obliczu aktualnej sytuacji politycznej i gospodarczej Polski — za przyjęciem rządowego projektu bez zmian. Izba w głosowaniu projekt ten w obu czytaniach bez zmian uchwaliła.

¹⁾ Artykuł ten ukaże się w jednym z najbliższych zeszytów tygodnika (Red.).

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

EKSPORT WĘGŁA KAMIENNEGO W I POŁOWIE CZERWCA 1936 R. w porównaniu z przeciętną za połowę maja — w związku z mniejszą o $\frac{1}{2}$ liczbą dni roboczych (12 wobec $12\frac{1}{2}$) — zmalał o 3 tys. t i wyniósł 298 tys. t. Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę (łącznie z węglem okrętowym) w I połowie czerwca wyniosła ok. 25 tys. t, a zatem wzrosła o ok. 1 tys. t w porównaniu z przeciętnym dziennym eksportem w poprzednim miesiącu. Dzienna wysyłka z rej. śląskiego wynosiła ok. 21 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 4 tys. t.

Spadek eksportu dotyczył wyłącznie rej. śląskiego, z którego wywieziono 250 tys. t, czyli o 4 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca, natomiast eksport z rej. dąbrowskiego wzrósł o 1 tys. t i stanowił 48 tys. t.

Wywóz na rynki środkowo-europejskie utrzymał się mniej więcej na poziomie przeciętnej za połowę poprzedniego miesiąca i wyniósł 27 tys. t.

Eksport na rynki skandynawskie zmalał o 12 tys. t i stanowił zaledwie 98 tys. t, przyczem spadek wysyłek dotyczył wszystkich krajów tej grupy, prócz Szwecji, do której wzrósł o 1 tys. t.

Na rynki bałtyckie w okresie sprawozdawczym nie eksportowano.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono ogółem 64 tys. t — wobec 70 tys. t przeciętnie za połowę maja. Spadek wywozu dotyczył głównie Francji, eksport bowiem na pozostałe rynki tej grupy nacógół nie wykazywał poważniejszych odchyłeń. Spadek wywozu do Francji został spowodowany dalszym ograniczeniem (o 10%) polskiego kontyngentu węglowego.

Eksport na rynki południowo-europejskie wzrósł o 10 tys. t do 42 tys. t.

Eksport na rynki pozazuropejskie kształtował się zniżkowo i stanowił 27 tys. t — wobec 29 tys. t przeciętnie za połowę maja.

Wysyłki do W. M. Gdańska, jak również odbiór węgla okrętowego w okresie sprawozdawczym wykazały pewną poprawę.

Przeładunek węgla w portach Gdynia, Gdańsk w I połowie czerwca w porównaniu z przeciętną za połowę maja zmalał o 22 tys. t do 262 tys. t, z czego na Gdynię przypada 186 tys. t, czyli o 14 tys. t mniej, a na Gdańsk — 76 tys. t, a zatem o 8 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę maja.

PRZEMYSŁ LUDOWY

ZIELARSTWO — p. str. 705.

ROLNICTWO

AKCJA ORGANIZACJI PRZODOWNICZYCH GOSPODARSTW MNIEJSZYCH

Jednym z najbardziej kapitalnych zadań dzisiejszego pokolenia jest podniesienie kultury wsi polskiej na taki poziom, który umożliwiłaby należyty rozwój gospodarczy kraju i zapewniał tem samem obronność naszego Państwa.

Rozwój kultury wsi jest ściśle uzależniony od poziomu oświaty na wsi i wyrobienia społeczno-organizacyjnego warstwy chłopskiej. Zatem, stosowanie różnych metod pracy t. zw. agronomji społecznej, przyczyniających się do podniesienia kultury wsi, jest dziś zewszeczmiar wskazane. Spośród tych metod, o ile chodzi o oddziaływanie na samodzielnych gospodarzy — podstawowe znaczenie ma akcja organizacji przodowniczych gospodarstw mniejszych, prowadzona w terenie od 1928 r. Podstawowe założenia tego działu pracy zostały ujęte w „Ramowych wytycznych dla izb rolniczych prowadzenia akcji organizacji przodowniczych gospodarstw mniejszych”, opracowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych w 1933 r. Przeglądając cele, do których osiągnięcia zmierza ten dział pracy, stwierdzamy, że społeczne zadanie metody organizacji gospodarstw w pierwszym rzędzie polega na przygotowaniu, w drodze odpowiedniego oddziaływania, kadr przodowników prac społeczno-rolniczych na wsi, rekrutujących się spośród gospodarzy samodzielnych. W miarę krystalizowania się form tej metody coraz większy nacisk kładzie się na tę stronę społeczną akcji organizacji gospodarstw — z uwagi na konieczność przygotowania przodowników wiejskich, którzyby mogli zostać wykorzystani w pracach zespołowych warstwy chłopskiej. Stwierdzone bowiem zostało, że praca zespołowa nad podniesieniem kultury wsi jest najwydajniejszym środkiem, przy pomocy którego wprowadza się podstawowe zmiany w środowisku chłopskim, dla jego podźwignięcia.

Równolegle do strony społecznej tego działu pracy rozwija się jego strona gospodarcza, polegająca na dążeniu do podnoszenia opłacalności gospodarstw drobnych, w drodze celowej ich organizacji, odpowiadającej potrzebom drobnych gospodarstw i ich właściwościom przyrodniczym i gospodarczym. Stąd też gospodarstwa te przy pomocy personelu agronomicznego są organizowane z uwzględnieniem ich podstawowych celów, polegających na znalezieniu korzystnej pracy, osiągnięciu jaknajwiększego przychodu surowego i gotówkowego, uzyskaniu samozaopatrzenia i ewentualnych celów specjalnych.

Tak zorganizowane gospodarstwa indywidualne, w pierwszym rzędzie rekrutujące się spośród gospodarstw o przebudowanym ustroju agrarnym, stanowią żywy przykład racjonalnej gospodarki, którego szczegó-

ły techniczne, a niejednokrotnie i organizacyjne — mogą być naśladowane przez gospodarstwa okoliczne, z pożytkiem dla ich rozwoju i dochodowości. Gospodarze natomiast przodownicy, nieraz z natury aktywni społecznie, zostają jeszcze pobudzeni do pracy dla podniesienia wsi, odpowiednio pokierowani i poinformowani przez fachowy personel, zatrudniony w tym dziale.

Akcję organizacji gospodarstw prowadzą wszystkie izby rolnicze przy pomocy personelu instruktorskiego powiatowych towarzystw rolniczych, wydziałów powiatowych i przy współudziale personelu niektórych szkół rolniczych. Nad całokształtem prowadzenia tych prac czuwa Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych przy współudziale Komitetu Organizacji Drobnych Gospodarstw Wiejskich. Komitet ten został powołany na podstawie zarządzenia Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 31/X 1934 r. Jest on organem opiniodawczym i do zadań głównych jego należy:

- 1) opracowywanie zasad organizacyjnych i metodycznych akcji organizacji przodowniczych gospodarstw mniejszych,
- 2) współpraca z izbami rolniczymi w zakresie koordynacji działalności tych izb w dziedzinie organizacji przodowniczych gospodarstw mniejszych,
- 3) opracowywanie ogólnych wskazań programowych i technicznych dla personelu fachowego, zajmującego się organizowaniem przodowniczych gospodarstw mniejszych,
- 4) prowadzenia badań w dziedzinie organizacji drobnych gospodarstw wiejskich,
- 5) badanie stanu akcji organizacji gospodarstw i składanie Ministrowi Rolnictwa i Ref. Roln. sprawozdań i wniosków,
- 6) opracowywanie i opinjowanie zleconych przez Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. spraw z dziedziny organizacji drobnych gospodarstw wiejskich.

Komitet odbył do chwili obecnej 4 posiedzenia plenarne i 7 posiedzeń Prezydium, nadto komisja, powołana przez Prezydium Komitetu dla przepracowania pewnych zagadnień, odbyła 2 posiedzenia

Spółcznemi odpowiednikami Komitetu w terenie, są komisje, względnie podkomisje organizacji gospodarstw, funkcjonujące przy izbach rolniczych. Powyższe komisje posiadają niejednokrotnie jeszcze odpowiedniki powiatowe — w postaci sekcji lub podkomisji organizacji gospodarstw. Tek pracy powyższych komisji normują wytyczne, opracowane przy współudziale Komitetu Organizacji Drobnych Gospodarstw Wiejskich. W skład wymienionych komisji wchodzi przede wszystkim czynnik społeczny, rekrutujący się głównie spośród działa-

czy wiejskich, znających te zagadnienia, przede wszystkim spośród gospodarzy przodowniczych.

Dotychczas specjalne komisje organizacji gospodarstw powstały przy izbach: Kieleckiej, Lubelskiej, Wileńskiej, Wołyńskiej, Lwowskiej, Poleskiej, Wielkopolskiej, Pomorskiej i Białostockiej, natomiast podkomisje organizacji gospodarstw komisji oświatowych utworzono przy izbach: Warszawskiej, Łódzkiej i Krakowskiej. Doniedawna istniejąca w Białostockiej Izbie Rolniczej podkomisja organizacji gospodarstw, wchodząca w skład komisji oświatowej, została ostatnio przekształcona na komisję organizacji gospodarstw, w połączeniu z komisją łągarską. Do składu tak połączonej komisji Rada Izby powołała delegatów wszystkich innych komisji izbowych, dając tem wyraz wagi, jaką przywiązuje do skoordynowanej pracy nad podniesieniem całokształtu gospodarstw.

Oprócz wymienionego wyżej czynnika kolegjalnego, czuwającego nad uspołecznieniem akcji organizacji gospodarstw, bezpośredniem nastawianiem odpowiedniej pracy zajmuje się w izbie inspektor organizacji gospodarstw. Pod fachowym kierownictwem wymienionego inspektora instruktorzy organizacji gospodarstw, z siedzibami na terenie powiatów, organizują drobne gospodarstwa. Nadto inspektorzy oddziałują na inne działy pracy izb rolniczych — w kierunku skoordynowania prac izby pod kątem organizacji gospodarstw, gdyż tylko wówczas unika się fragmentaryczności pracy.

Oprócz instruktorów, zatrudnionych wyłącznie prowadzeniem akcji organizacji gospodarstw, w szerszym zakresie współdziałają również t. zw. instruktorzy ogólni. Instruktorzy organizacji gospodarstw obejmują terenem działania przeważnie jeden powiat. Na terenie Pomorza instruktorzy mają swe siedziby przy szkołach rolniczych i obejmują zakresem działania rejon kilku powiatów, pracując przede wszystkim wśród osadnictwa. W miarę doświadczeń, uzyskanych w tym działaniu — ukazuje się szereg zaleceń i wskazań dla prowadzenia akcji organizacji gospodarstw, wydawanych przez Ministerstwo w oparciu się o opinię Komitetu Organizacji Drobnych Gospodarstw Wiejskich. Wśród tych zaleceń jako szczególnie ważne wymieniamy wskazówki dla zespołowego prowadzenia akcji organizacji gospodarstw, kładące nacisk

na to, by każdy gospodarz, objęty opieką instruktorską, uspołeczniał się, stając się stopniowo przodownikiem zespołu.

Przystępując do liczbowego przedstawienia danych, charakteryzujących aktualny stan akcji organizacji gospodarstw, nadmieniamy, że liczbowo scharakteryzować się dadzą tylko gospodarstwa, pozostające w akcji indywidualnej. Metoda bowiem sama w wykonaniu dzieli się na zasadnicze fragmenty, t. j. tak zwaną akcją wstępną, akcją indywidualną i akcją masową. Akcja wstępna polega na odpowiednim oddziaływaniu aparatu instruktorskiego na wieś w kierunku powszechnego uświadamiania ludności co do potrzeby organizowania pojedynczych gospodarstw i całej wsi przy równoczesnym zaspakajaniu najpierwszych potrzeb wsi, np. rozplanowanie zabudowań i działów po scaleniu. Nadto wyławia się wówczas jednostki najbardziej aktywne, które zostają wzięte następnie w ścisłą opiekę indywidualną, rozumiejąc już znaczenie potrzeby stałej opieki instruktorskiej, stając się przodownikami zespołów i wsi. Gospodarze przodownicy dobierają sobie każdy po kilka gospodarstw, tworząc zespoły organizacji gospodarstw, pracujący pod kierunkiem przodownika zespołu (z reguły gospodarza przodowniczego) tematy o charakterze organizacyjnym. Poszczególni zespołowicze mogą się wzorować nadto na technicznych ulepszeniach w gospodarowaniu, wprowadzanych w gospodarstwie przodowniczem na skutek zaleceń instruktora organizacji gospodarstw. Nadto zespół inicjuje powstanie na terenie wsi kółka rolniczego, mleczarni, spółdzielni i t. p., wpływając na zorganizowanie wsi pod względem gospodarczym.

Otóż, zarówno akcja wstępna jak i masowa, mające charakter powszechny — nie dadzą się uchwycić liczbowo. Dlatego też w poniższych danych liczbowych bardziej szczegółowo potraktowane zostały jedynie gospodarstwa, objęte opieką indywidualną, ta bowiem, trwając 3-4 lata dla danego gospodarstwa przodowniczego — umożliwia dokładne zarejestrowanie danego gospodarstwa.

Dane co do stanu akcji organizacji gospodarstw na terenach poszczególnych izb rolniczych i liczby zatrudnionego w niej personelu — przedstawia poniższe zestawienie:

Stan akcji organizacji przodowniczych gospodarstw mniejszych w dn. 1/IV 1936 r.

Izby rolnicze	Ilość powiatów (bez mniejszych)	Ilość objętych akcją organizacji gospodarstw								Liczba personelu zatrudnionego w akcji org. gosp.	
		powiatów	wsi	gospod. przodown. (indywidualn.)	gospodarstw w zespołach (zespół/uczestnicy)	w opiece masowej		konkursy gospod. samodz.		inspektorów	instruktorów
						miejsowości	gospod.	zespółów	uczestników		
Warszawska . . .	23	4 ¹⁾ 14 ²⁾	78 ¹⁾ 160 ²⁾	107 ¹⁾ 232 ²⁾	52/347 ¹⁾ 51/331 ²⁾	—	—	—	—	5 ¹⁾ 1 ²⁾	33 ¹⁾ 15 ²⁾
Łódzka	12	—	173	215	41/341	—	—	138	brak danych	1	15
Kielecka	17	16	199	242	129/901	—	—	—	—	1	22
Lubelska	18	16	210	790	171/635	44	brak danych	—	—	1	88
Białostocka	12	11	85	93	2/10	—	—	28	262	1	8
Wileńska	16	16	460	493	351/470	—	—	—	—	2	45
Poleska	9	9	123	146	66/271	—	—	—	—	1	12
Wołyńska	11	10	118	164	89/354	—	—	—	—	1	24
Lwowska	55	36	231	365	65/445	—	—	—	—	2	40
Śląska	8	6	45	46	14/77	—	—	—	—	1	8
Krakowska	17	17	160	218	46/322	—	—	—	—	1	29
Wielkopolska	27	27	109	144	20/116	—	—	—	—	1	27
Pomorska	16	16	70	124	—	39	614	—	—	1	9
R a z e m :	241	210	2 221	3 379	1 111/4 630¹⁾ 8 009²⁾	83	614	166	262	15 + 5¹⁾	342 + 33¹⁾

O ile chodzi o porównanie z latami ubiegłymi, stwierdzamy, że objętych akcją organizacji gospodarstw było w 1929 r. 239 gospodarstw, w 1930 r. — 1 059, w 1931 r. — 3 072, w 1932 r. — 2 801, w 1933 r. — 3 785, w 1934 r. — 5 370, w 1935 r. — 8 000 gospodarstw.

Stosunki agrarne gospodarstw, objętych indywidualnie akcją organizacji gospodarstw (bez zespołów), przedstawiały się następująco (dane od 1933 r.):

	Gospodarstwa z przebudową ustroju rolnego		Inne gospodarstwa	
	liczba	%	liczba	%
1933	2 745	88,6	351	11,4
1934	3 017	89,0	351	11,0
1935	3 424	84,8	621	15,2

1) Okręgi ćwiczebne.

2) Akcja w terenie.

Dane co do ilości gospodarstw, znajdujących się w poszczególnych fazach agronomicznej opieki indywidualnej (od 1933 r.), przedstawia następujące zestawienie (bez zespołów):

Stadja opieki	1933	1934	1935	
I rok opieki	liczba	482	478	468
	%	47	45	47
II rok opieki	liczba	473	868	1 227
	%	17	27	32
III rok opieki	liczba	480	540	673
	%	20	17	17
IV rok opieki	liczba	338	365	341
	%	16	11	9

Gospodarstwa, objęte opieką indywidualną (bez zespołów), pod względem zajmowanej powierzchni przedstawiały się następująco (dane tyłko z 1935 r.):

Gospodarstwa o pow.:	Liczba gospodarstw	% ogólnej liczby
do 5 ha	653	18
5—10 ha	1 585	40
10—15 ha	1 001	26
powyżej 15 ha	656	17

Oto w najogólniejszych zarysach stan akcji organizacji gospodarstw. Akcja ta, prowadzona w łączności z pracami kół gospodyń wiejskich i przysposobieniem rolniczym młodzieży wiejskiej — wydatnie przyczynia się do podniesienia kultury wsi polskiej. Te bowiem metody pracy agronomji społecznej oddziałują na podstawowe grupy ludności na wsi, a więc — samodzielnych gospodarzy, gospodynie i młodzież, wpływając przedewszystkiem na urobienie człowieka oraz podniesienie stanu gospodarstw.

B. Jędrzejowski

ZIELARSTWO

W akcji poszukiwania zarobków dla wsi szczególnej aktualności nabrał przemysł zielarski. Propaganda zbioru i uprawy ziół leczniczych rozwija się od lat kilku, mimo jednak duże postępy w tej dziedzinie — bilans zielarski w Polsce wciąż jest jeszcze ujemny. Pobudza to inicjatywę prywatną i społeczną; ostatnimi aktualjami w tym zakresie są: otwarcie w miesiącu ubiegłym nowego sklepu Centrali Bazarów Przemysłu Ludowego przy ul. Marszałkowskiej 91 pod firmą: „Zioła Wileńskie” i ukonstytuowanie się spółdzielni zielarskiej o charakterze wybitnie społecznym; władze jej składają się z przedstawicieli licznych organizacji spółdzielczych i społecznych.

Propaganda ogarnia coraz większy zakres ludzi dobrej woli, którzy by radzi przyczynić się do uprzemysłowienia wsi. Rozumowanie ich jest całkiem logiczne: sprowadza się do kraju zioła takie, jak np. jałowiec, i dlatego bilans zielarski jest ujemny; są nadto możliwości eksportowe — do Anglii, Francji, Niemiec i t. d. Bardzo wiele ziół można zbierać w stanie dzikim, dając zatrudnienie wsi, a mianowicie: czarne jagody, maliny, kwiat lipowy, widłak, sporysz, tysięcznik, konwale, niedźwiedzie grono, liście czarnych porzeczek, jałowiec, tatarak i t. d. Istnieją organizacje handlowe, mające stały kontakt ze wsią, jak bazyry przemysłu ludowego, które wprost zmuszane są przez ludność zając się tą sprawą, gdyż kobiety same znoszą na skupy płócien zioła.

Tradycje ludowej medycyny na kresach są dawne i wciąż żywotne; na targach w Wilnie baby nie tylko sprzedają zioła, ale nawet stawiają djagnozy. Współczesna medycyna wyżyła się pogardy do ziół, lecznictwo tego rodzaju staje się coraz modniejszym.

Poza zbiorem dzikich ziół, propaganda plantacji rumianku, walerjany, mięty, kminku i t. d. zyskała zwolenników w różnych organizacjach, jak koła gospodyń wiejskich, inspektoraty szkolne, nawet straż pożarna. Bazar nowogrodzki rozpoczął nawet produkcję olejków: piolunowego, kminkowego, miętowego, tatarakowego — aby ułatwić przewóz tych artykułów i obniżyć jego koszty. Jak widzimy, coraz więcej organizacji społecznych zabiera się do zielarstwa.

Przemysł ten jednakże wymaga znakomitych fachowców i nie może być robiony po amatorsku. Obok kwestji wyboru ziół i ich konserwacji, w zasadzie dostępnej dla ludu, mającego tradycje zielarstwa, kwestja ich przygotowania, opakowania i t. p. nieraz decyduje o rynku zbytu. Umiejętność orjentowania się w handlu ziołami nastrocza bodaj jeszcze więcej trudności, niedostępnych dla organizacji dobrej woli niefachowych, niemówiąc już o konieczności posiadania kapitałów obrotowych, gdyż tam, gdzie się ma do czynienia ze wsią, nie może być mowy o komisie.

Te rozproszone wysiłki usiłuje instruować i koordynować Komitet Zielarski — instytucja społeczna, licząca 600 członków i znajdująca się pod opieką Min. Opieki Społ. (Dz.p. Zdrowia), Min. Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Min. Spraw Wojsk. Komitet prowadzi ewidencję wytwórców i bada możliwości zbytu, pośrednicząc przy transakcjach.

Ogniskiem wiedzy fachowej jest Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie, posiadający znakomitych fachowców: Prof. Muszyńskiego i Docenta Strażewicza. Pod ich kierunkiem wydział farmaceutyczny przygotowuje przyszłych zielarzy. Wileńskie Tow. Lniarskie, które przejawilo tyle energii w propagandzie wiedzy lniarskiej i konsumpcji tego surowca, nosi się z zamiarem wyszkolenia potrzebnych instruktorów. Wybitne siły profesorskie nie szczędzą też pomocy bazarom przemysłu ludowego.

Błędne byłoby mniemanie, że zielarstwo w Polsce jest tabula rasa. Poza wielką firmą, operującą na terenie pow. święciańskiego, następnie sklepem w Poznaniu pracuje w tej dziedzinie jeszcze kilka firm prywatnych, całkowicie doświadczonych w handlu w tym zakresie. Handel jednak jest nieregulowany, konkurencja dość niesolidna, kalkulacje przygodne.

Trzeba przyznać, że jest to dziedzina dość trudna do opanowania — mimo dużych możliwości eksportowych. Handel jest skomplikowany i wymaga asortymentu stu kilkudziesięciu ziół, z których część jest jednak egzotyczna, zróżniczkowanie ich utrudnia eksport, przytem niektóre zioła nie mogą być długo przechowywane i tracą na wartości po roku. Od solidności firm i doborowego towaru, wzorowo przygotowanego, zależy utrzymanie się na rynku. Poza tem wchodzi w grę konkurencja sowiecka, oferująca fantastycznie niskie ceny. Towar jest więc niesłychanie tani i tracący szybko wartość, a jednocześnie wymagający kapitału. Ideowe organizacje nie powinny zbyt rozdmuchiwać propagandy wytwórczości i muszą dokładnie zdawać sobie sprawę z trudności przy rozpoczynaniu tej pracy.

Zasada ścisłego kontaktu z rynkiem i regulowania wytwórczości jego wymogami musi być najsurowiej przestrzegana w zielarstwie, aby nie stworzyć nadprodukcji, bardzo łatwej w tych warunkach. Dlatego też praca instytucji społecznych powinna się opierać na fachowcach już wypróbowanych i na mocnych jednostkach handlowych.

J. O.

CŁO WYWOZOWE NA KONIE — p. str. 709.

HANDEL

TARGI I WYSTAWY

WYNIKI XV TARGÓW POZNAŃSKICH. — Na tegorocznych Targach Poznańskich liczba wystawców wynosiła 2 003, w czem wystawców krajowych 1 605, a zagranicznych 398. Liczba wystawców z Wielkopolski wynosiła 16·2%, co świadczy wybitnie o ogólnopolskim charakterze Targów.

Hasłem Targów było wzmoczenie konsumpcji przez apel produkcji do zainteresowań rynku odbiorczego. Wynikiem tego hasła było znaczne zwiększenie się procentu firm krajowych w Targach. W zeszłym roku procent ten wynosił 69·5, w tym roku — 85·1. Wśród wystawców zagranicznych wystawiali firmy z następujących państw: Austria, Anglja, Belgja, Czechosłowacja, Danja, Francja, Holandia, Jugosławja, Niemcy, Stany Zjedn., Szwajcjarja, Szwecja, Turcja, Włochy i Węgry. Ekspozycje argentyńskie i urugwajskie, które były zgłoszone na Targi, przysły częściowo w pierwszym dniu Targów, a 18 skrzyń z większą częścią poważniejszych eksponatów przybyło do Gdyni w trzeci dzień

Targów, a do Poznania we wtorek po Targach. Z 18 państw, biorących udział w Targach, największe zainteresowanie Targami wykazała Rzeczka Niemiecka, gdyż 267 firm niemieckich wystawilo na Targach, co stanowiło ok. 11% ogólnej liczby wystawców. W stosunku do ub. r. Niemcy zwiększyły swój udział 2½-krotnie.

Pod względem branżowym zwiększony udział wykazał przemysł metalowy, a mianowicie z 398 na 559 firm, przemysł chemiczny z 77 na 103, przemysł budowlany z 35 na 69, przemysł drzewny z 95 na 178, przemysł skórny z 65 na 99 firm; udział przemysłu spożywczego pozostał prawie niezmienny — 180 wobec 178 firm, przemysł papierniczy powiększył liczbę wystawców z 72 na 135 firm, przemysł mineralny — z 72 na 104 firm, przemysł elektrotechniczny — tylko z 41 na 47 firm, dział przemysłów precyzyjnych również się niewiele zwiększył, a mianowicie z 58 na 62, dział włókienniczy — z 77 na 98, wreszcie dział odzieżowy, galanteryjny — z 67 na 185 firm.

Wyniki targowe naogół, aczkolwiek nierówne, były znacznie lepsze jak w ub. r. Nawet z galezi, które w najwyższym stopniu odczuwają

krzysy — przemysł maszyn rolniczych — sprzedał maszyny lżejszych typów na sumę, prawie 3-krotnie przewyższającą zeszłoroczne sprzedaże.

W dziale samochodowym panował ruch, jakiego od roku 1927 nie pamiętano. Ogólna liczba samochodów sprzedanych wynosiła ok. 300 sztuk. W przemyśle budowlanym były ogromne transakcje. W przemyśle drzewnym zainteresowanie duże, szczególnie w dziale dykt, forniarów, mniejsze — w dziale mebli. W przemyśle skórzanym doskonałe wyniki wszystkich pochodnych, a więc w dziale szczeciny, włosia i niektórych innych oraz w rymarstwie i skórkach specjalnych. W dziale obuwi — średnie. W przemyśle elektrotechnicznym wyjątkowo dobre zamówienia i ogromne transakcje. W przemyśle ceramicznym panował ogromny ruch. W przemyśle włókienniczym wyroby lniane, jedwabne i konfekcja wykazały znaczne obroty, dywany — zaledwie średnie. Przemysł ludowy skupił ogromne zainteresowanie klientów, przyczem sprzedano duże partje eksportowe.

Państwa zagraniczne naogół z transakcyj są niezmiernie zadowolone, co wielokrotnie wyrażano na wszystkich nieomal blisko 400 stoiskach firm zagranicznych. Szereg firm, które nawet nieprzychylnie odnosiły się do Targów, przekonały się w ciągu tegorocznych Targów, że za ich pomocą zyskały bardzo poważne ilości nowych klientów. M. in. np. jedna firma wiedeńska uzyskała na Targach Poznańskich zamówienia z Londynu na nieledwie całoroczną swoją produkcję. Tego rodzaju przykładów było bardzo wiele.

Ogólne transakcje targowe w roku bieżącym są oceniane na ok. zł 47 milj., nie włączając w to całego szeregu rozpoczętych rozmów na poważne partje. Uskuteczniiono zamówienia eksportowe w Holandja do Indj Holenderskich, Siamu i Ameryki Środkowej, via Londyn do Kanady, Argentyny i Chin, via Hamburg do Brazylii i Egiptu oraz via Antwerpja do Hiszpanji i Wysp Balearskich, Syrii i Persji. Poza tem sprzedano 284 większe partje towarów do rozmaitych państw europejskich. Importowych transakcyj uskuteczniiono 1014 z 16 państw.

Frekwencja na Targach była bardzo poważna. Ogólna liczba osób, które zwiedziły Targi, wynosiła ok. 217 tys., przyczem przeszło 14 tys. kupców z wszystkich województw w Polsce przybyło na Targi. Zgodnie z akcją targową, ściągającą z zagranicy przeważnie eksporterów portowych, przybyli kupcy z Londynu, Hamburga, Antwerpji, Rotterdamu i Marsylii. Ogólna liczba przyjezdnych z zagranicy wynosiła niespełna 5 tys., z czego blisko 2 tys. osób z Niemiec.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 1 ÷ 13/VI 1936 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	1 ÷ 6/VI	8 ÷ 13/VI	Wzrost
Pszzenica			
Warszawa	23'25	24'00	3'2
Poznań	22'13	22'63	2'2
Lwów	20'96	21'75	3'7
Średnia	22'11	22'79	3'0
Ż y t o			
Warszawa	14'63	15'25	4'2
Poznań	14'59½	15'13	3'7
Lwów	13'58	14'25	4'9
Średnia	14'27	14'88	4'3
O w i e s			
Warszawa	15'50	15'62½	0'7
Poznań	15'13	15'38	1'6
Lwów	13'46	13'81	2'6
Średnia	14'70	14'94	1'6
Jęczmień browarowy			
Warszawa	15'75½	15'88	0'8
Poznań	—	—	—
Lwów	—	—	—
Średnia	15'75½	15'88	0'8
Jęczmień zwykły			
Warszawa	15'27½	15'38	0'7
Poznań	15'38	15'75½	2'4
Lwów	—	—	—
Średnia	15'32½	15'56½	1'5

— Trwająca nadal również i w okresie sprawozdawczym (od 8 do 13 czerwca) zwyżka na rynku zbóż i przetworów — przyniosła niemal generalną poprawę notowań; jedyny wyjątek stanowiły otręby,

które na głównych giełdach krajowych zniżkowały. W zakresie transakcyj — następowało dalsze ograniczanie podaży i w konsekwencji również i obrotów. Na giełdzie warszawskiej zwyżkowały (w zł na 100 kg): pszenica jednolita 753 grl i zbierana 742 grl 0'50, żyto I standart 700 grl i II standart 687 grl 0'25, jęczmień browarny 0'25, owies I i II standart 0'25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej 0'50 — zniżkowały natomiast otręby o 1'00. Na giełdzie poznańskiej zwyżki (analogicznie) odnotowały: pszenica 0'25, żyto 0'25, jęczmień 700/725 grl i 670/678 grl 0'50, owies 450/470 grl i standartowy 0'25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej oraz żytniej 0'50 — zniżkowały natomiast: otręby pszenne średnie z przemiału standartowego o 0'25, — grube o 0'75 oraz otręby żytnie o 0'25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 7 579 t, w tem 2 914 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 6 086 i 1 502).

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 753 grl 24'00 ÷ 24'50 (23'50 ÷ 24'00), — zbierana 742 grl 23'50 ÷ 24'00 (23'00 ÷ 23'50), żyto I standart 700 grl 15'00 ÷ 15'50 (14'75 ÷ 15'00), — I standart 730 grl bez obrotów, — II standart 687 grl 14'75 ÷ 15'00 (14'50 ÷ 14'75), jęczmień browarny 689 grl 15'75 ÷ 16'00 (15'50 ÷ 15'75), — o wadze 678/673 grl 15'50 ÷ 15'75, — o wadze 649 grl 15'25 ÷ 15'50, — o wadze 620'5 grl 15'00 ÷ 15'25, owies I standart 497 grl 16'00 ÷ 16'50 (15'75 ÷ 16'25), — I standart 546 grl 16'50 ÷ 16'75 (16'25 ÷ 16'50), — II standart 460 grl 15'50 ÷ 16'00 (15'25 ÷ 15'75), mąka pszenna I gat. A 0 ÷ 20% 36'00 ÷ 38'00, — I gat. 0 ÷ 45% 34'00 ÷ 36'00, — I gat. B 0 ÷ 55% 33'00 ÷ 34'00, — I gat. C 0 ÷ 60% 32'00 ÷ 33'00, — I gat. D 0 ÷ 65% 31'00 ÷ 32'00, — II gat. A 20 ÷ 55% 30'00 ÷ 31'00, — II gat. B 20 ÷ 65% 28'00 ÷ 30'00, — II gat. D 45 ÷ 65% 25'00 ÷ 26'00, — II gat. F 55 ÷ 65% 24'00 ÷ 25'00, — II gat. G 60 ÷ 65% 23'00 ÷ 24'00, — III gat. A 65 ÷ 70% bez obrotów, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 23'00 ÷ 24'00 (22'50 ÷ 23'50), — I gat. 0 ÷ 50% 23'00 ÷ 24'00 (22'50 ÷ 23'50), — I gat. 0 ÷ 65% 22'00 ÷ 23'00 (21'50 ÷ 22'50), — II gat. 50 ÷ 65% 18'50 ÷ 19'00 (18'00 ÷ 18'50), — razowa 0 ÷ 95% 18'50 ÷ 19'00 (18'00 ÷ 18'50), — poślednia ponad 65% 14'50 ÷ 15'00 (14'00 ÷ 14'50), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12'00 ÷ 12'50, — średnie z przemiału standartowego 11'00 ÷ 11'50, — miakie z przemiału standartowego 11'00 ÷ 11'50, otręby żytnie z przemiału standartowego 10'00 ÷ 10'50 (11'00 ÷ 11'50).

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 22'50 ÷ 22'75 (22'25 ÷ 22'50), żyto 15'00 ÷ 15'25 (14'75 ÷ 15'00), jęczmień 710/725 grl 16'00 ÷ 16'25 (15'50 ÷ 15'75), — 670/678 grl 15'75 ÷ 16'00 (15'25 ÷ 15'50), — browarny bez notowań, owies 450/470 grl 15'75 ÷ 16'00 (15'50 ÷ 15'75), — standartowy 15'25 ÷ 15'50 (15'00 ÷ 15'25), mąka wraz z workiem: pszenna I gat. A 0 ÷ 20% 36'00 ÷ 37'75 (35'50 ÷ 37'25), — I gat. A 0 ÷ 45% 35'25 ÷ 35'75 (34'75 ÷ 35'25), — I gat. B 0 ÷ 55% 34'25 ÷ 34'75 (33'75 ÷ 34'25), — I gat. C 0 ÷ 60% 33'75 ÷ 34'25 (33'25 ÷ 33'75), — I gat. D 0 ÷ 65% 32'75 ÷ 33'25 (32'25 ÷ 32'75), — II gat. A 20 ÷ 55% 32'00 ÷ 32'50 (31'50 ÷ 32'00), — II gat. B 20 ÷ 65% 31'50 ÷ 32'00 (31'00 ÷ 31'50), — II gat. D 45 ÷ 65% 29'00 ÷ 29'50 (28'50 ÷ 29'00), — II gat. E 55 ÷ 65% 24'75 ÷ 25'25 (24'25 ÷ 24'75), — II gat. G 60 ÷ 65% 23'25 ÷ 23'75 (22'75 ÷ 23'25), — III gat. A 65 ÷ 70% 21'25 ÷ 21'75 (20'75 ÷ 21'25), — III gat. B 70 ÷ 75% 19'25 ÷ 19'75 (18'75 ÷ 19'25), mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 22'50 ÷ 22'75 (22'00 ÷ 22'25), — I gat. 0 ÷ 50% 22'00 ÷ 22'25 (21'50 ÷ 21'75), — I gat. 0 ÷ 65% 21'00 ÷ 21'50 (20'50 ÷ 21'00), — II gat. 50 ÷ 65% 16'00 ÷ 17'00 (15'50 ÷ 16'50), — poślednia ponad 65% 14'50 ÷ 15'50 (14'00 ÷ 15'00) otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 9'75 ÷ 10'50 (10'10 ÷ 10'75), — grube z przemiału standartowego 10'25 ÷ 11'25 (11'00 ÷ 11'50), otręby żytnie z przemiału standartowego 10'75 ÷ 11'25 (11'00 ÷ 11'50), otręby jęczmienne 11'50 ÷ 12'75.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 8 do 13 czerwca 1936 r.

— Lekkie wzmocnienie nastroju, jakie miało miejsce na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej w okresie sprawozdawczym — przyniosło poprawę szeregu notowań; obroty kształtowały się zwyżkowo. Akcje Banku Polskiego zamknęły okres sprawozdawczy na zero — a więc słabsza tendencja, wykazywana przez nie w ostatnich okresach, uległa zahamowaniu. Podobnie nie wykazały zmian również i akcje Warsz. Tow. Fabryk Cukru. Poza akcjami Lilpopa, które straciły zł 0'25 — pozostałe akcje odnotowały następujące zyski kursowe (w zł): Warsz. Tow. Kopalni Węgla 0'75, Młodziejów 0'05, Ostrowiec 0'75, Starachowice 0'50 oraz Haberbusch 1'50. Z dniem 10/VI b. r. akcje Warsz. Towarzystwa Ubezpieczeń notowane są bez kuponu dywidendowego za 1935 r. wartości zł 4'00.

Na giełdach: krakowskiej i poznańskiej obracano akcjami Banku Polskiego po kursach utrzymanych.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
w zł za akcję				
Bank Polski	zł 100	106'50	104'00	104'00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	30'25	29'00	29'50
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	16'25	15'00	15'50
Lilpop	zł 25	14'00	13'00	13'25
Modrzejów	zł 50	6'30	6'25	6'25

Norblin	zł 100			51'00
Ostrowiec	zł 50	34'00	32'75	33'25
Starachowice	zł 100	36'50	35'00	35'30
Haberbusch	zł 100	45'00	44'00	45'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Bank Polski 105'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 104'00 — 102'00 (102'00).

CŁO ORAZ REGLAMENTACJA

NOWE UREGULOWANIE KONTROLI DEWIZOWEJ WYWOZU TOWARÓW DO GDAŃSKA I Z GDAŃSKA

W związku z wejściem w życie z dniem 19 b. m. polsko-gdańskiego porozumienia z dn. 9 b. m. o uregulowaniu spraw, związanych z oddziaływaniem na Gdańsk polskiej gospodarki dewizowej — koniecznym stało się dostosowanie dotychczasowych przepisów o kontroli obrotu towarowego z zagranicą i z W. M. Gdańskiem do postanowień tego porozumienia. W tym celu opracowana została i ogłoszona w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 338 nowela do rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 8/V 1936 r. o kontroli wywozu towarów zagranicę i do W. M. Gdańska („Dz. Ust. R. P.” N. 37, poz. 285), wprowadzająca zasadnicze zmiany do dotychczasowego systemu kontroli w obrocie z Gdańskiem i przez Gdańsk.

Jak wiadomo, w myśl wspomnianego porozumienia, wobec wprowadzenia w Gdańsku przepisów o reglamentacji złotego, kontrola dewizowa obrotu towarowego na granicy polsko-gdańskiej ma być w zasadzie zniesiona, a na jej miejsce została wprowadzona także kontrola na granicy celnej — w urzędach celnych, położonych na obszarze W. M. Gdańska. Wyjątek stanowi jedynie wywóz do Gdańska lub przez Gdańsk drewna (poz. tar. celn. wywoz. 14, 15, 16, 17, 18 i 19), trzody chlewnej (poz. tar. celn. wywoz. 20 i 21) oraz zboża, strączkowych, niektórych nasion i produktów przemiału (poz. tar. celn. przywoz. 1÷16 oraz 24 p. p. 1÷3, 27, 285 i 286), przy których nadal obowiązuje przedkładanie polskich zaświadczeń walutowych placówkom granicznej kontroli skarbowej na granicy polsko-gdańskiej. Przy dalszym wywozie tych towarów z Gdańska zagranicę powtórne przedkładanie zaświadczeń walutowych urzędem celnym nie będzie wymagane.

Przy wszystkich innych towarach kontrola na granicy polsko-gdańskiej nie będzie wykonywana, a natomiast odbywać się będzie na granicy celnej, a więc w urzędach celnych. Oznacza to, że urzędy celne, położone na obszarze W. M. Gdańska, będą narówni z urzędami, położonymi na obszarze Rzplitej Polskiej, żądały przedstawienia im zaświadczenia walutowego.

Stosownie do powyższego, § 1 rozporządzenia z dn. 8/V 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 37, poz. 285) według omawianej tu noweli otrzymał nowe brzmienie, którego ust. 1 postanawia: „Eksporterzy obowiązani są zgłosić Komisji Obrotu Towarowego każdy wywóz towarów poza granicę polskiego obszaru celnego, a w przypadkach, które określi zarządzenie Ministra Skarbu (chodzi tu o towary, o których mowa była wyżej: drewno, trzoda chlewna, zboże, strączkowe i przemiały, lub w przyszłości możliwe i inne — przyp. Red.), również do obszaru Wolnego Miasta Gdańska w celu uzyskania zaświadczenia (zaświadczenie walutowe), które musi być przedstawione urzędowi celnemu lub placówce granicznej kontroli skarbowej przy wywozie towarów”.

O ile towar polski wysłany został do W. M. Gdańska w celu dalsze wysyłki zagranicę przez eksportera gdańskiego i nie został zaopatrzony w polskie zaświadczenie walutowe, eksporter gdański może zgłosić wywóz tego towaru do Izby Handlu Zagranicznego w Gdańsku i uzyskać od niej odnośne zaświadczenie walutowe. W zaświadczeniu tem zostanie ustalone, jaka ilość dewiz ma być odprowadzona do Polski. Powyższe zasady ujęte zostały w nowym ustępie (ust. 2) § 1 znowelizowanego rozporządzenia, który brzmi:

„Eksporterzy, zamieszkali lub mający swą siedzibę na terenie Wolnego Miasta Gdańska, mogą zgłaszać wywóz towarów zagranicę w celu uzyskania zaświadczenia (zaświadczenie walutowe) do Izby Handlu Zagranicznego w Gdańsku; uprawnienie to dotyczy jedynie towarów produkcji lub pochodzenia polskiego, przychodzących do Gdańska bez zaświadczeń walutowych, uzyskanych w trybie ust. 1 paragrafu niniejszego, i wywożonych z Gdańska za granicę celną w stanie nieprzerobionym lub przerobionym”.

Porozumienie polsko-gdańskie z dn. 9 b. m. postanawia przytem, że przy dalszym wywozie towarów polskiego pochodzenia z Gdańska zagranicę, obrobionych lub przerobionych w Gdańsku, odprowadzanie dewiz do polskich banków dewizowych będzie wymagane tylko w tych wypadkach, w których obróbka lub przeróbka w Gdańsku ma na celu na złą woli óparte obejście polskich przepisów dewizowych dla ucieczki kapitałów. W tym wypadku należy stwierdzić wartość pochodzących z Polski surowców lub półfabrykatów w chwili przekroczenia polsko-gdańskiej granicy i stosownie do tego ustalić wysokość sumy dewiz zagranicznych, którą należy odprowadzić do polskich banków dewizowych. Przypominamy, że kontrola dewizowa wywozu drewna, trzody chlewnej, zboża, strączkowych i przemiałów odbywać się będzie na granicy polsko-gdańskiej, wobec czego powyższe przepisy do tych surowców tem samem nie będą miały zastosowania.

Pozostają wreszcie towary, wywożone z Gdańska zagranicę, a będące pochodzenia gdańskiego lub zagranicznego. Ponieważ w tych wypadkach obowiązek odprowadzenia dewiz do Polski nie może istnieć, towary takie nie muszą być zgłaszane do wywozu i zaopatrywane w odpowiednie zaświadczenia. Zamiast tego muszą być przedłożone urzędem celnym zaświadczenia Izby Przemysłowo-Handlowej lub Izby Włościańskiej w Gdańsku, stwierdzające niepolskie pochodzenie towaru. Mówi o tem nowy ust. 3 § 1 znowelizowanego rozporządzenia, który brzmi:

„Eksporterzy, wywożący z obszaru Wolnego Miasta Gdańska zagranicę celną towary produkcji lub pochodzenia niepolskiego, nie są obowiązani uzyskiwać zaświadczeń walutowych, o ile udowodnią pochodzenie niepolskie towarów odpowiedniemi zaświadczeniami Izby Przemysłowo-Handlowej (Industrie- und Handelskammer) lub Izby Włościańskiej (Bauernkammer) w Gdańsku”.

Dotychczasowy przepis § 4 rozporządzenia z dn. 8/V 1936 r. mówi o tem, że urząd celny lub placówka granicznej kontroli skarbowej przy wywozie towaru stwierdza na zaświadczeniu walutowem dokonanie wywozu. Stwierdzenie to będzie odciążone zarówno, gdy chodzi o zaświadczenia walutowe, wydawane przez Komisję Obrotu Towarowego, jak i o zaświadczenia, które w przyszłości wydawać będzie Izba Handlu Zagranicznego w Gdańsku.

Wreszcie, formalnej zmianie, w związku z wyżej powiedzianem, uległ § 5 rozporządzenia z dn. 8/V 1936 r., który otrzymał brzmienie następujące: „Wywóz poza granice polskiego obszaru celnego i do wolnych obszarów celnych, a w przypadkach, które określi zarządzenie Ministra Skarbu (§ 1 ust. 1), również do obszaru W. M. Gdańska, bez przedstawienia zaświadczeń, wymienionych w § 1 ust. 1-3, jest zabroniony”.

Poza znowelizowaniem rozporządzenia z dn. 8/V 1936 r., o czem mowa powyżej, konieczne było również wprowadzenie odpowiednich zmian do zarządzenia Ministra Skarbu z dnia 15/V 1936 r. („Mon. Pol.” Nr. 119, poz. 214) w sprawie zwalniania od obowiązku przedstawiania zaświadczeń walutowych przy wywozie niektórych towarów. Mianowicie, nieaktualnymi stały się zwolnienia części II § 1 „przy wywozie na obszar W. M. Gdańska”, gdzie w zasadzie wszelkie towary wolne będą od zaświadczeń walutowych, z wyjątkiem, jak wspomnieliśmy wyżej, drewna, trzody chlewnej, zboża, strączkowych i produktów przemiału, co do których zarządzenie Ministra Skarbu w myśl § 1 ust. 1 znowelizowanego rozporządzenia wprowadzi pozytywnie obowiązki przedstawiania zaświadczeń walutowych na granicy polsko-gdańskiej.

Również niektóre postanowienia części I § 1 omawianego zarządzenia Ministra Skarbu z dn. 15/V 1936 r., w której mowa o zwolnieniach od zaświadczeń walutowych przy odprawie wywozowej towarów z granicę, ulegają zmianie stosownie do nowej sytuacji, wytworzonej na skutek porozumienia polsko-gdańskiego z dn. 9/VI 1936 r.

Całość tych zmian da się określić naogół jako włączenie obszaru W. M. Gdańska pod kontrolę obrotu towarowego z zagranicą, wynikającą z polskich przepisów dewizowych, a tem samem — zniesienie kontroli dewizowej w obrocie towarowym (z nielicznymi wyjątkami) pomiędzy Polską a Gdańskiem, co odpowiada jednolitości obszaru gospodarczego polsko-gdańskiego.

A.

ZWOLNIENIA OD POZWOLEŃ PRZYWOZU

Od dn. 13/V b. r. przywóz do Polski towarów jest prawnie zabroniony i zgodnie z postanowieniami § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 5/V 1936 r. w sprawie zakazu przywozu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 280) może odbywać się na podstawie pozwoleń Ministra Przemysłu i Handlu. Przed złożeniem urzędowi celnemu pozwolenia na przywóz towar i potwierdzenie odprawy nie mogą być wydane stronie.

Powyższe rozporządzenie Rady Ministrów wyłącza jednak pewne towary spod zakazu przywozu (§ 2), a przez to zwalnia strony od przedstawiania przy odprawie celnej wspomnianych pozwoleń, które wydawane są na warunkach, ustalonych w rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 8/V 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 281).

Nie są to jednak wszystkie przypadki, w których strona wolna jest od tego obowiązku. Niezależnie bowiem od postanowień wspomnianego § 2, zwalnia strony od obowiązku przedstawiania pozwoleń przywozu zarówno prawo celne („Dz. Ust. R. P.” Nr. 84/1934, poz. 610), jak i przepisy wykonawcze do tego prawa („Dz. Ust. R. P.” Nr. 90/1934, poz. 820) w brzmieniu, nadanem im rozporządzeniami Ministra Skarbu: z dn. 9/VIII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 59, poz. 385) i z dn. 9/IV 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 266).

Rozpatrując zagadnienie przewidzianych prawem celnym zwolnień od zakazów przywozu, ustalonych powołanem na wstępie rozporządzeniem Rady Ministrów, należy zaznaczyć, że zakazy te nie dotyczą towarów, przywożonych do wolnych obszarów celnych (art. 3 ust. 3 pr. cel.). Wyłączenie to nie ma jednak zastosowania do towarów zagranicznych, przywożonych do wolnych obszarów do spożycia, wówczas bowiem towary te podlegają odprawie celnej i ograniczeniom przywozowym na ogólnych zasadach, stosowanych przy przywozie towarów z zagranicy (art. 3 ust. 4 pr. cel.).

Powyższe wyłączenie spod zakazu przywozu możnaby nazwać wyłączeniem absolutnem, t. j. niezależnem od jakiegokolwiek decyzji władzy celnej. Jeżeli zaś chodzi o inne przypadki wyłączeń spod zakazu przywozu, to możnaby nazwać je wyłączeniami względnymi, to znaczy, że przy odprawie celnej towaru strona nie potrzebuje przedstawiać

pozwolenia na przywóz tylko wówczas, o ile uzyska przychylną odpowiednią decyzję władzy celnej.

Przechodząc do bliższego omówienia, w jakich przypadkach, poza wyżej przytoczonymi, może być dokonana odprawa celna towaru bez pozwolenia przywozu, należy wskazać na postanowienia art. 20 ust. 8 prawa celnego, który stanowi, że przedmioty wolne lub zwalniane od cła na podstawie art. 22 prawa celnego wolne są również od ograniczeń przywozowych. Ponieważ te zwolnienia od ograniczeń przywozu jak i zwolnienia na podstawie art. 22 od należności celnych towarów w większości przypadków wynikają z motywów pozagospodarczych, dlatego też nie będziemy się bliżej niemi zajmować. Wskazemy tylko, że szczególnie co do trybu postępowania przy zwalnianiu od należności celnych, a zatem i od pozwoleń przywozowych zawarte są w §§ 14, 15, 16 i 17 przepisów wykonawczych do prawa celnego. W wykonaniu wyżej wymienionych przepisów zostało wydane: 1) obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 30/X 1934 r., zawierające spis instytucji naukowych i zakładów naukowo-badawczych, korzystających ze zwolnienia od cła przy przywozie przedmiotów pokazowych i pomocy naukowych („Mon. Pol.” Nr. 250, poz. 316), uzupełnione obwieszczeniem z dn. 31/III 1936 r. („Mon. Pol.” Nr. 86, poz. 167); 2) zarządzenie Ministra Skarbu z dn. 25/III 1936 r. o warunkach zwalniania od należności celnych używanych odzieży, bielizny i obuwia, nadsyłanych z zagranicy w darze jako wsparcie dla osób niezamożnych („Mon. Pol.” Nr. 86, poz. 166); 3) instrukcja Ministra Skarbu z dn. 31/I 1935 r., wydana w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych, w sprawie postępowania przy odprawach celnych przedmiotów, przeznaczonych dla osób, korzystających z prawa eksterytoralności... („Mon. Pol.” Nr. 41, poz. 55) oraz okólnik Min. Skarbu z dn. 23/XI 1935 r. L. D. IV 31751/3/35 („Dz. Urz. Min. Sk.” Nr. 33, poz. 764). Ponadto w związku z powyższymi przepisami Ministerstwo Skarbu wydało szereg okólników: z dn. 22/I 1935 r. L. D. IV 279/1/35 w sprawie postępowania przy odprawie skrawków tkanin, jako próbek bezwartościowych, z dn. 24/VII 1935 r. L. D. IV 21749/3/35 w sprawie zwalniania od cła w ruchu podróży kajaków składanych, z dn. 12/X 1935 r. L. D. IV 28182/3/35 w sprawie spisów rzeczy przesiedlenia, wystawianych w Stanach Zjedn. Am., z dn. 16/X 1935 r. L. D. IV 25816/3/35 w sprawie zwolnienia od cła prób konserw rybnych oraz z dn. 18/I 1936 r. L. D. IV 31755/3/35 w sprawie zwalniania od cła rysunków i plakatów, dołączonych do zgłoszeń o udzielenie patentu na wynalazki.

Prawo celne, ustalając ogólne zwolnienie od zakazu przywozu towarów wolnych lub zwalnianych od należności celnych w myśl art. 22, upoważniło ponadto władze celne do zwalniania od ograniczeń przywozowych nieznacznych nadwyżek towarów ponad ilość, wymienioną w pozwoleniu na przywóz, oraz towarów, przewożonych w drobnych ilościach (art. 30 ust. 7). To ogólne postanowienie prawa celnego zostało rozwinięte w § 27 przepisów wykonawczych do tego prawa. W myśl ostatnio przytoczonego przepisu urzędy celne są uprawnione do zwalniania od ograniczeń przywozu: 1) nadwyżek towarów do wysokości 5% ponad wagę, oznaczoną w pozwoleniu, a przy pozwoleniach na ilość towarów, wynoszącą 100 kg i mniej — do wysokości 10%; 2) przedmiotów, stanowiących uzupełnienie towarów podstawowych, na które opiewa pozwolenie, jeżeli waga tych przedmiotów nie przekracza 5% wagi towaru, oznaczonej w pozwoleniu przywozu, a przy przesyłkach o wadze 100 kg i mniej — nie przekracza 10% wagi, oznaczonej w pozwoleniu przywozu; 3) towarów, nadsyłanych w przesyłkach pocztowych, niestanowiących przedmiotów zbytku i niemających charakteru handlowego, o wadze towaru w jednej przesyłce nieprzekraczającej 250 g (okólnik Min. Skarbu L. D. IV 17661/3/35); 4) przedmiotów, przewożonych w drobnych ilościach przez podróżyńców; 5) towarów w drobnych ilościach, podlegających oczeniu, a znajdujących się w przesyłkach z towarami, zwalnianymi od cła na podstawie art. 22; 6) prób towarów, pobieranych po raz pierwszy w myśl postanowień §§ 43 i 120 przepisów wykonawczych do prawa celnego, t. j. prób, pobieranych przy wstępnym badaniu towarów, lub towarów, złożonych w składach celnych, o ile te próbki odpowiadają postanowieniom § 16 do p. 9 ust. II art. 22 prawa celnego; 7) towarów o wadze, nieprzekraczającej 2 kg brutto, nadsyłanych w przesyłkach pocztowych i lotniczych w darze do własnego użytku osób obdarowanych, jeżeli okoliczność ta może być stwierdzona lub wynika niewątpliwie z charakteru przesyłki i stosunków osobistych odbiorców.

Ponadto na podstawie postanowień ust. 2 § 27 naczelnicy urzędów celnych mogą zwalniać od ograniczeń przywozowych towary w ilości, nieprzekraczającej 20 kg wagi, w następujących przypadkach: a) jeżeli towary są przeznaczone dla wyższych zakładów naukowych, b) jeżeli towary te są niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania zakładów użyteczności publicznej (szpitale, gazownie, elektrownie i t. p.).

Jak to już wyżej zaznaczono, § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 5/V b. r. wyłącza pewne towary spod zakazu przywozu. Między innymi, wyłączone zostały towary, podlegające przepisom o obrocie uszlachetniającym czynnym i biernym oraz o obrocie reparacyjnym czynnym i biernym. W innych przypadkach odpraw warunkowych towarów, przywożonych z zagranicy, podlegają w zasadzie zakazowi przywozu — z tem jednak, że przy ich odprawie nie wymaga się pozwolenia

przywozowych. Kwestję tę rozstrzygnęło prawo celne w art. 49 ust. 3, stanowiąc, że od towarów, odprawianych warunkowo, które podlegają ograniczeniom przywozowym, pobiera się poza zabezpieczeniem należności celnych również zabezpieczenie w wysokości wartości towaru. Jednocześnie Minister Skarbu został upoważniony do ustalenia formy zabezpieczeń oraz do ustalenia przypadków zwalniania od tych zabezpieczeń (art. 49 ust. 5).

W myśl przytoczonych przepisów, przy odprawach warunkowych towarów, przywożonych z zagranicy, strona wolna jest od obowiązku przedstawiania pozwoleń na przywóz (§ 59 ust. 7 przep. wyk.), obowiązana jest jednak złożyć specjalne zabezpieczenie w wysokości wartości towaru (§ 67 ust. 3 przep. wyk.). Zabezpieczenia te pobierane są albo w gotówce, albo też w krajowych papierach wartościowych („Mon. Pol.” z dn. 28/IV 1936 r. Nr. 99, poz. 182). Złożenie zabezpieczenia w innej formie wymaga każdorazowej zgody Ministra Skarbu — z tem jednak, że dyrekcje cel mogą zezwolić na przyjęcie od firm, godnych zaufania, zamiast kwoty gwarancyjnej odpowiedniego pisemnego zobowiązania (§ 67 ust. 4 przep. wyk.).

Jeżeli chodzi o poszczególne rodzaje odpraw warunkowych, przy których strona wolna jest od obowiązku przedstawiania pozwoleń przywozowych, to należy wymienić:

a) przywóz zagranicznych towarów, przeznaczonych na wystawy, targi międzynarodowe, konkursy przemysłowo-handlowe i t. p., urządzane w kraju (§ 73 ust. 3 przep. wyk.);

b) przywóz towarów z zagranicy celem wypróbowania lub naśladowania, przywóz koni na wyścigi, przywóz rekwizytów teatralnych i urządzeń zabawowych i widowiskowych (§ 74 ust. 2 przep. wyk.);

c) przywóz wzorów i próbek, które nie odpowiadają postanowieniom § 16 do p. 9 ust. II art. 22 prawa celnego; zaznaczyć przytem należy, że przepisy wykonawcze do prawa celnego zwalniają strony od obowiązku składania zabezpieczenia wartości towaru: 1) przy odprawie próbek, należących do kategorii artykułów spożywczych, jeżeli próbki takie są sprowadzane z krajów traktatowych przez osoby i zrzeczenia handlowe, trudniące się importem tych towarów, lub też są przywożone przez komiwojażerów (§ 78 ust. 2 przep. wyk.); 2) przy odprawie modeli, nadsyłanych do krajowych wytwórni, jeżeli importer w każdym przypadku przedstawi zaświadczenie izby przemysłowo-handlowej, że chodzi tylko o model, a nie towar w obrocie handlowym (§ 78 ust. 4 przep. wyk.); 3) przy odprawie etykiet, rysunków, pieczętek i t. p., nadsyłanych przez zagranicznych odbiorców towaru krajowego pod adresem firm, produkujących na eksport, i służących do oznaczania towarów w celu łatwiejszego ich zbytu zagranicą (§ 78 ust. 5 przep. wyk.);

d) przywóz opakowań zagranicznych do napełnienia towarem krajowym (§ 80 przep. wyk.);

e) przywóz z towarem zagranicznych opakowań, podlegających osobnej opłacie celnej; w tych jednak przypadkach nie pobiera się zabezpieczenia wartości towaru (§ 80 ust. 4 przep. wyk.); również nie pobiera się zabezpieczenia wartości towaru przy odprawie warunkowej beczek żelaznych i drewnianych, przeznaczonych dla krajowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych i rafineryjnych, celem napełnienia ich towarem krajowym, przeznaczonym do wywozu (§ 80 ust. 8 i 9);

f) przywóz zagranicznych wzorów meblowych (§ 82 przep. wyk.);

g) przywóz narzędzi i instrumentów do montażu maszyn i aparatów (§ 84 przep. wyk.);

h) przywóz przez osoby, przybywające na pobyt czasowy, przedmiotów osobistego użytku — z tem jednak, że zabezpieczenia wartości towaru nie pobiera się, jeśli ma zastosowanie przepis § 27 ust. 1 — d.

Strona wolna jest również od przedstawiania pozwolenia przywozu przy przekazywaniu towarów za listem konwojowym (§ 106 przep. wyk.) i za listem przejściowym (§ 110 ust. 3 przep. wyk.).

W ten sposób przedstawiałaby się lista najczęściej w praktyce stosowanych odpraw warunkowych, przy których strona, mimo ogólnego zakazu przywozu, nie potrzebuje przedstawiać pozwoleń przywozowych. Powyższe nie wyczerpuje oczywiście wszystkich przypadków stosowania odpraw warunkowych. Wskażemy tu na wszelkiego rodzaju środki przewozowe, które, o ile nie są przywożone ostatecznie do polskiego obszaru celnego, podlegają odprawie warunkowej, a więc i zwolnieniu od ograniczeń przywozu — z tem, że z reguły przy ich odprawie nie pobiera się zabezpieczenia wartości towaru, jak to postanawia w § 4 ust. 1 rozporządzenie Min. Skarbu z dn. 18/VII 1935 r. o odprawie celnej środków przewozowych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 60, poz. 385). Należy przytem mieć na uwadze, że o ile wyżej omawiane przypadki odpraw warunkowych oparte są o przepisy autonomiczne, o tyle znów przy odprawach warunkowych środków przewozowych wchodzi w rachubę przepisy międzynarodowe — umowne. Dlatego też ten dział odpraw warunkowych traktować musimy jako zagadnienie nieco odrębne od powyższego i poprzestaniemy narazie na tej wzmiance.

f.

OGÓLNE POZWOLENIA PRZYWOZU NIEKTÓRYCH TOWARÓW¹⁾. — Ministerstwo Skarbu podało do wiadomości urzędowi cel-

ny (okólnik L. D. IV 14491/3/36), że Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydało ogólne pozwolenie przywozu na przywóz następujących towarów:

1) kultur bakteryjnych (poz. 391 p. 2 tar. celn.);
2) książek, broszur, również z ilustracjami w tekście (poz. 836 i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

3) czasopism ilustrowanych w językach obcych (poz. 837 p. 1 lit. b i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

4) czasopism nieilustrowanych i dzienników w językach obcych (poz. 837 p. 2 lit. b i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

5) czasopism w języku polskim — za pozwoleniem Ministra Skarbu (uwaga 1 do poz. 837 i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

6) czasopism nieilustrowanych i dzienników — w języku polskim, których redakcje mają stałą siedzibę poza granicami polskiego obszaru celnego (uwaga 2 do poz. 837 i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

7) nut (poz. 839 i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

8) wykonanych ręcznie szkiców i wykresów konstrukcyjnych maszyn i aparatów, sprowadzanych przez krajowe fabryki maszyn aparatów (z poz. 840 i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

9) fotografii, nawet w postaci pocztówek, w pojedynczych egzemplarzach oraz fotografii, nadsyłanych jako materiał redakcyjny dla dzienników i czasopism (uwaga do poz. 841);

10) map, planów, również w atlasach, chociażby podklejonych, oprawionych, w połączeniu z listwami, oprócz osobno wymienionych (poz. 843);

11) reklamowych książek, broszur, plakatów, cenników, katalogów, prospektów firm zagranicznych (poz. 845 p. 1 lit. c);

12) reklamowych książek, broszur, plakatów, cenników, katalogów, prospektów, dotyczących zagranicznej propagandy turystycznej (poz. 845 p. 1 lit. d);

13) książeczek czekowych banków zagranicznych (uwaga do p. 3 poz. 845 i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

14) biletów kolejowych zagranicznych oraz biletów dla komunikacji z zagranicą (poz. 845 p. 4 lit. a i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

15) rozkładów jazdy dla wszelkiej komunikacji, z wyjątkiem w granicach polskiego obszaru celnego (poz. 845 p. 5 lit. b i ewent. uwaga 1 po poz. 847);

16) znaczków pocztowych dla celów filatelistycznych (poz. 847);

17) matryce teksturowych gotowych, ogłoszeniowych i ilustracyjnych, w pojedynczych egzemplarzach (uwaga do p. 6 poz. 1 009);

18) etykiet, rysunków, pieczętek i t. p. towarów, odprawianych warunkowo w myśl ust. 5 § 78 przepisów wykonawczych do prawa celnego.

Przy przywozie powyższych towarów, jak również przy przywozie niektórych maszyn, niewyrabianych w kraju, przewidzianych w specjalnych katalogach, przesłanych niektórym urzędom celnym — nie będą urody celne wymagały przedstawiania pozwoleń przywozu.

Jednocześnie Ministerstwo Skarbu uchyliło wszystkie dotychczas wydane w tej sprawie okólniki¹⁾.

f.

CŁO WYWOZOWE NA KONIE. — Wywóz koni zagranicę, począwszy od 1931 r., wykazuje stały spadek. W tym bowiem roku wynosił on przeszło 60 tys. sztuk koni, a już w następnych latach kolejno tylko: 22 280, 17 509, 14 587 i 7 870.

Powyższy stan spowodowany był przede wszystkim brakiem inicjatywy ze strony firm, trudniących się wywozem koni zagranicę, oraz brakiem należycie wyrobionych i zorganizowanych eksporterów. W związku z tem pozostaje fakt, że nie posiadaliśmy na rynkach zbytu żadnej reklamy polskiego konia, jak również przy braku organizacji eksporterów nie było placówek sprzedaży, co powodowało wzajemną konkurencję polskich eksporterów, uniemożliwiającą w konsekwencji eksport.

Aby zapobiec temu stanowi rzeczy, na wniosek sfer gospodarczych, zostaje wprowadzone cło wywozowe, które ma służyć jako instrument polityki eksportowej w zakresie pełnego wykorzystania przyznanych Polsce przez zagranicę kontyngentów przywozowych i przydziałów dewiz (Danja) na konie, zbytu koni po cenach, ustalonych dla wszystkich eksporterów, i wyzyskania wszystkich możliwości eksportowych. Poza to cło wywozowe umożliwi zorganizowanie eksporterów.

Dla osiągnięcia tych celów stosowane będą następujące środki działania:

1) ścisła ewidencja wywożonych koni przez poszczególne firmy do każdego kraju,

2) kontrola transportów koni i kontrola kalkulacji przez sprawdzanie cen zakupu, kosztów, związanych z zakupem, transportem i sprzedażą, oraz cen sprzedaży,

3) podział kontyngentów wywozowych w porozumieniu z zainteresowanymi firmami z obowiązkiem wywozu,

4) wiązanie wywozu koni na rynki rentowne z obowiązkiem wywozu koni na rynki nierentowne,

¹⁾ P. zesz. 23/1936, str. 652 i zesz. 24/1936, str. 680.

¹⁾ P. zesz. 23/1936, str. 652 i zesz. 24/1936, str. 680.

5) ustalanie drogą porozumienia z zainteresowanymi firmami terminów wysyłek transportów celem uniknięcia wzajemnej konkurencji oraz przetadowania rynku i obniżki cen,

6) doprowadzanie do porozumienia zainteresowanych danym rynkiem eksporterów, do ustalenia wspólnego reprezentanta na danym rynku i do prowadzenia wspólnej polityki sprzedaży,

7) doprowadzenie do dzielenia kontyngentów przywocowych w krajach odbiorczych pomiędzy importerów, co do których solidności strona polska nie ma zastrzeżeń, względnie sprowadzenie podziału kontyngentów na teren polski,

8) propaganda koni polskich na rynkach sprzedaży drogą artykułów w prasie zagranicznej, ulotek i tablic propagandowych oraz zapraszania zainteresowanych na targi i spedy koni,

9) zapraszanie zainteresowanych firm na targi i pokazy w Polsce w celu dokonania zakupów bezpośrednio u hodowców względnie na spędach, organizowanych przez hodowców lub izby rolnicze.

Ustalone rozporządzeniem Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 3/VI b. r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 45, poz. 332) cło wywozowe wynosi zł 100 od 100 kg mięsa końskiego oraz zł 300 od każdej sztuki konia żywego.

Jak już wyżej była mowa, cło wywozowe na konie posiada charakter czysto organizacyjny, konie bowiem, wywożone za zaświadczeniami Ministerstwa Przemysłu i Handlu, są wolne od cła (konie zarodowe, wyścigowe i sportowe, wywożone przez hodowców oraz organizacje hodowlane, będą zwalniane od cła na podstawie zaświadczeń Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln.).

W związku z wprowadzeniem cła na konie ukazuje się obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu, w którym zostanie ustalone, że zaświadczenia na zwolnienie od cła będzie wydawało Ministerstwo Przemysłu i Handlu eksporterom koni za pośrednictwem Polskiego Związku Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych. Celem uzyskania prawa do otrzymywania zaświadczeń firmy powinny wnieść do Ministerstwa Przemysłu i Handlu za pośrednictwem właściwej terytorjalnie izby przemysłowo-handlowej podanie z dołączeniem uwierzytelnionego odpisu świadectwa przemysłowego na dany rok kalendarzowy (I lub II kat. handlowej dla przedsiębiorstw handlowych, III kategorii handlowej dla spółdzielni), wpisu do rejestru handlowego względnie spółdzielczego, zaświadczenia izby przemysłowo-handlowej o kwalifikacjach fachowych i finansowych (spółdzielnie przedkładają zaświadczenie Związku Rolniczego, że do niego należą i podlegają jego kontroli) oraz zaświadczenia o prowadzeniu ksiąg handlowych. Na podstawie tych dokumentów firma może być zarejestrowana, o czym zostanie zawiadomiona firma, właściwa izba przemysłowo-handlowa oraz Polski Związek Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych.

W dalszym ciągu obwieszczenie przewiduje, że firmom, które nie będą stosowały się do wymogów tego obwieszczenia, będzie cofnięte prawo do korzystania z zaświadczeń.

Należy zaznaczyć, iż wywóz koni zagranicę za zaświadczeniami Ministerstwa Przemysłu i Handlu może się odbywać tylko przez następujące punkty graniczne: Gdynia, Gdańsk, Miasteczko nad Notecią, Zbąszczyń, Zabrze, Zebrzydowice, Śniatyn-Zalucze, Raczk, Wincenta, Stołpce i Zdolbunów.

Obwieszczenie przewiduje również możliwość ustalania specjalnych warunków dla wywozu koni.

J. St.

ZNIŻKI CELNE. — Na podstawie ogłoszonego w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 44/1936, poz. 326 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 8/V 1936 r.,

w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. o niżkach celnych na świeże jabłka, winogrona, morele, brzoskwinie, arbuzy oraz na karpie żywe ustanowione zostały cła niższe w następującej wysokości:

jabłka świeże, sprowadzane luzem i w naczyniach wszelkiego rodzaju powyżej 40 kg, z wyjątkiem jabłek, opakowanych indywidualnie lub w oddzielnych rzędach, zgłaszane do ostatecznej odprawy celnej w okresie 1/VII ÷ 31/VII 1936 r. włącznie — zł 18 od 100 kg;

winogrona świeże w opakowaniu, jak powyżej, zgłaszane do ostatecznej odprawy celnej w okresie 15/VII ÷ 31/VII 1936 r. włącznie — zł 45 od 100 kg;

morele świeże, zgłaszane do ostatecznej odprawy celnej w okresie 1/VII ÷ 31/VII 1936 r. włącznie — zł 50 od 100 kg;

brzoskwinie świeże, zgłaszane do ostatecznej odprawy celnej w okresie 15/VIII ÷ 15/IX 1936 r. włącznie — zł 120 od 100 kg;

arbuzy świeże, zgłaszane do ostatecznej odprawy celnej w okresie 1 ÷ 15/IX 1936 r. włącznie — zł 10 od 100 kg;

karpie żywe, przywożone w wodzie, zgłaszane do ostatecznej odprawy celnej w okresie do 31/X 1936 r. włącznie — zł 17,20 od 100 kg brutto.

Zniżki celne na wymienione wyżej owoce i ryby podyktowane zostały względami polityki kompensacyjnej.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 8/VI b. r.

REJESTRACJA NALEŻNOŚCI, PŁATNYCH PO 26 KWIEŃNIA ZA EKSPORT DOKONANY BEZ ZAŚWIADCZEŃ WALUTOWYCH. — Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 14/V 1936 r. o obowiązkach zgłoszenia i zaofiarowania do skupu należności za sprzedane zagranicą towary („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 296) przewiduje, iż eksporterzy, którzy dokonali wywozu bez zaświadczeń walutowych, winni złożyć w Polskim Towarzystwie Handlu Kompensacyjnego wykaz należności, płatnych po dn. 26/IV 1936 r. Rozporządzenie w § 3 przewiduje jako termin złożenia wykazu tych należności dzień 30/VI 1936 r.

Eksporterzy winni zgłosić należności w Polskim Towarzystwie Handlu Kompensacyjnego bezpośrednio lub za pośrednictwem instytucji, upoważnionych do doręczania zaświadczeń walutowych, wypełniając zgłoszenie wywozowe o treści w/g zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 15/VI 1936 r. Do takiego zgłoszenia eksporter, który posiada więcej niż jedną należność z zagranicy, może dołączyć wykaz należności.

Z chwilą nadejścia terminu płatności eksporter zwraca się do banku dewizowego z prośbą o potwierdzenie zaofiarowania waluty do skupu na egz. V kompletu „zgłoszenie wywozowe”. Przy zgłoszeniu się do banku dewizowego eksporter winien podać numer kolejny, nadany przez instytucję, w której złożył zgłoszenie wywozowe.

Jeżeli bank dewizowy odmówi potwierdzenia zaofiarowania waluty do skupu z tego względu, że sposób pokrycia, otrzymanego z zagranicy, nie jest przewidziany instrukcją Komisji Dewizowej, w takim razie eksporter winien przesłać odpowiednie dokumenty, stwierdzające otrzymanie pokrycia za wywieziony towar, Centrali Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego.

Jeżeli sprzedaż dewiz, otrzymanych z zagranicy, nastąpiła przed dn. 26/IV 1936 r., t. j. przed wejściem w życie przepisów dewizowych, eksporter winien postarać się o potwierdzenie zaofiarowania dewiz bankowi dewizowemu, a następnie udowodnić odpowiednimi dokumentami w Centrali Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego, że otrzymane z zagranicy dewizy dotyczyły danego wywozu.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

PRZEWOZY ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA P. K. P. — Zagadnienie obrotu zwierzętami gospodarskimi, a przedewszystkiem rzeźniami, stało się ostatnio szczególnie atrakcyjnym. Wprawdzie już od dłuższego czasu podejmowane były wysiłki czynników rządowych i samorządowych w kierunku uporządkowania chaotycznego i zdezorganizowanego rynku zwierząt rzeźnych — zarówno co do samej techniki obrotu, charakteryzującej się przerostem pośrednictwa, jak i co do wyeliminowania zbędnych, bądź zredukowania nadmiernych kosztów i obciążeń, związanych z ubojem żywca, to jednak dopiero ostatnie posunięcia i zapowiedź uzdrowienia tak ważnej dziedziny naszego życia gospodarczego — wzbudziły szersze zainteresowanie.

Nie od rzeczy przeto będzie przedstawić pokrótce kształtowanie się przewozów kolejowych zwierząt gospodarskich w perspektywie nieco dłuższego okresu czasu, co może w pewnym stopniu przyczynić się do wypuklenia całości zagadnienia, tem bardziej, że kolej zawsze jeszcze odgrywa i nadal będzie odgrywać rolę głównego środka transportowego w zaopatrywaniu ośrodków konsumpcji w surowiec rzeźny.

Przewozy zwierząt gospodarskich na P. K. P. w obrocie wewnętrznym, według nadania w przesyłkach zwyczajnych i pośpiesznych razem, przedstawiały się w poszczególnych latach następująco (w sztukach):

	Bydło rosłe	Cielęta	Trzoda chlewna	Konie	Owce, kozy
1928	260 737	43 930	996 706	22 335	34 904
1929	329 825	59 146	1 155 963	17 930	47 034
1930	286 165	54 224	1 004 104	16 028	60 580
1931	240 514	48 400	1 242 316	14 421	53 740
1932	212 668	27 257	1 110 758	10 984	40 633
1933	230 331	55 492	1 013 269	8 185	38 645
1934	201 495	74 572	873 416	8 324	42 114
1935	193 646	105 189	1 057 551	7 645	49 449

Dane powyższe zaczerpnięte zostały z roczników Centralnego Biura Statystyki Przewozów P. K. P., w których wykazane są ilości przewiezionych zwierząt — w sztukach i tonnach, z wyjątkiem lat 1931 — 1932

kiedy wykazano dane tylko w tonnach; ilość sztuk, przewiezionych w tych 2 latach, uzyskano z przeliczenia tonnażu według norm wagi, przyjętych dla poszczególnych zwierząt przez Centr. Biuro Stat. Odchylenia w omawianych liczbach mogą być minimalne, ponieważ surowy materiał statystyczny otrzymywany jest zasadniczo o ilości przewiezionych sztuk.

Dla zorientowania się w ogólnych rozmiarach przewozów kolejowych zwierząt gospodarskich niezbędne jest zapoznanie się z danymi o stanie pogłowia oraz uboju zwierząt, zwłaszcza że liczby te posłużą przy omawianiu kształtowania się przewozów w poszczególnych latach. Otóż, stan pogłowia wynosił (w tys. sztuk):

	Bydło rogate ²⁾	Trzoda chlewna	Konie	Owce	Kozy
1929 ¹⁾	9 057	4 829	4 047	—	—
1930	9 399	6 047	4 103	2 492	227
1931	9 786	7 321	4 124	2 599	237
1932	9 461	5 844	3 940	2 488	248
1933	8 985	5 753	3 773	2 557	277
1934	9 258	7 090	3 764	2 554	321
1935	9 757	6 722	3 759	2 801	355

W stosunku do stanu pogłowia ogólne liczby przewozów zwierząt w obrocie krajowym nie stanowią poważniejszego odsetka. Tak np. przewozy bydła rosłego i cieląt razem wynoszą przeciętnie ok. 3% stanu pogłowia bydła rogatego. Przewozy trzody chlewnej z wyjątkiem 1929 r., w którym wynosiły ok. 24% b. niskiego w tym czasie pogłowia, stanowią w latach następnych przeciętnie ok. 16% ogólnego stanu pogłowia trzody chlewnej. Dla owiec i kóz łącznie odsetek ten stanowił ok. 1·5% stanu pogłowia tych zwierząt, a dla koni wyrażał się bardzo małą liczbą — poniżej ¼%.

W zestawieniu z ubojem odsetek przewozów będzie oczywiście wyższy, tem niemniej jednak jest też stosunkowo mały. Uboj zwierząt rzeźnych wynosił — w tys. sztuk:

	B y d ł o ogółem	w tem cieląt	Trzoda chlewna	Owce i kozy
1928 ÷ 1932 (przec. roczna)	3 536	2 205	4 220	653
1933	3 555	2 145	4 196	533
1934	3 185	2 076	4 455	607
1934 (m-ce I ÷ IX)	2 543	1 733	3 028	260
1935 (m-ce I ÷ IX)	2 656	2 114	3 284	288

Przewozy bydła rosłego stanowią w okresie 1928 ÷ 32 ok. 20%, w 1933 r. — 16·3%, a w 1934 r. — 18·1% ogólnego uboju bydła rosłego. Natomiast przewozy cieląt wykazują b. mały odsetek, który wynosił w latach 1928 ÷ 33 ok. 2·5% i dopiero w 1934 r. zwiększył się do 3·6% uboju cieląt, wykazując następnie dalszą tendencję zwykłą. Dla trzody chlewnej odsetek ten stanowił w 1933 r. ok. 24%, w 1934 r. zmniejszył się do ok. 20%. Biorąc pod uwagę kształtowanie się uboju trzody za 3 kwartały 1935 r. w stosunku do tego samego okresu 1934 r., przewozy trzody w ub. r. ocenić można na ponad 20% ogólnego uboju trzody chlewnej. Przewozy owiec wynoszą przeciętnie ok. 7% uboju owiec w poszczególnych latach okresu sprawozdawczego.

Dla wytłumaczenia niskich liczb przewozu w stosunku do uboju należy zaznaczyć, że znaczna część żywca, przeznaczanego na konsumpcję, nie trafia z reguły na kolej, bowiem dostarczana jest do licznych rzeźni na terenie kraju bądź spédem, bądź drogą kołową z najbliższych okolic. Przewozy kolejowe natomiast charakteryzują przedewszystkiem masowy dowóz do dużych centrów konsumpcji. Wystarczy nadmienić, że dowóz kolejowy bydła do Warszawy stanowił w 1929 r. 85·9%³⁾, a w 1933 r. nawet 90·2% ogólnego uboju bydła w Warszawie. Dowóz kolejowy trzody chlewnej do Warszawy wynosił w 1933 r. ok. 80% uboju trzody w Warszawie.

Przystępując do omówienia kształtowania się przewozów poszczególnych rodzajów zwierząt na podstawie zamieszczonego na wstępie zestawienia, należy zauważyć, że zarówno przewozy bydła, jak i — przede wszystkim — trzody chlewnej wykazują w stosunku do roku 1928 w latach następujących po nim wyższe kwoty przewozów. Wprawdzie przybyły już w 1930 r. nastąpiła tendencja spadkowa przewozów, jednak bezwzględna kwota przewozów pozostała w 1930 r. jeszcze wyższa niż w 1928 r. Powyższy stan można tłumaczyć późniejszym zaakcentowaniem się skutków kryzysu światowego w dziale produkcji hodowlanej aniżeli zbożowej.

Przewozy bydła rosłego w ubiegłym 8-leciu osiągnęły najwyższą kwotę w 1929 r. — większą niż w roku poprzedzającym o 26%. W następnych latach daje się zauważyć stopniowy, dość znaczny spadek przewozów z pewnym odchyleniem tylko w 1933 r. na korzyść zwiększenia się przewozów w stosunku do 1932 r., jednak ilość przewozów w 1933 r. była o ok. 12% mniejsza niż w 1928 r.

Przewozy bydła w 1935 r. w stosunku do stanu w 1928 r. zmniejszyły się o 26%, w stosunku zaś do najwyższej kwoty przewozów w 1929 r. o ok. 43%.

Zjawisko spadku przewozów bydła rosłego nie wiąże się ze stanem pogłowia, który nie wykazuje znaczniejszych odchyłań w omawianym okresie. Na spadek przewozów bydłałożyły się wiele przyczyn natury gospodarczej. Najważniejszą bodaj z nich było zmniejszenie się konsumpcji mięsa. Spożycie mięsa wołowego na 1 mieszkańca wynosiło (w kg):

1928 ÷ 1932	5·92
1933	6·02
1934	4·82

Spadek spożycia wołowiny wynosi więc ok. 20%. Dalszą przyczyną spadku przewozów bydła rosłego było zaobserwowane przesunięcie się hodowli bydła z produkcji mięsnej na mleczarską. Tendencje rynkowe wywarły niekorzystny wpływ na produkcję mięsna, faworyzując produkcję nabiałową, a szczególnie masła⁴⁾. Znalazło to, oczywiście, swój wyraz w zmniejszeniu się przewozów bydła rosłego.

Nastąpiła jednak pewna rekompensata w formie znacznego wzrostu przewozów cieląt, wyrażająca się w 1935 r. ok. 140%-ową zwykłą przewozów tych zwierząt w stosunku do 1928 r. Wzajemny stosunek przewozów bydła do przewozów cieląt zobrazuje poniższe zestawienie przewozów w liczbach wskaźnikowych (1928 r. = 100):

	Bydło rosłe	Cielęta	Bydło rosłe	Cielęta
1928	100	100	1932	81
1929	126	135	1933	88
1930	110	123	1934	77
1931	92	110	1935	74

Daje się zauważyć poważne przesunięcie na korzyść przewozów cieląt. Przyczyny tego zjawiska należy szukać częściowo w zwiększeniu się spożycia mięsa cielęcego. W latach 1928 ÷ 1932 spożycie cielęciny wynosiło przeciętnie 1·52 kg, natomiast w 1934 r. — 1·58 kg na 1 mieszkańca. Wzrost spożycia jest wprawdzie niewielki, lecz należy przypuszczać, że w 1935 r. spożycie osiągnęło znacznie wyższą kwotę. Wskazują na to dane o uboju cieląt.

W ogólnym uboju bydła udział uboju cieląt stanowił:

		%
1928 ÷ 1932	62·3	
1933	60·3	
1934	65·1	
1934 (m-ce I ÷ IX)	68·1	
1935 (m-ce I ÷ IX)	80·3	

Ponadto w 1935 r. zahamowany został spadek wywozu cieląt bitych do Austrii. Również pewną dodatnią rolę w kształtowaniu się przewozów cieląt odegrał zapoczątkowany w 1934 r. eksport cielęciny w puszkach, posiadający pomyślne widoki rozwoju.

Przewozy kolejowe trzody chlewnej w obrocie wewnętrznym wykazują najwyższy poziom w 1931 r., t. j. w czasie najwyższego stanu pogłowia trzody w ubiegłym ośmioleciu. W stosunku do 1928 r. przewozy wzrosły o 25%. Tendencja zwykła przewozów kolejowych trzody do 1931 r. łącznie wiąże się z rozwojem przemysłu bkonowego, który swój najlepszy okres miał, jeżeli chodzi o ilość wywozu, w latach 1931 ÷ 1932.

Począwszy od 1932 r., przewozy trzody wykazują stopniowy spadek i osiągają najniższy poziom w 1934 r., kiedy to w stosunku do 1928 r. zmniejszyły się o ok. 12%, a w porównaniu z najwyższą liczbą przewozów w 1931 r. — o 30%. Wyjątkowo niskie przewozy trzody w 1934 r. nie dadzą wytłumaczyć się stanem pogłowia, który w tym czasie osiągnął wysoki poziom, zbliżony do najwyższego w 1931 r. Również spożycie mięsa wieprzowego było wyższe w 1934 r. i wynosiło na głowę ludności 11·95 kg — wobec tylko 10·46 kg w 1933 r.

Spadek przewozów trzody w latach 1932 ÷ 34 można po części tłumaczyć zwiększeniem się przewozów kolejowych mięsa, które w 1934 r. wykazują wzrost o ok. 20% w porównaniu z przewozami w 1931 r. Niewątpliwie jednak nastąpiło pewne przesunięcie przewozów zarówno żywca jak i mięsa na drogę kołową i samochodową; chodzi tu głównie o obrót nielegalny, celem uchylenia się spod kontroli. W 1935 r. nastąpiło jednak poważne zwiększenie przewozów, bowiem o ok. 21% w porównaniu z 1934 r., przyczem liczba przewozów w 1935 r. przewyższa liczbę z 1928 r.

Cechą charakterystyczną przewozów trzody jest to, że pomimo pewnych wahań w poszczególnych latach omawianego okresu daje się

¹⁾ W 1928 r. nie było rejestracji zwierząt.

²⁾ W tem i cielęta.

³⁾ P. — St. Śliwa: „Okręgi hodowlane, produkcja i spożycie mięsa w Polsce”. Nakł. G. U. S., Warszawa 1933.

⁴⁾ P. — S. Taussig: „Produkcja zwierzęca, handel produktami zwierzęcymi a światowy kryzys ekonomiczny” („Rolnictwo”, tom IV, zesz. 1/1934).

zauważyć jakby ustalony poziom, na którym kształtują się przewozy trzody, czego nie można powiedzieć np. o przewozach bydła, które graficznie przedstawiałyby się w postaci linii ostro spadającej.

Przewozy koni wykazują stały w omawianym okresie spadek i w 1935 r. stanowią zaledwie 30% przewozów w 1928 r. Jest to wynikiem zmniejszania się rozmiarów hodowli, o czym świadczy liczba stanu pogłowia koni, a poczęści zaniku i tak już minimalnego spożycia mięsa końskiego w Polsce. Spożycie mięsa końskiego wynosiło w latach 1928 ÷ 32 0·04 kg, w 1933 r. — 0·02 kg, a w 1934 r. — tylko 0·01 kg na mieszkańca.

Jeżeli chodzi o przewozy owie i k ó z, to do 1930 r. wykazują one poważny wzrost, wyrażający się ok. 80% w stosunku do przewozów w 1928 r. Od 1931 r. przewozy spadają stopniowo, jednak począwszy już od 1934 r. mają znów tendencję wzrostową. Znajduje to odpowiednik w kształtowaniu się liczb stanu pogłowia i uboju. Wzrost przewozów owiec w latach ostatnich tłumaczyć należy wzmoczoną propagandą spożycia mięsa baraniego, co pozostaje w ścisłym związku z nastawieniem

ogólnej polityki w kierunku dążenia do częściowego zastąpienia importu wełny zagranicznej — krajową.

Powyższe krótkie omówienie przewozów kolejowych zwierząt gospodarskich, bez wnikania w szczegółową analizę z uwagi na szczupłe ramy artykułu, pozwala jednak zorientować się w ogólnych rozmiarach i kształtowaniu się przewozów oraz w roli, jaką w obrocie zwierzętami odgrywa kolej. Stwierdzić należy, że globalne liczby przewozów są jednak nieduże. Główną przyczyną jest niska konsumpcja mięsa w Polsce, co zaznacza się szczególnie jaskrawo w porównaniu ze spożyciem w innych krajach europejskich, jak: Niemcy, Anglja, Danja, a nawet Włochy. Niewątpliwie wpływa na to niska siła nabywca naszej ludności z jednej strony, a niewspółmiernie wysokie ceny mięsa w stosunku do cen żywa z drugiej strony.

Należy przypuszczać, że z chwilą uporządkowania rynku zwierząt rzeźnych zwiększą się przewozy żywa, zwłaszcza, że sprzyja temu przeprowadzona w końcu ub. r. wydatna obniżka taryfy kolejowej na przewóz zwierząt żywych.

N. K.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTÓW POLSKICH W KWIECNIU 1936 R. — Obroty zamorskie Gdyni i Gdańska w kwietniu b. r. — w zestawieniu z marcowymi oraz z obrotami w kwietniu z lat ubiegłych — przedstawiały się następująco (w tonnach):

	Gdynia	Gdańsk
O b r o t y o g ó ł e m		
Marzec 1936	583 767	390 518
Kwiecień „	596 035	436 578
Kwiecień 1935	594 571	358 222
Kwiecień 1934	600 754	538 976
W y w ó z		
Marzec 1936	487 666	352 819
Kwiecień „	498 868	371 938
Kwiecień 1935	493 173	323 717
Kwiecień 1934	506 311	505 053
P r z y w ó z		
Marzec 1936	96 101	37 699
Kwiecień „	97 167	64 640
Kwiecień 1935	100 398	34 505
Kwiecień 1934	94 443	33 923

W obu portach nastąpił w kwietniu wzrost obrotów — zarówno w porównaniu z marcem b. r. jak i z kwietniem ub. r. W Gdyni wzrost był spowodowany głównie większym wywozem drzewa, cukru i siarczianu amonu. W przywozie Gdyni, który utrzymał się na poziomie ub. miesiąca, a w stosunku do kwietnia ub. r. lekko się zmniejszył, zanotowano następujące zmiany: w porównaniu z marcem b. r. wzrósł przywóz rud, wełny i przedewszystkiem złomu, spadł natomiast przywóz śledzi, żużli Thomasa, bawełny i miedzi, w porównaniu z kwietniem ub. r. wzrósł import owoców, fosforytów, żużli Thomasa, a spadł import ryżu, rud, bawełny i złomu. W Gdańsku do wzrostu obrotów przyczynił się głównie większy wywóz drzewa i mąki oraz poprawa w wywozie węgla. Wywóz zboża, który nieco się zmniejszył w porównaniu z marcem b. r., przewyższa poziom z kwietnia ub. r. W przywozie nastąpił znaczny wzrost importu rud i pirytów, fosforytów oraz sezonowy spadek przywozu śledzi.

Obroty zamorskie obu portów w okresie od początku roku, t. j. za 4 miesiące b. r., przedstawiają się, jak niżej (w tys. tonn):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
O b r o t y o g ó ł e m			
1936	2 458	1 703	4 160
1935	2 374	1 562	3 936
1934	2 161	2 051	4 212
W y w ó z			
1936	2 100	1 483	3 582
1935	1 983	1 408	3 391
1934	1 854	1 890	3 753
P r z y w ó z			
1936	358	220	578
1935	390	154	545
1934	307	152	459

Jak z powyższego widać, w okresie styczeń — kwiecień obroty Gdyni w b. r. przewyższają obroty z lat ubiegłych; jedynie liczby przywozu

w b. r., choć wyższe od liczb 1934 r., nie osiągnęły poziomu z ub. r. Obroty Gdańska przewyższają obroty z 1935 r., są jednak mniejsze od obrotów z 1934 r. Wyjątek stanowi przywóz, który wykazuje w ciągu ostatnich 3 lat stały wzrost.

Wartość obrotów obu portów (bez tranzytu) przedstawiała się według danych Gł. Urz. Stat. następująco (w tys. zł):

	Gdynia	Gdańsk
O b r o t y o g ó ł e m		
Marzec 1936	73 664	30 668
Kwiecień „	80 283	34 458
Kwiecień 1935	60 083	32 798
Kwiecień 1934	53 167	32 014
W y w ó z		
Marzec 1936	26 460	24 546
Kwiecień „	29 006	29 345
Kwiecień 1935	23 429	23 615
Kwiecień 1934	20 104	25 231
P r z y w ó z		
Marzec 1936	47 204	6 122
Kwiecień „	51 277	5 113
Kwiecień 1935	36 654	9 183
Kwiecień 1934	33 063	6 783

Równolegle do wzrostu obrotów ilościowych wzrosła i wartość obrotów w obu portach. Na uwagę zasługuje w powyższym zestawieniu wartość przywozu w Gdyni, która osiągnęła w kwietniu b. r. rekordową kwotę. Poza to należy zaznaczyć, że wartość wywozu w Gdańsku osiągnęła po dłuższym czasie znowu lekką przewagę nad wartością wywozu w Gdyni.

Na wzrost wartości obrotów w Gdyni wpłynęło głównie zwiększenie się wartości przywozu surowców włókienniczych, wytworów pochodzenia roślinnego (ryż) oraz wywozu przetworów spożywczych. W Gdańsku zwiększyła się przedewszystkiem wartość wywozu wytworów pochodzenia roślinnego i drzewa, spadła natomiast wartość wywozu wytworów pochodzenia mineralnego, wartość przywozu wytworów pochodzenia zwierzęcego oraz tłuszczów i olejów pochodzenia zwierzęcego (tran).

Udział portów — pod względem ilościowym i wartościowym — w ogólnym handlu zagranicznym Polski w ciągu 4 miesięcy b. r. (według danych Gł. Urz. Stat.) przedstawia poniższe zestawienie:

	O g ó ł e m		W y w ó z		P r z y w ó z	
	tys. tonn	%	tys. tonn	%	tys. tonn	%
Handel zagran.	5 032	100·0	4 136	100·0	896	100·0
Udział portów	3 870	76·9	3 401	82·2	496	52·4
„ Gdyni.	2 410	47·9	2 066	50·0	344	38·4
„ Gdańska.	1 460	29·0	1 335	32·2	125	14·0
W a r t o ś ć o b r o t ó w						
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
Handel zagran.	644 056	100·0	328 411	100·0	315 645	100·0
Udział portów	421 226	65·4	209 716	63·9	211 510	66·9
„ Gdyni.	299 682	46·5	109 435	33·3	190 247	60·2
„ Gdańska.	121 544	18·9	100 281	30·6	21 263	6·7

Udział portów w handlu zagranicznym w ciągu 4 miesięcy b. r. wyniósł wagowo 76·9 (w tym samym okresie ub. r. — 74·1%) i wartościowo 65·4 (63·0%). Na podkreślenie zasługuje fakt, że w obecnej chwili 82·2% naszego wywozu kieruje się przez porty polskiego obszaru celnego.

L. R.

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W MAJU 1936 R. — Liczbowe wyniki pracy portu gdyńskiego w miesiącu sprawozdawczym niemal zupełnie nie różnią się od wyników, osiągniętych w kwietniu. Ogólny obrót towarowy osiągnął mianowicie w maju liczbę 607 527 t, a zatem o blisko 11 tys. t niższą od kwietniowej (618 308 t), przyczem różnica ta przypada całkowicie na obrót, dekonany drogą wodną z wnętrzem kraju, który wyniósł w maju 7 230 t, w kwietniu zaś 19 591 t. Zjawisko to, pozornie dziwne w okresie ciepłych miesięcy, stanowiących sezon najbardziej ożywionej żeglugi śródlądowej, tłumaczy się sezonowym spadkiem pozycji cukru, dowożonego barkami z Wisły. W kwietniu pozycja cukru osiągnęła 12 436 t, w maju natomiast spadła do 2 t, czyli wogóle przestała istnieć. Drobne liczby obrotu przybrzeżnego w maju wzrosły do 3 483 t (w kwietniu — 2 682 t), natomiast główna pozycja — obrotu zamorskiego — nie różni się w maju zupełnie od kwietniowej, wynosząc 596 814 t (w kwietniu — 596 035 t).

Ruch statków w maju wzmógł się nieznacznie: przyszło mianowicie 398 statków (w kwietniu 387) o pojemności 384 786 nrt (360 252), wyszły 393 statki (390) o pojemności 380 945 nrt (371 251). Jak zatem widzimy, w miesiącu sprawozdawczym poza ilością statków wzrósł również średni tonaż ich, który wyniósł 966·8 nrt — wobec 930·9 nrt w kwietniu. Średnia ilość statków, przebywających jednocześnie w porcie, nie uległa większej zmianie (34 w maju wobec 33 w kwietniu), podobnie zresztą, jak i średni postój statku w porcie (47·2 godz. w maju wobec 46·9 godz. w kwietniu).

Kolejność bander ukształtowała się w maju następująco: Szwecja, Polska, Danja, Anglja, Stany Zjednoczone Am., Niemcy i Włochy.

Zestawienia liczbowe obrotu zamorskiego pozwalają stwierdzić w miesiącu sprawozdawczym pewien wzrost przywozu (102 537 t w maju wobec 97 167 t w kwietniu) oraz spadek, niemal w identycznym stopniu, wywozu (494 277 t wobec 498 868 t). Na powyższe ogólne liczby złożyły się następujące pozycje poszczególnych artykułów (w tonnach):

Przywóz	Wywóz
Nasiona różne 31	Zboże —
„ oleiste 4 592	Strączkowe 10
Ryż surowy 15 978	Mąka ryżowa 1 006
Owoce świeże 1 484	Mąka 10
„ suszone 328	„ pastewna 305
Konserwy owocowe 9	Ryż 249
Orzechy i migdały 25	Słód 3 772
Kawa 180	Owoce świeże —
Herbata 102	Konserwy owocowe 1
Kakao 434	Nasiona i rośliny 311
Korzenie 168	Szynki i inne peklowane 54
Rośliny i materj. rośl. 27	Bekony 1 520
Zywica 455	Drob i ptactwo bite 70
Słedzie świeże —	Jaja 4 295
„ solone 157	Masło 897
Rudy różne i wypalki pir. 7 350	Cement 1 082
Piryty 4 312	Sól 321
Oleje 72	Węgiel eksportowy 371 307
Smola i smary 118	„ bunkrowy 29 396
Asfalt 1 042	Koks 20 083
Tłuszcze i oleje roślinne 287	Oleje, parafina 9
„ zwierzęce surowe 1 232	Tłuszcze zwierzęce 400
Tran 52	Przetwory mięsne 1 433
Napoje alkoholowe i inne 142	Cukier 10 658
Tytoń 265	Napoje alkoholowe 2
Siarka 446	Spirytus 4
Przetwory chemiczne 302	Makuchy 707
Farby 17	Otręby —
Garbniki 255	Soda 453
Fosforyty 5 047	Salmiak 66
Żuźle Thomasa —	Karbid 282
Sól potasowa —	Farby 29
Skóry 1 110	Biel cynkowa 310
Węlna 2 343	Sól potasowa —
Odpadki wełny 87	Saletra 2
Przędza wełniana 82	Nawozy azotowe (siarczany amonu) —
Bawełna 8 189	Skóry 181
Odpadki bawełny 82	Tkaniny 788
Przędza bawełniana 122	Bawełna i odpadki 260
Len, konopie, sisal i inne 37	Bale i stupy —
Juta 765	

Szmaty 524	Drzewo tarte 21 064
Kauczuk 384	Wyroby z drzewa 282
Wyroby gumowe 94	Klepki 123
Papier 1 127	Dytki i fornieri 1 268
Papa i tektura 254	Meble gięte 513
Celuloza 330	Wyroby koszykowe 69
Żelazo surowe 311	Papier 763
Metale różne 82	Papa i tektura 130
Złom 37 098	Celuloza 934
Miedź 1 270	Żelazo surowe 17
Cyna 115	„ handlowe 5 823
Cynk 15	Metale różne 37
Wyroby żelazne i metal. 318	Wyroby żelazne i metal. 1 453
Maszyny, aparaty i części 434	Szyny kolejowe 74
Części wagonów i lokomotyw 428	Rury żelazne i (stalowe) żeliwne 1 851
Samochody, motocykle i ich części 93	Cynk 997
Różne 1 014	Błacha cynkowa 558
Razem: 102 537	Różne 8 048

Razem: 494 277

Poszczególne pozycje zamorskiego przywozu w maju wykazują duże zmiany w porównaniu z kwietniem. Różnice dodatnie widzimy przy następujących artykułach: ryż surowy (w maju 15 978 t, w kwietniu 7 767 t), rudy różne i wypalki pirytowe (7 350 t wobec 2 789 t), piryty (4 312 t wobec 3 703 t), asfalt (1 042 t, w kwietniu brak zupełnie), tłuszcze zwierzęce surowe (1 232 t wobec 1 070 t), bawełna (8 189 t wobec 4 986 t), złom (37 098 t wobec 25 124 t) i miedź (1 270 t wobec 505 t). Na poziomie niezmiennym utrzymał się w maju przywóz nasion olejnych (4 592 t wobec 4 368 t w kwietniu). Spadek liczb wykazują natomiast pozycje: owoców świeżych (1 484 t w maju wobec 7 341 t w kwietniu), garbników (255 t wobec 1 301 t), fosforytów (5 047 t wobec 10 565 t), żuźle Thomasa (brak zupełnie wobec 7 200 t w kwietniu), skór (1 110 t wobec 2 302 t), wełny (2 343 t wobec 3 959 t), papieru (1 127 t wobec 1 337 t) i zbiorowa „różne” (1 014 t wobec 2 679 t).

Po stronie wywozu zamorskiego pewien ogólny spadek liczb obserwujemy przy rozpatrywaniu pozycji węgla i koksu; węgla eksportowego mianowicie wywieziono w maju 371 307 t (w kwietniu 380 553 t), a zatem mniej o 9 tys. t, której to różnicy nie pokrywa zwykła wywozu węgla bunkrowego (29 396 t w maju wobec 27 599 t w kwietniu) i koksu (20 083 t w maju wobec 17 363 t w kwietniu). Z innych pozycji wywozu majowego spadek liczb wykazują: bekony (1 520 t w maju wobec 1 782 t w kwietniu), cement (1 082 t wobec 1 837 t), makuchy (707 t wobec 1 549 t), nawozy azotowe (brak zupełnie wobec 3 153 t), bale i stupy (brak zupełnie wobec 4 118 t), celuloza (934 t wobec 1 879 t), wyroby żelazne i metalowe (1 453 t wobec 2 321 t), cynk (997 t wobec 1 305 t) i „różne” (8 048 t wobec 10 525 t). Wzrósł natomiast w maju wywóz: mąki ryżowej (1 006 t wobec 207 t), słodu (3 772 t wobec 2 312 t), jaj (4 295 t wobec 2 221 t), przetworów mięsnych (1 433 t wobec 1 208 t), cukru (10 658 t wobec 7 600 t), drzewa tartego (21 064 t wobec 18 340 t), dykt i fornierów (1 268 t wobec 969 t) i żelaza handlowego (5 823 t wobec 4 593 t).

W obrocie przybrzeżnym w maju wzrost wykazuje wywóz (3 214 t wobec 1 727 t w kwietniu). Jako ważniejszą pozycję wymienić należy ryż łuszczony (1 789 t wobec 960 t w kwietniu), reszta pozycji tego wywozu wyraża się bardzo niskimi liczbami, podobnie jak i całkowity przywóz w tym dziale obrotu (269 t wobec 955 t w kwietniu), którego spadek tłumaczy się brakiem pozycji ryb z własnych połowów (w kwietniu 870 t).

W obrocie drogą wodną z wnętrzem kraju, poza omówioną już pozycją cukru, na uwagę zasługują: w przywozie słód (278 t wobec 148 t w kwietniu) i w wywozie ryż łuszczony (2 874 t wobec 1 790 t w kwietniu) oraz wełna (756 t wobec 0 w kwietniu). Ogólna liczba przywozu w tym obrocie wyniosła 1 097 t (w kwietniu 13 071 t) i wywozu 6 133 t (6 520 t).

Ruch pasażerów ożywił się nieco w maju; przyjechały 1 534 osoby (w kwietniu 193), wyjechało 1 485 osób (w kwietniu 1 443).

O.

WYŁADUNEK LOKOMOTYW ELEKTRYCZNYCH. — Dn. 15 VI b. r. w Gdyni na nabrzeżu Rottersdamskim został dokonany wyładunek 2 lokomotyw elektrycznych, które nadeszły z Anglii dla węzła warszawskiego P. K. P. Przeladunek został dokonany przy pomocy pływającego dźwigu Stoczni Gdyńskiej.

RYNEK FRACHTOWY. — Ilość woźnego tonażu, poszukującego zatrudnienia, coraz silniejszy wywiera nacisk na czołowe rynki zbożowe, w tygodniu zaś sprawozdawczym (8 ÷ 13/VI) notowano tylko 4 kontrakty na zboże z rynków Argentyny, Australji, Stanów Zjedn. i Kanady, podczas gdy rynki dunajski i czarnomorski wykazywały kompletny zastój w eksporcie zboża.

Na rynku La Platy zakontraktowano pod zboże 3 statki o łącznym tonnażu 21 900 t, przyczem wszystkie 3 do portów półn. Pacyfiku. Ponad 40 statków jest obecnie do załadowania, a do końca lipca ma ich być przeszło 100.

Na rynkach północno-amerykańskim i kanadyjskim sytuacja i zapotrzebowanie tonnażu miały tendencje stabilizacyjne, frachtowano złom do Japonii po sh 13/9, do Anglii po sh 12/9, węgiel z Hampton Roads do Santos po sh 9/6.

Na rynkach wschodnich i Dalekiego Wschodu ruch był bardzo ograniczony, notowano kilka kontraktów na ryż do Francji po sh 21/-÷22/6, zależnie od pojemności i daty załadunku, oraz na antracyt z Portu Redon do Santa Rosalia po sh 12/6; rynki Australji wykazywały zupełny

zastój w wywozie zboża, jedyne zainteresowanie dotyczyło tonnażu pod rudę z Whyalla.

Rynek dunajski wykazywał pewne widoki ożywienia w związku z eksportem węgierskiej pszenicy oraz z zezwoleniem Rządu rumuńskiego na wywóz 250 000 t kukurydzy; proponowane stawki wynosiły sh 15/- do Anglii, a sh 14/6 do Antwerpji/Rotterdamu.

W portach czarnomorskich Z. S. R. R. notowano wiele zapotrzebowań, jednakże wobec niskich stawek armatorzy zajęli pozycję wyczekującą. Kontraktowano węgiel z Marjupola do Rouen po sh 9/1½, a do Stanów Zjedn. po sh 10/7½, za rudę z Poti do Gdańska osiągnięto sh 10/3 na czerwiec.

POCZTA I TELEGRAF

WPLYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON“ W KWIECNIU 1936 R. przedstawiały się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcja Okr. Pocz. i Telegr.	1 793'99	385 327'78
Urzędy pocztowe	10 082 919'53	6 652 659'79
Urzędy telefoniczne i telegraficzne	5 336 938'96	1 551 817'58
Radjotelegraf	312 057'49	72 907'13
Państwowy Instytut Telekomun.	1 397'94	58 298'93
Główna Składnica Materiałów Pocz. towych	6'90	11 012'08
Główna Składnica Materiałów Tele. technicznych	34'50	8 716'41
Izba Kontroli Rachunkowej, Pocz. i Telekomunikacji	69'43	62 180'62
Emerytury	7 445'12	1 350 538'01
Długi i gwarancje	—	1 353 978'31
Przelew z tytułu państwowego podatku dochodowego i opłaty emerytalnej	—	105 424'00
Inwestycje	—	999 547'87
Razem:	15 742 663'86	12 612 408'51

Nadwyżka wpływów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ w kwietniu 1936 r. wynosiła zł 3 130 255'35.

Niezależnie od tego dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Ministerstwo Poczty i Telegrafów, stanowiły: zł 89'02 w dochodach i zł 127 933'84 w wydatkach.

Wpływy urzędów pocztowo-telegraficznych obejmują m. in. dochód z następujących opłat (w zł):

Pocztowe	9 270 901'39
Telegraficzne	593 927'80
Telefoniczne	4 723 001'71
Radjokomunikac.	307 220'97

OBRÓT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W MARCU 1936 R. — W obrocie krajowym wpłacono w marcu przekazów pocztowych 1 425 173 szt. i przekazów telegraficznych 9 021 szt. na kwotę zł 108 885 299, wypłacono zaś przekazów pocztowych 1 424 456 szt. i przekazów telegraficznych 10 103 szt. na kwotę zł 102 643 390. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 14 445 szt. i przekazów telegraficznych 202 szt. na kwotę zł 1 218 186, wypłacono zaś przekazów pocztowych 137 200 szt. i telegraficznych 166 szt. na kwotę zł 7 907 513.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

K r a j	Wpłacono przekazów:		Wypłacono przekazów:	
	poczto- wych liczba	telegra- ficznych ogółem zł	poczto- wych liczba	telegra- ficznych ogółem zł
Austrja	3 111	55 235 360	2 693	1 47 464
Belgia	586	6 55 938	3 993	20 207 068
Czechosłowacja	1 508	13 76 835	8 674	15 311 311
Egipt	250	— 29 597	219	— 11 395
Francja	2 474	51 243 886	32 356	91 3 355 469
Holandja	382	1 20 291	542	8 22 713
Jugosławia	111	— 4 864	—	—
Kanada	162	— 43 729	2 847	— 153 186
Łotwa	88	1 3 949	2	— 132
Niemcy	2 999	22 172 973	41 592	— 1 041 834
Rumunia	166	— 4 789	130	— 5 710
Stany Zjedn.	620	— 144 229	41 154	— 2 577 407
Szwajcaria	509	11 74 435	925	15 69 479
Szwecja	104	5 10 177	86	11 6 781
Węgry	106	— 3 883	—	—
W. Brytania	376	— 25 955	736	— 44 970
Włochy	267	8 15 725	425	— 7 152
W. M. Gdańsk	340	12 19 877	216	— 12 855

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ART. 635 § 2 KOD. POST. CYW. — A PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE WYDZIELONE. — Art. 635 § 2 Kodeksu Postępowania Cywilnego stanowi, że wierzytelność, przypadająca dłużnikowi od Skarbu Państwa lub związku komunalnego z tytułu dostaw lub robót, nie może być zajęta przed ukończeniem dostawy lub roboty, chyba że chodzi o roszczenia pracowników z tytułu pracy, wykonanej przy tej dostawie lub robocie. Celem tego artykułu jest uprzywilejowanie Skarbu Państwa i związków komunalnych, aby roboty i dostawy, podejmowane na rzecz tych osób prawnych, nie doznały uszczerbku wskutek kroków egzekucyjnych, wszczętych przez wierzycieli przedsiębiorców, wykonujących owe roboty (dostawy). Wymaga tego nietylko znaczenie gospodarcze tych robót, czy ich użyteczność publiczna, lecz czasem nawet i ich charakter strategiczny.

Atoli w powyższym przepisie uderza zupełne pominięcie przedsiębiorstw państwowych, wydzielonych ze Skarbu Państwa. Luka ta wydaje się niezrozumiałą, jeśli wziąć pod uwagę, że przecież ratio legis tego przepisu było uprzywilejowanie robót publicznych wogóle. Niestety, ten niewątpliwie cel przepisu nie upoważnia jednak do wykładni korzystnej dla wydzielonych ze Skarbu przedsiębiorstw państwowych. Wyjątkowy bowiem charakter tej normy nie dopuszcza interpretacji rozszerzającej.

Ujemne konsekwencje, wypływające z tego przepisu dla gospodarki państwowej, uwypuklą się jeszcze bardziej, gdy sporządzimy listę wydzielonych przedsiębiorstw państwowych. Oto ona: 1) Polskie Koleje Państwowe, 2) Polska Poczta, Telegraf i Telefon, 3) Monopole: a) Spi-

rytusowy, b) Tytoniowy, c) Zapalczany, 4) Zakłady Tele i Radjotechniczne, 5) Kopalnia Węgla „Brzeszcze”, 6) Wytwórnia Prochu, 7) Wytwórnia Uzbrojenia, 8) Zakłady Inżynierji, 9) Zakłady Lotnicze, 10) Zakłady Przemysłowo Zbożowe, 11) Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku, 12) „Polmin”, 13) Polska Agencja Telegraficzna, 14) Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i Chorzowie.

Tok robót, wykonywanych przez przedsiębiorców prywatnych na rzecz wymienionych przedsiębiorstw państwowych, może być — bez względu na wagę i doniosłość podjętych prac — zakłócony, a nawet zahamowany na skutek czynności egzekucyjnych, skierowanych do wierzytelności, przypadających przedsiębiorcom od tych osób prawnych. W rezultacie więc wszystkie wydzielone przedsiębiorstwa państwowe, jako pozostające poza ramami § 2 art. 635 K. P. C., są w położeniu gorszym niż związki komunalne. Nieusprawiedliwiona ta dystynkcja — a wolno przypuszczać, że przez ustawodawcę niezamierzona — jest nietylko rażąca z punktu widzenia prawnego, gdyż powoduje skomplikowane spory prawne, ale przedewszystkiem szkodliwa gospodarczo. Niedogodności, wypływające z tego stanu prawnego, spotęgują się jeszcze w okresie intensyfikacji robót publicznych, w który obecnie wkraczamy. Z powyższego wypływa jasno zasadnicza potrzeba znowelizowania omawianego przepisu Kodeksu Postępowania Cywilnego w ten sposób, by przywilej, z którego korzystają Skarb Państwa i związki komunalne, miał również zastosowanie do przedsiębiorstw państwowych, wydzielonych ze Skarbu Państwa.

Dr. St. E.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zmiany w taryfie celnej wywozowej — rozp. Ministra Skarbu, w poroz. z Ministrami Przem. i Hand. oraz Roln. i Ref. Roln., z dn. 3/VI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 45, poz. 332).

Zmiany w kontroli wywozu towarów do Gdańska i z Gdańska zagranicę — rozp. Ministrów: Przem. i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 16/VI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46 poz. 338).

OBWIESZCZENIA MINISTRÓW:

Jednolity tekst rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o izbach przemysłowo-handlowych — obwieszc. Ministra Przem. i Handlu z dn. 17/IV 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 45, poz. 335).

Jednolity tekst ustawy o państwowym podatku przemysłowym — obwieszc. Ministra Skarbu z dn. 30/V 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 46, poz. 339).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

27 czerwca:

— Zgierska Fabr. Maszyn „J. Hofman“, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w Zgierzu, Dąbrowskiego 20.

— „Ak. Bank Hipoteczny“, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki we Lwowie, pl. Halicki 15.

— „Franko-Polskie T-wo Górnicze“, S. A. — o g. 11 1/2 w lok. S-ki „Huta Bankowa“ w W-wie, Pierackiego 11.

— Zak. Przem.-Handl. „Polska Chiozza“, S. A. — o g. 10 w W-wie, Traugutta 11.

— „Zjedn. Fabr. Żarówek“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, 6 Sierpnia 13.

— T-wo Przedsięb. Górn. „Tepege“, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w W-wie, Szpitalna 12 m. 25.

29 czerwca:

— „T-wo Elektryczności w W-wie“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Paryżu, Caumartin 60.

— S. A. Przem. Włókn. — o g. 14 1/2 w lok. S-ki w Paryżu, rue de la Victoire 76.

30 czerwca:

— „Kolej Lok. Tarnopol—Zbaraż“, S. A. — o g. 12 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

— „Formiarz“ Fabr. Kopyt i Szpilek Drewn., S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Bielańska 5.

— „Kolej Lok. Dolina—Wygoda“, S. A. — o g. 10 w kanc. Adw. E. Semkowicza w Stryju, Grunwaldzka 2.

— Zakł. Przem. Włók. „C. G. Schön“, S. A. — o g. 9 w lok. S-ki w Sosnowcu.

— „Żegluga Polska“, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Krakowie, Rynek Gł. 19.

— „Kolej Lok. Delatyn—Kołomyja—Stefanówka“, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

— Zakł. Cegielniane „Józef Wienczek“, S. A. — o g. 10 w kanc. Not. Zaborowskiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— „Rakszawa“ Akc. T-wo dla Wyr. Sukienniczych — o g. 12 w kanc. Adw. Dr. Jakóba Reicha we Lwowie, Słowackiego 4.

1 lipca:

— „Przem. Szklany w Polsce“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, pl. Napoleona 6.

2 lipca:

— „Lub. Synd. Roln.“, S. A. — o g. 17 w lok. B. G. K. w Lublinie, Krak.-Przedm. 64.

— Fabr. Konserw „Zygmunta Ruckera“, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki we Lwowie, Żółkiewska 223.

— Zjedn. Fabr. Portland-Cementu „Firley“, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Czackiego 14 m. 7.

— „Zamułka“ Przedsiębiorstwo Bud. i Robót Ziemi, S. A. — o g. 17 w lok. f-my „Smolbit“ w Katowicach, pl. Pilsudskiego 12.

3 lipca:

— „Rymofilm“, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Moniuszki 3 m. 3.

4 lipca:

— Cukrownia „Trawniki“, S. A. — o g. 18 w hot. Wiktorja w Lublinie.

— Cukr. i Rafin. „Rejowiec“, S. A. — o g. 17 w hot. Wiktorja w Lublinie.

— Cukr. i Rafin. „Wieluń“, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Trębacka 15.

7 lipca:

— „Planta“, S. A. — o g. 13 1/2 w W-wie, Chłodna 41 m. 8.

— „Polskie Radio“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Mazowiecka 5.

9 lipca:

— Cukrownia „Brześć Kujawski“, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w W-wie, Smolna 14 m. 4.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PIENIĄDZ I KREDYT

INSTYTUCJE KREDYTOWE W POLSCE. — Dane Gł. Urz. Stat., ogłoszone w „Wiadomościach Statystycznych“ Nr. 14/1936, a dotyczące sieci instytucji kredytowych w Polsce, nasuwają szereg uwag i wniosków.

Jeśli chodzi o bankowość prywatną, to w końcu 1934 r. działały w Polsce 35 banki prywatne krajowe¹⁾ i 4 banki prywatne zagraniczne. W liczbie banków krajowych mieści się Powszechny Bank Depozytowy w likwidacji (od dn. 30/X 1934 r.) oraz 2 inne banki w ciężej likwidacji. W ciągu 1935 r. wszedł w stan likwidacji Bank Ziemi Kaliskiej wraz z swymi 2 agenturami (w Słupcy i Wieluniu), a likwidacja postąpiła tak daleko, że Komisariat Bankowy Ministerstwa Skarbu wyeliminował go z bilansu łącznego banków akcyjnych. Nadto w końcu 1935 r. Bank Angielsko-Polski połączył się z Bankiem Handlowym

¹⁾ Do banków prywatnych zaliczono nie tylko prywatne banki akcyjne, ale także Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, który jest bankiem towarzystwa kredytowego, a zatem formalnie — bankiem publicznym. Zadecydowały tu jednak, jak widać, kryteria materialne.

w Warszawie. Przy niezmienniej w stosunku do końca 1934 r. liczbie banków zagranicznych ilość banków krajowych zmniejszyła się zatem do 33, wliczając w to jeszcze Powszechny Bank Depozytowy, który dopiero z dniem 1/I 1936 r. został wyeliminowany przez Komisariat Bankowy z bilansu łącznego banków akcyjnych.

Nieznaczne przesunięcia zaszły w 1935 r. w liczbie oddziałów i agentur banków prywatnych. W końcu 1934 r. liczba oddziałów banków krajowych wynosiła 79, liczba agentur — 5, liczba oddziałów banków zagranicznych w Polsce — 10, liczba agentur — 1. W ciągu 1935 r. uległ likwidacji oddział Banku Spółek Zarobkowych w Bielsku. Przybyły natomiast: oddział miejski Banku Zachodniego w Warszawie (trzeci z rzędu), oddział miejski Powszechnego Banku Związkowego w Warszawie oraz oddział Ziemskiego Banku Hipotecznego w Stanisławowie (powstał w miejsce agentury). Liczba oddziałów banków krajowych wynosi zatem 81, w tem 2 oddziały (oba w Warszawie) w likwidacji. Liczba agentur spadła z 5 do 3 — w związku z likwidacją Banku Ziemi Kaliskiej. Jeśli chodzi o oddziały banków zagranicznych, to w ciągu 1935 r. uległ likwidacji jedynie oddział Dresdner Banku w Chorzowie.

Zmianom bardzo nieznaczny uległa w 1935 r. liczba domów bankowych. W końcu 1934 r. było ich 30. W ciągu 1935 r. w stan likwidacji wszedł jedynie Dom Bankowy A. Zysman w Piotrkowie, i stąd liczba czynnych domów bankowych wynosi obecnie 29. Również niewielkie zmiany zaszły w liczbie kantorów wymiany. W końcu 1934 r. było ich 51. Z tych 51 jednemu cofnięto w ciągu 1935 r. koncesję, a jednemu koncesja wygasła spowodu zawieszenia czynności i niepodjęcia ich w okresie od dn. 1/I 1935 r. do dn. 31/XII 1935 r. Stąd w końcu 1935 r. — liczba 49¹⁾; w liczbie tej mieszczą się także kantory, działające przez niemal cały rok 1935, które dopiero w grudniu zawiesiły czynności.

Jeśliby dodać jeszcze lombardy prywatne (rządzące się odmiennymi zasadami i w związku z tem omówione w dalszym ciągu łącznie z wszystkimi zakładami zastawniczymi), to otrzymamy pełny zespół prywatnych instytucji kredytowych, legalnie istniejących w Polsce z końcem 1935 r. Spośród tych instytucji tylko banki i domy bankowe są „pełnowartościowymi” instytucjami kredytowymi, instytucjami kredytowymi par excellence. Przyjrzyjmy się zatem, jak wygląda rozmieszczenie prywatnych placówek bankowych w poszczególnych częściach Polski:

Instytucje	Ogółem	W o j e w ó d z t w a:													
		centralne		wschodn.		zachodnie		południowe							
		razem	Warszawa	Łódź	razem	Włocław	razem	Śląsk	Gdyńia	Poznań	razem	Kraków	Łódź		
Banki prywatne krajowe	33	16	11	4	2	2	11	5	—	6	4	1	3		
Domy bankowe	29	15	7	4	3	3	4	2	1	1	7	2	4		
Oddziały i agentury banków kraj.	80	30	13	4	4	3	22	8	3	3	24	7	7		
Oddziały i agentury banków zagr.	10	2	1	1	—	—	8	3	1	2	—	—	—		
Ogółem:	152	63	32	13	9	8	45	18	5	12	35	10	15		

W powyższym zestawieniu nie uwzględniono z placówek Akcyjnego Banku Hipotecznego w Rumunji oraz placówek Banku Związku Spółek Zarobkowych i Banku Kwilecki, Pctcki i S-ka w Gdańsku. Z zestawienia wynika, że poszczególne centra gospodarcze Polski są obsiane w sposób mniej więcej równomierny prywatnymi placówkami bankowymi. Równomierny — w stosunku do charakteru gospodarczego i nasilenia aktywności gospodarczej danych części kraju. Mimo wszystko bankowość prywatna musi się a la longue kierować względami rentowności. Losy prywatnej placówki bankowej są więc konsekwencją położenia gospodarczego ośrodka, w którym działa, a nie odwrotnie. Stąd pozorne nierównomierności w powyższej tabelicy są naprawdę pozorne. Należy tylko wnikać w charakter gospodarczy poszczególnych połaci Polski, w ich sytuację gospodarczą w związku z losami ośrodków produkcyjnych, w nich skupionych, w charakter poszczególnych rodzajów wyżej zestawionych grup placówek bankowych, a liczby tej tabelicy staną się zupełnie jasnymi i przejrzystymi.

W związku z przebiegiem koniunktury gospodarczej interesujące jest jeszcze następujące zestawienie liczby bankowych placówek prywatnych w okresie 8-letnim 1928 ÷ 1935:

Instytucje	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Banki prywatne krajowe	55	50	51	51	47	39	35	33
Domy bankowe	31	30			28	27	30	29
Oddziały i agentury banków kraj.	162	148	139	110	97	84	84	84
Oddziały i agentury banków zagr.	14	15	13	11	13	13	11	10
Ogółem:	262	243			185	163	160	156

Kryzys przeprowadził systematyczną likwidację najmniej odpornych placówek, pozostawiając albo placówki, związane trwale z określonymi gałęziami produkcji (przyczem niejednokrotnie placówki te, jakkolwiek

¹⁾ Kantor wymiany J. Langer w Warszawie posiada nadto oddział miejski (od 1927 r.) i agencję pomocniczą (od 1934 r.).

niementowne, są podtrzymywane i sanowane drogą interwencji państwowej), albo placówki małe, lecz rentowne, o drobnokapitalistycznym charakterze. Banki zagraniczne utrzymały się w znacznej mierze dzięki swemu związkowi ze specjalnymi gałęziami produkcji. Proces „oczyszczający” w stosunku do prywatnego aparatu kredytowego trwa w dalszym ciągu, ale gwałtowne zmiany ustąpiły obecnie miejsca nieznacznym przesunięciom (widocznym szczególnie w pozycji oddziałów banków krajowych): likwidację placówek niementownych równoważy ostrożny postęp instytucji rentownych. Obraz tego procesu zaciemnia się niewątpliwie dzięki grze czynników pozagospodarczych w całym szeregu wypadków.

Jeśli chodzi o bankowość publiczną, to tu zaliczamy: Bank Polski, banki państwowe i Pocztową Kasę Oszczędności, banki komunalne, komunalne kasy oszczędności i gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, nadto zaś Bank Akceptacyjny i — wbrew pozornym przeszkodom natury formalnej — Bank Polska Kasa Opieki. Osobno zostanie potraktowana spółdzielczość kredytowa, towarzystwa kredytu długoterminowego emisyjnego i zakłady zastawnicze.

Liczba oddziałów Banku Polskiego, która wzrosła nieznacznie w 1934 r., spadła znowu w ciągu 1935 r. — do 50. Likwidacji uległy oddziały w Starogardzie, Rybniku i Jarosławiu. Jeśli chodzi o rozmieszczenie oddziałów Banku Polskiego, to w stosunku do bankowości prywatnej dadzą się zaobserwować pewne odchylenia. Z prywatnych placówek bankowych przypada 41% na województwa centralne, 6% na wschodnie, 30% na zachodnie i 23% na południowe. Bank Polski pracuje jednak także z bankowością państwową, komunalną i spółdzielczą, a te z ostatniej kategorii stanowią jedyną podstawę aparatu kredytowego obszarów gospodarczo słabych, t. j. przedewszystkiem województw wschodnich. Stąd 36% oddziałów Banku Polskiego przypada na województwa centralne, 12% na wschodnie, 30% na zachodnie i 22% na południowe. Liczby te nie obejmują zastępstw, powierzanych z reguły komunalnym lub spółdzielczym instytucjom kredytowym.

Liczba oddziałów Banku Gospodarstwa Krajowego uległa znowu redukcji. Tym razem zlikwidowano oddział w Łucku, wobec czego ilość oddziałów B. G. K. wynosi 19. Bez zmiany pozostały placówki Państwowego Banku Rolnego (12). W rezultacie z 31 oddziałów banków państwowych przypada po 29% na województwa centralne i południowe (przyczem zarówno z „historycznych” jak i gospodarczych powodów o stosunku tym w województwach południowych decydują placówki B. G. K.), 16% — na województwa wschodnie (z wyraźną przewagą placówek P. B. R.) i 26% — na województwa zachodnie (również z przewagą placówek P. B. R. z uwagi na Wielkopolskę i Pomorze). Rozmieszczenie placówek banków państwowych idzie więc w ślad za gospodarczym charakterem poszczególnych części Polski.

Żadnej zmiany w stosunku do 1934 r. nie uległa ilość oddziałów i ekspozytur P. K. O., przyczem jednak niezależnie od tych 6 oddziałów i 3 ekspozytur pamiętać należy o zmianach w całej masie urzędów i agencji pocztowych. Z natury rzeczy nie się nie zmieniło w odniesieniu do Banku Akceptacyjnego (od strony naszego zagadnienia). Również bez zmiany utrzymały się 3 banki komunalne, wliczając w to i Wojewódzki Bank Pożyczkowy w Poznaniu.

Pracujący przy pomocy swych placówek zagranicznych Bank P. K. O. rozszerzył swą aktywność, o czem łatwo się przekonać nietylko z bilansów, ale i z rozwoju jego ekspozytur, zbiornic, agencji, subagencji i t. p. Ilość oddziałów Banku P. K. O. nie uległa zmianie: Paryż, Tel-Aviv, Buenos-Aires i New-York (Wydział Przekazowy). Likwidacji uległo biuro pomocnicze w Wittenhim (Francja). Powstały natomiast placówki: w Audun Le Tiche, Mulhouse-Dornach, Piennes, Oignies, Bethune — wszystkie we Francji; utrzymały się agencje: w Haifie (Palestyna) i w Argentynie (agencja objazdowa); powstała nadto agencja na statku „Polonia” (linja Constanza-Haifa). W rezultacie w dn. 31/XII 1935 r. istniały 4 oddziały (Francja, Palestyna, Argentyna, Stany Zjedn. Am.), oraz 16 agencji i subagencji (13 we Francji, 1 w Palestynie, 1 w Argentynie, 1 okrętowa).

Komunalnych kas oszczędności było w końcu 1935 r. 363 łącznie z kilkoma likwidującymi się. Z liczby tej przypada 95 kas

i 27 oddziałów¹⁾ na województwa centralne, 39 kas na województwa wschodnie, 133 kas i 38 oddziałów na województwa zachodnie oraz 96 kas i 7 oddziałów na województwa południowe. Obok tego istnieją w dalszym ciągu 2 niekomunalne kasy oszczędności: Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie i Ukraińska Szczadnica w Przemyślu. Gł. Urz. Stat. nie wykazuje ostatnich danych o wiejskich kasach oszczędności (gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych). Liczba 891 kas (788 w województwach centralnych, 103 w województwach wschodnich) odnosi się do dn. 31/XII 1934 r.

Wysnuwając jakiegokolwiek wniosek z liczb, dotyczących spółdzielni kredytowych, byłoby raczej nieostrożnością. Zmiany z roku na rok mogą być zupełnie przypadkowe, wynikać ze skuteczniejszego przedarcia się przez ten gąszcz niedokładności, jaki stanowi statystyka spółdzielcza, uchwycenia dopiero w danym roku faktu istnienia lub nieistnienia spółdzielni, które istniały lub nie istniały oddawna i t. d. Z liczby 5 248 spółdzielni kredytowych, istniejących w końcu 1935 r., 1 566 przypada na województwa centralne, 759 — na województwa wschodnie, 858 — na województwa zachodnie i 2 065 — na województwa południowe. Najgęstsza jest sieć spółdzielni kredytowych w województwach południowych, ale może większą rolę odgrywają one w województwach zachodnich i wschodnich, w każdej z tych grup województw na tle odmiennych przyczyn. Z ogólnych danych o spółdzielniach wyodrębnione zostały: Centralna Kasa Spółk Rolniczych z jej 6 oddziałami oraz spółdzielcze centrale kredytowe, będące same spółdzielniami. Jest ich 9 według listy Rady Spółdzielczej, ustalonej uchwałą z dn. 12/IX 1935 r.

Ilość towarzystw kredytowych nie uległa żadnym zmianom od długiego czasu. Z 3 towarzystw kredytowych ziemskich wszystkie pracują normalnie. Wśród 15 miejskich zachodzą przesunięcia. W 1935 r. Tow. Kredytowe m. Siedlec otrzymało zarząd przymusowy, a potem weszło w stan likwidacji. Uchylony został natomiast zarząd przymusowy nad Tow. Kredytowym m. Suwałk. Istnieje nadto w Polsce specyficzny typ instytucji kredytu hipotecznego, opartego o nieruchomości przemysłowe, reprezentowany przez Tow. Kredytowe Przemysłu Polskiego.

W dn. 31/XII 1934 r. istniało 28 zakładów w zastygniętych z 5 oddziałami. W ciągu 1935 r. przestały działać definitywnie: Warszawsko-Gdańskie Tow. Handlowo-Zastawowe, Lombard W. Wojciechowskiego w Poznaniu i Zakład Zastawniczy E. Bojarskiego w Jarosławiu. Nadto w grudniu 1935 r. ogłosił upadłość Lombard „Kresowja” w Wilnie, ale został jeszcze zaliczony do instytucji, działających w 1935 r. Zwiększyła się natomiast liczba oddziałów z 5 na 6, przy czym ten szósty dział przy placówce Akcyjnego Banku Hipotecznego w Czerniowcach (Rumunja). Z rozwoju lombardów wynika wyraźna tendencja do utrzymania się tych zakładów, które noszą charakter instytucji użyteczności publicznej lub samopomocy społecznej, do zaniku i tak już nielicznych lombardów prywatnych i do konsolidacji tych paru instytucji prywatnych, które pracują naprawdę rentownie.

W konkluzji unikamy świadomie przeprowadzenia jakiegokolwiek analizy ilości i rodzaju instytucji kredytowych w stosunku do załadnienia lub obszaru. Znaczenie decydujące ma wyłącznie charakter gospodarczy obszaru, na terenie którego dana instytucja działa, a w związku z tem losy ześrodkowanych tam gałęzi produkcji i handlu pod wpływem przebiegu cyklu koniunkturalnego i pod wpływem dokonywujących się przemian strukturalnych. Ten zaś przedmiot, niewątpliwie bardzo interesujący, wymaga odrębnej analizy, która swymi rozmiarami i swą powagą wybiega daleko poza ramy suchego omówienia statystycznego.

J. H.

UPRAWNIENIA DEWIZOWE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ. — Zakłady ubezpieczeń, uprawiające ubezpieczenia transpor-

¹⁾ Z oddziałów K. K. O. zostały wyeliminowane zakłady zastawnicze. Wyżej podane liczby obejmują natomiast kantory wymiany K. K. O., wszystkie 3 w woj. poznańskim względnie pomorskim, t. j. tam, gdzie prywatnych kantorów wymiany brak.

to we, mogą bez każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej nabywać dewizy i za pośrednictwem banków dewizowych przekazywać zagranicę dewizy lub krajowe środki płatnicze — celem uregulowania szkód transportowych — do wysokości zł 5 000, o ile całość szkody nie przekracza tej kwoty. Przekazywanie sum wyższych wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej, której w każdym wypadku Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń przedstawiać będzie — w najkrótszej drodze — swą opinię.

Zakłady ubezpieczeń, uprawiające reasekurację bierną, są uprawnione bez każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej do przekazywania na rachunki zablokowane zagranicznych reasekuratorów sald należnych reasekuratorom, a znajdujących się w krajowych bankach dewizowych, i to zarówno w walucie krajowej jak i zagranicznej.

Zagraniczni reasekuratorzy mogą ze swoich rachunków reasekuracyjnych w kraju dokonywać przelewów, ale tylko na krajowe rachunki reasekuracyjne innych zakładów ubezpieczeń. Podnoszenie przez zagranicznego reasekuratora gotówki z rachunku reasekuracyjnego, przesyłanie jej zagranicę, jak również wszelka inna dyspozycja poza wyżej wymienioną wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej, której Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń każdorazowo przedstawiać będzie swą opinię.

W reasekuracji czynnej zakłady ubezpieczeń mogą swobodnie dysponować swoimi należnościami u cedentów zagranicznych pod warunkiem trzymania ich w krajowych bankach dewizowych; z należności tych mogą regulować swoje zobowiązania reasekuracyjne wobec cedentów, ale tylko z czynnej reasekuracji, jak również przekazywać mogą zagranicę na uregulowanie zobowiązań z czynnej reasekuracji krajowe i zagraniczne środki płatnicze — jednakże tylko w granicach posiadanego salda dodatniego. W tych wypadkach cedent musi rzeczywiście ponieść umówione świadczenia na rzecz zakładów.

Zezwala się zakładom ubezpieczeń na prowadzenie w dalszym ciągu księgowania w formie rachunku bieżącego, o ile wynikają one ze stosunków reasekuracyjnych czy ubezpieczeniowych między zakładem a zagranicznym reasekuratorem czy cedentem, księgowania te bowiem mają charakter ściśle buchalteryjny.

Kontrolę na zakładami ubezpieczeń w zakresie udzielonych im uprawnień Komisja Dewizowa powierzyła Państwowemu Urzędowi Kontroli Ubezpieczeń, który w każdej sprawie, wymagającej oddzielnego zezwolenia, w krótkiej drodze przedstawiać będzie Komisji Dewizowej swą opinię oraz prowadzić będzie ewidencję sum, przekazywanych przez zakłady ubezpieczeń zagranicę i posiadanych przez nie zagranicą.

AGENCI DEWIZOWI. — Ustalona została dalsza lista agentów dewizowych, uprawnionych do handlu zagranicznymi środkami płatniczymi:

- 1) Dom Bankowy N. Kleck i J. Lewin w Wilnie,
- 2) Dom Bankowy Romualda Tylickiego w Białymstoku,
- 3) Dom Bankowy Henryk Akst w Warszawie,
- 4) Kantor Wymiany Leon Lebson w Łodzi,
- 5) Kantor Wymiany Stefan Andrunas w Lublinie,
- 6) Kantor Wymiany A. Holzer w Krakowie,
- 7) Kantor Wymiany Krieger i Reich w Jarosławiu,
- 8) Kantor Wymiany Gustaw Weinkiper w Warszawie,
- 9) Kantor Wymiany J. Wolanow w Warszawie,
- 10) Kantor Wymiany Julian Adelberg w Warszawie,
- 11) Kantor Wymiany i Loterji I. M. Centnerszwer w Warszawie,
- 12) Kantor Wymiany J. Dzierżanowski w Warszawie,
- 13) Kantor Wymiany S. B. Gelbfisz w Warszawie,
- 14) Kantor Wymiany i Loterji Ludwik Kobryner w Warszawie,
- 15) Kantor Wymiany Sander i Weiss w Warszawie,
- 16) Kantor Wymiany A. Wegmajster w Warszawie,
- 17) Kantor Wymiany Samuel Weinberg w Łodzi,
- 18) Kantor Wymiany Thieme, Greulich i Ścigalski w Warszawie,
- 19) Bank Spółdzielczy z nieogr. odp. w Mławie,
- 20) Bank Spółdzielczy z odp. nieogr. w Przasnyszu,
- 21) Bank Podhalański Spółdzielczy z nieogr. poręką w Zakopanem,
- 22) Bank Ludowy, Sp. z odp. nieogr. w Wielkich Hajdukach,
- 23) Bank Ludowy, Sp. z odp. nieogr. w Chorzowie,
- 24) Bank Ludowy, Sp. z odp. nieogr. w Rawiczu,
- 25) Bank Ludowy, Sp. z ogr. odp. w Tczewie,
- 26) Miejska Komunalna Kasa Oszczędności we Lwowie.

REJESTRACJA NALEŻNOŚCI, PŁATNYCH PO 26 KWIETNIA
ZA EKSPORT, DOKONANY BEZ ZAŚWIADCZEŃ WALUTO-
WYCH — p. str. 710.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 8 do 13 czerwca 1936 r.

Na rynku dewiz w okresie sprawozdawczym tendencja była niejednorodna. Notowania dolarów (zarówno gotówkowych, jak i telegraficznych), franków francuskich, marek niemieckich i koron czeskosłowackich — pozostały niezmiennione; grupę dewiz zwykujących tworzą: funty szterlingi, które zwykowały zaledwie o zł 0:01 na £ 1, a więc dużo mniej niż w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy, następnie — franki szwajcarskie, których zysk wyniósł zł 0:10 na 100 frankach, floreny holenderskie (zł 0:35 na 100 florenach), któremi zainteresowanie było wybitnie silne, oraz korony szwedzkie — zł 0:20 na 100 koronach. Pozostałe dewizy zniżkowały; tu należą: belgi, które straciły zł 0:05, korony duńskie zł 0:70 oraz korony norweskie zł 0:50 — wszystko na 100 jednostek walutowych.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'31 ⁷ / ₈	5'31 ³ / ₈	5'31 ⁷ / ₈
" " teleg.	\$ 1	5'32	5'31 ¹ / ₂	5'32
Funty szterlingi	£ 1	26'75	26'51	26'75
Franki francuskie	100 fr.	35'01	35'01	35'01
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'00	171'90	171'90
Belgi	100 blg.	89'95	89'90	89'90
Marki niemieckie	100 RM	213'45	213'45	213'45
Korony czeskosłow.	100 kor.	21'98	21'98	21'98
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	359'60	359'30	359'60
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	138'00	136'90	138'00
Korony duńskie	100 kor.	—	—	118'50
Korony norweskie	100 kor.	133'80	133'30	133'80

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych mocna tendencja z ub. okresu utrzymała się jedynie dla grupy pożyczek premjowych. Szczególnie wysoka zniżka kursu odnotowały serie obu emisji 3%-owej Poż. Premjowej Inwestycyjnej, mianowicie zł 8:00; ta sama pożyczka w sztukach — zwykowała jedynie w I emisji o zł 0:25. Druga z pożyczek premjowych — 4% Poż. Dolarowa — zamknęła okres sprawozdawczy zyskiem zł 0:25. W grupie pozostałych pożyczek — 5% Poż. Konwersyjna pozostała bez zmiany, 6%-owa Poż. Dolarowa — zniżkowała o 0:75% nom., a 7%-owa Poż. Stabilizacyjna — 1:00% nom.

Natomiast zdecydowanie mocna tendencja panowała na rynku papierów lokacyjnych prywatnych, gdzie jedyny wyjątek stanowiły 7% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego, które straciły 2:25% nom.; te same listy zastawne, ale 8%-owe, podniosły się o 0:50% nom. Dodatkowo salda pozostałe papiery procentowe odnotowały w następującej wysokości (w % -ach nominalu): 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemięskiego + 0:75, 4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kredytowego; w zł — 1:25, w zł w zł. — 2:00 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r. — 0:50.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery procentowe				
3% Pożyczka Premjowa Inwestycyjna w zł				
I emisja	sztuki	zł w zł. 100	70'00	68'75
" "	serje	" " " "	85'00	78'50
II emisja	sztuki	" " " "	70'50	69'50
" "	serje	" " " "	85'00	82'50
4% Pożyczka Dolarowa				
	\$ ¹⁾	50'75	50'25	50'75
w % % nominalu				
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	52'75	52'75	52'75
5% " Konwers. Kol.	zł	—	—	—
6% " Dolarowa	\$	77'50	76'00	76'25
7% " Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	57'25	56'25	57'00
		-57'75 ⁴⁾	-57'75 ⁴⁾	-57'25 ⁴⁾

Listy zastawne i obligacje banków

7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " " "	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7%	" " Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	—	—	—
5½%	L. Z. Banku " " "	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½%	" " " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½%	" " " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

7%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ¹⁾	£			78'75
8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ¹⁾	£	95'00	94'50	95'00
4½%	L. Z. T-wa Kred. Ziemięskiego	zł	46'00	45'00	45'75
					-46'00
4½%	L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt.	zł	42'25	41'00	42'25
					-42'00
4½%	" " " " "	zł w zł.	47'75	46'75	47'75
					-48'50 ²⁾
4½%	" " Tow. Kred. m. Warszawy	zł	53'75	53'50	53'50
5%	" " " " "	zł	55'38	55'13	55'25
					-55'38
5%	" " " " " z 1933 r.	zł	54'50	54'00	54'50
					-54'00
4½%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi	zł			48'25
5%	" " " " " z 1933 r.	zł			47'75
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł			43'50
Obligacje miast					
VI 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			54'63
VIII i IX 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	53'00	52'00	53'00

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH³⁾

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

	25 ÷ 30/V	2 ÷ 6/VI	8 ÷ 13/VI
New - York			
6% dolarowa 1920	67½—61½—67 (22 000)	67½—67½—67½ (3 000)	69—66½—68 (8 000)
8% Dillon 1925	74¾—71¾—73¾/8 (160 000)	72¾/4—60½—62 (159 000)	75—63½—73¾/4 (115 000)
7% stabilizac. 1927	86¾/4—85¾/8—86¾/4 (61 000)	88—82—82 (42 000)	83¾/4—78—78 (36 000)
7% Warszawy 1928	59¾/8—58½—58¾/4 (42 000)	57½—45¾/8—47 (81 000)	57¾/4—46¼/8—53 (69 000)
7% Śląska 1928	60—56¾/8—56¾/8 (32 000)	57¾/8—44—46 (19 000)	57—52—52 (38 000)
London			
7% stabilizac. 1927	78'62—76'62— 76'87	—	—
Zurich			
7% stabilizac. 1927	52'00—50'25— 52'00	—	—
Parыз			
7% stabilizac. 1927	62'57—61'40	61'70—59'55	60'58—58'62
Medjolan			
7% włoska 1924	96'57—93'77 —93'77 (30)	95'11—93'91 —95'11 (500)	95'73—95'08 —95'73 (575)

1) \$ 5 = zł 44'57.

2) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

3) \$ 1 = 5'18 fr. szwajc. = Hfl. 2'4888.

4) Dotyczy drobnych odcinków.

1) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

2) Dotyczy drobnych odcinków.

3) Kursy w % -ach nominalu, obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 31 MAJA 1936 R. — Trzecia dekada maja b. r. dała jeszcze deficyt obrotów walutowych Banku Polskiego. Deficyt ten był mniejszy niż w II dekadzie (w I dekadzie nadwyżka skupu) dzięki temu, że skup walut i dewiz nieco wzrósł, a sprzedaż zmalała. Podkreślić przytem należy, że sprzedaż na cele prywatne w III dekadzie silnie skurczyła się, a zato wzrosła sprzedaż urzędów — głównie z tytułu obsługi długów zagranicznych.

Deficyt walutowy w III dekadzie maja pokryty został przez sprzedaż złota z zapasu Banku, na stanie rezerwalutowych Banku odbił się tylko nieznacznie, mianowicie uszczuplił je tylko o zł 0·4 miljn. W ciągu jednak całego miesiąca maja rezerwy walutowe spadły o zł 8·7 miljn., przyczem na ultimo maja b. r. były o zł 8·4 miljn. niższe niż na ultimo maja ub. r.

Zapaszłota Banku wzrastał dzięki normalnemu skupowi złota przez oddziały Banku (skup ten wyniósł w III dekadzie zł 0·4 miljn., a w ciągu miesiąca zł 1·4 miljn.), ale jednocześnie — jak wspomnieliśmy wyżej — został zredukowany przez sprzedaż złota zagranicę za zł 7·5 miljn. na cele pokrycia deficytu walutowego. W okresie maja zapas złota spadł z zł 380·6 miljn. do zł 374·5 miljn. i był o zł 134·8 miljn. niższy niż przed rękim.

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i części natychmiast płatnych zobowiązań, podlegającej pokryciu, powyższy zapas złota wynosił na ultimo maja 33·73%, a więc mniej niż na ultimo II dekady i niż na ultimo kwietnia i bardzo poważnie mniej niż przed rokiem, jak to widzimy z następującego zestawienia pokrycia złotem obiegu i zobowiązań:

	%
30/IV 1936	36·82
20/V „	34·65
31/V „	33·73
31/V 1935	47·54

Spadek procentu pokrycia w III dekadzie maja tłumaczy się głównie zmniejszeniem się sumy pokrycia, t. j. zapasu złota, ale jednocześnie częściowo także wzrostem sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań (a właśnie części ich, podlegającej pokryciu, t. j. przewyżki ponad zł 100 miljn.), która to suma zwiększyła się z zł 1 176·0 miljn. do zł 1 184·2 miljn. względnie z zł 1 077·0 miljn. do zł 1 084·2 miljn.).

Właściwie zwiększył się — jak zwykle na ultimo miesiąca — tylko jeden składnik tej sumy, mianowicie obieg biletów bankowych — z zł 1 000·8 miljn. do zł 1 061·1 miljn., podczas gdy drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — silnie skurczył się — z zł 175·2 miljn. do zł 123·1 miljn.

Spadek zobowiązań w III dekadzie maja dotyczył głównie lokat żyrowych, które zmniejszyły się z zł 148·3 miljn. do zł 100·5 miljn., ale jednocześnie w drobnej części spowodowany został również obniżeniem się salda pozycji „różne rachunki” — z zł 27·0 miljn. do zł 22·6 miljn.

Normalny w końcu miesiąca odpływ lokat żyrowych w miesiącu sprawozdawczym był bardzo poważny — tak, że lokaty te osiągnęły w końcu maja poziom najniższy z notowanych w b. r., przyczem spadek dotyczył głównie lokat na rachunkach prywatnych, gdyż lokaty kas państwowych utrzymują się od dłuższego czasu na tak niskim poziomie, że wahania ich nie odgrywają żadnej roli. Liczbowa ruch lokat żyrowych przedstawiał się następująco (w miljn. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
30/IV 1936	1·1	120·5
20/V „	1·2	147·1
31/V „	0·7	99·9
31/V 1935	23·4	168·3

Obieg biletów bankowych wzrósł na ultimo maja o zł 60·4 miljn., a więc nieznacznie tylko słabiej niż na ultimo kwietnia (o zł 67·9 miljn.), mniej więcej zaś tak samo jak na ultimo lutego (o zł 59·6 miljn.), silniej zaś znacznie niż na ultimo marca (o zł 44·0 miljn.) i stycznia (o zł 26·1 miljn.). Wobec tego, że w ciągu pierwszych 2 dekad maja obieg wykazywał tendencję bardzo nieznacznie tylko zniżkową — na ultimo maja osiągnął on — w związku z silnym wzrostem — poziom najwyższy w bież. roku — znacznie wyższy niż na ultimo kwietnia, a jednocześnie o przeszło 11% przewyższający poziom sprzed roku. Liczbowa ten ruch zwykły obieg przedstawia nam następujące zestawienie (w miljn. zł):

30/IV 1936	1 010·0
20/V „	1 000·8
31/V „	1 061·1
31/V 1935	951·9

Wzrost obiegu biletów bankowych na ultimo maja o zł 60·4 miljn., t. j. o ok. 6%, znajdował przedewszystkiem odpowiednik w odpływie lokat żyrowych z Banku, częściowo zaś był związany z normalnym na ultimo wzrostem kredytów Banku. Wpływ zwykły na obieg rozszerzenia kredytów był hamowany znacznym skurczeniem skupu przez Bank bilonu oraz odpływem złota i dewiz z Banku.

Jeśli chodzi o 3 główne formy kredytów, to najsilniej — w liczbie absolutnej — wzrosły w III dekadzie maja pożyczki zastawowe, osiągając poziom, dotychczas nienotowany; portfel wekslowy wzrósł — mimo ultima — bardzo nieznacznie (o zł 2·7 miljn.); niewiele też zwiększył się portfel biletów skarbowych (o zł 3·2 miljn.). Co do portfela wekslowego zaznaczyć należy, że w ciągu pierwszych 2 dekad — wbrew normalnej tendencji — nie uległ on spadkowi, natomiast portfel biletów skarbowych przez pierwsze 2 dekady dość znacznie skurczył się.

W okresie całego maja portfel wekslowy wzrósł nieznacznie, skup biletów skarbowych zmalał, ale pożyczki zastawowe gwałtownie, bo przeszło o połowę, zwiększyły się. Liczbowa te zmiany kredytów w ciągu miesiąca ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Wzrost (+) lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe	+ 2·7
Pożyczki zastawowe	+ 48·2
Bilety skarbowe	— 8·3

W ciągu roku — od końca maja 1935 r. do końca maja 1936 r. — nastąpił wzrost wszystkich 3 rodzajów kredytu, przyczem szczególnie silny w zakresie pożyczek zastawowych, jak to widzimy z poniższego zestawienia (w miljn. zł):

	Wzrost
Kredyty dyskontowe	29·5
Pożyczki zastawowe	73·7
Bilety skarbowe	6·1

Co się tyczy innych operacyj czynnych Banku, to już wspomnieliśmy wyżej o spadku w III dekadzie maja zapasu skupionych przez Bank na własność monet i bilonu z emisji skarbowej (o zł 34·4 miljn.). Portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego wzrósł minimalnie, bo zaledwie o zł 0·06 miljn., a dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał wogóle w dalszym ciągu niezmienny.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	30/IV	20/V	31/V
Waluty i dewizy	15 198	6 895	6 533
Weksle krajowe	656 708	656 653	659 399
Bilety skarbowe	65 631	54 085	57 308
Polskie monety srebrne i bilon	26 467	46 746	12 374
Pożyczki zabezpieczone zastawami	86 256	106 644	134 413
Papiery proc. własne	91 286	91 339	91 394
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	1 031 546	1 052 362	1 051 421

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, wzrósł w III dekadzie maja o zł 34·4 miljn. do zł 413·6 miljn., a więc o przeszło 9%, czyli silniej jeszcze niż obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski, który wzrósł o 6%. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego ilustruje nast. zestawienie (w miljn. zł):

	30/IV	20/V	31/V
Monety srebrne (10-, 5-, 2-złotowe)	320·5	302·6	332·5
w tem:			
10-złotówki	142·9	137·2	146·6
5-złotówki	114·3	107·6	119·1
Bilon srebrny i niklowy	78·9	76·6	81·1
Razem:	399·5	379·2	413·6

W okresie rocznym 31/V 1935 ÷ 31/V 1936 obieg bilonowy zwiększył się o zł 35·6 miljn., t. j. o ok. 9%.

Całkowity obieg pieniężny, t. j. obieg biletów Banku Polskiego i obieg monet srebrnych i bilonu, łącznie wzięte, wyniósł w końcu maja b. r. zł 1 474·7 miljn. — wobec zł 1 409·5 miljn. w końcu kwietnia b. r. i zł 1 329·9 miljn. w końcu maja ub. r. Wzrost, jak widzimy, i w ciągu miesiąca i w ciągu roku — silny.

Jeśli jednak weźmiemy łącznie obieg pieniężny z lokatami żyrowymi to stwierdzimy, że suma ta, w której ruch obu składników koordynuje się i uzupełnia — wykazuje znacznie mniejsze zmiany. Mianowicie, wynosiła ona w końcu maja ub. r. zł 1 521·6 miljn., w końcu kwietnia b. r. zł 1 531·1 miljn. i w końcu maja b. r. zł 1 575·2 miljn.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

POLITYKA WALUTOWA A SYTUACJA GOSPODARCZA W NIEKTÓRYCH KRAJACH

O nawijając politykę walutową i jej związek z sytuacją gospodarczą w szeregu krajów, zatrzymamy się na grupie krajów dewaluacyjnych. Z komunikatów i sprawozdań oficjalnych tych kilku krajów, które tu bierzemy pod uwagę, wynika, że skutki dewaluacji zależnie oczywiście od okoliczności i warunków, w jakich była przeprowadzona, były różne w różnych krajach. Przeważa jednak zdanie, że dawka, jaką zastrzyknięto życiu gospodarczemu w formie dewaluacji, okazała się na dłuższą metę niezbyt silnie działającą. Nawet w tych wypadkach, gdy po dewaluacji nastąpiło ożywienie, trudno jest określić, w jakim stopniu przyczyniła się do tego polityka walutowa, a w jakim wpłynęły na to zupełnie inne czynniki o charakterze niemonetarnym. W uwagach poniższych postaramy się naszkicować wpływ dewaluacji dolara, funta, korony czeskiej i franka belgijskiego.

Obawy inflacyjnego wzrostu cen towarów w Anglii, jako skutku dewaluacji funta, okazały się płonnymi. Wbrew oczekiwaniom ceny zostały najmniej dotknięte spadkiem. W późniejszych latach, aż do chwili obecnej, ceny nie wykazują silnej tendencji wzrostowej. Z doświadczeń angielskich nie można, oczywiście, wyciągać wniosków o mechanizmie, regulującym stosunek cen do pieniądza. Okoliczności, w których odbyła się dewaluacja funta, specyficzny charakter waluty angielskiej i stanowisko Anglii w ogólnym systemie handlu światowego — wpłynęły wspólnie na wynik, który w żadnym wypadku nie może być uważany za typowy. Pewna liczba krajów, związanych handlem z Anglią, zdevaluowała swe waluty. Doszło do utworzenia t. zw. bloku szterlingowego.

Najdotkliwszych strat, spowodowanych spadkiem funta, szukać należy nie w cenach, przy których kształtowaniu dużą rolę odgrywały inne jeszcze czynniki, lecz na rynku papierów wartościowych, co przejawia się wyraźnie w kształtowaniu się kursów papierów wartościowych. Po spadku funta wzrosła rentowność emisji państwowych. Rentowność papierów skonsolidowanych 3½% - i 4%-owych ustala się po spadku funta na poziomie 4½%.

Obroty handlu zagranicznego spadły w okresie 1931/1932 o 15% w porównaniu z rokiem 1929/30. Od tego czasu obroty zaczynają znowu wzrastać, osiągając stan przedkryzysowy. Struktura przywozu zmienia się na korzyść surowców i półfabrykatów. Wywóz zmniejszył się w tym okresie o ⅓. Spadek funta ustabilizował ten poziom — tak, że wywóz w 1935 r. osiągnął poziom z 1930 r. Widzimy zatem, że spadek funta wywarł nieznaczny wpływ na handel zagraniczny. Należy przytem mieć na uwadze, że poza spadkiem funta działały tu jeszcze inne czynniki, w pierwszym rzędzie polityka celna, stosowanie kontyngentów i t. p.

Stan zatrudnienia wzrósł w okresie od września 1931 r. do września 1935 r. o około 1:1 miljn. osób.

Pomimo ścisłego powiązania gospodarki wewnętrznej i zewnętrznej Stanów Zjednoczonych dziedziny te rozpatrywać będziemy oddzielnie. Zaczniemy od gospodarki wewnętrznej.

Przedewszystkiem można zauważyć, że suma faktycznego obiegu pieniężnego nie uległa w ostatnich latach poważniejszym zmianom. Ogólna suma banknotów, znajdujących się w obiegu, wynosi w okresie od 1932 r. do połowy 1935 r. ok. \$ 5 miljard. Chwilowy wzrost obiegu pieniężnego nastąpił jedynie w początku 1933 r., bezpośrednio po dewaluacji.

Szczególne uwagę zwraca wzrost rezerw banków związkowych, jako wyraz zdolności kredytowej, co stoi w ścisłym związku ze słabym wyzyskaniem kredytów. Suma kredytów niewyzyskanych w tym czasie znacznie wzrosła. Rezerwy szacuje się ostatnio na ok. \$ 3 miljard. Jeżeli się weźmie pod uwagę, że według przepisów rezerwy bankowe powinny wynosić przeciętnie 10%, możnaby przypuszczać, że banki mogą dysponować siłą kredytową w wysokości \$ 30 miljard.

Ogólną sumę kredytów bankowych może ilustrować do pewnego stopnia suma depozytów po potrąceniu depozytów bankowych. Statystyka wykazuje spadek depozytów z \$ 55 miljard. (w 1929 r.) do \$ 38 miljard. (w 1933 r.), a od tego czasu wzrost do \$ 45 miljard. Kredyty i lokaty banków związkowych w większych miastach wykazują w okresie od 1933 r. do 1935 r. naogół nieznaczne zmiany. Szczególnie interesujące jest zestawienie rodzajów kredytów i lokat. Kredyty w papierach wartościowych spadły z 22% wszystkich kredytów i lokat (styczeń 1933) na 16% (sierpień 1935), co tłumaczy się bezwzględnie spadkiem aktywności spekulacyjnej na rynku papierów wartościowych. Kredyty brokerów, które we wrześniu 1929 r. osiągnęły kulminacyjny punkt — \$ 8-5 miljard., spadły do września 1935 r. na \$ 871 miljn. Wzrost lokat przypisać należy głównie względnemu wzrostowi lokat w papierach

państwowych, których kwota wzrosła z 28-4% (styczeń 1933) do 40% (sierpień 1935). Wyrażana jest opinia, że dalsze rozszerzanie tego rodzaju portfeli kryje w sobie poważne niebezpieczeństwo inflacji ze strony budżetu państwowego. Inne możliwości lokacyjne, mianowicie w dziedzinie handlu i przemysłu, zeszyły na drugi plan.

Jeżeli chodzi o ceny, należy przedewszystkiem zauważyć, że chodzi tu więcej o relację cen niż o bezwzględny poziom cen. Wskaźnik cen hurtowych wzrósł z 61 (styczeń 1933) na 80-5 (sierpień 1935), ceny produktów rolnych wzrosły z 42-6 na 79-3. Zjawisko wzrostu cen tłumaczone jest jednakże nie tyle procesami monetarnymi, ile polityką Rządu (New Deal).

Wskaźnik kosztów utrzymania, wynoszący w 1932 r. 132 (1913 r. = 100), wzrósł do listopada 1934 r. na 139, osiągając w marcu 1935 r. 140. Ten poziom kosztów utrzymania umożliwia do pewnego stopnia wzrost siły nabywczej i ułatwia powolny wzrost zarobków.

Wskaźnik produkcji wzrósł z 71 (przeciętna I połowy 1933 r.) do 88 (przeciętna I połowy 1935 r.). Wzrost wykazały również obroty domów towarowych oraz emisja papierów wartościowych.

Bardzo interesujące jest kształtowanie się dochodów. Na podstawie oficjalnych danych okazuje się, że dochody z pracy najemnej wzrosły znacznie silniej niż dochody z kapitałów (dywidendy i odsetki), przy czym dochody realne wahały się słabiej niż dochody nominalne. Dochód nominalny wzrósł z \$ 44-4 miljard. (1933 r.) na \$ 49-4 miljard. (1934 r.), podczas gdy wskaźnik kosztów utrzymania wzrósł w tym samym czasie ze 131-8 na 136-4. W stosunku do ogólnego dochodu udział dochodów z pracy najemnej wzrósł z 65-5% na 67%. Udział dochodów kapitalistów spadł natomiast z 15-8% na 14-4%.

Jeżeli chodzi o wpływ dewaluacji dolara na obroty handlu zagranicznego, widzimy, że wskaźnik wywozu, wynoszący w 1932 r. 51, podnosi się w 1933 r. na 60, a we wrześniu 1934 r. na 66. Odrębny wskaźnik ten waha się między 64 a 66. Wskaźnik cen produktów eksportowych wzrósł z 48 w marcu 1933 r. do 65 we wrześniu 1935 r. Wskaźnik cen towarów importowanych wzrósł w tym samym czasie z 39 na 50, a zatem w nieco słabszym stopniu. Rozwój cen produktów wywozowych stanowi więc poważną trudność dla wzrostu wywozu.

W ramach bilansu płatniczego towary i usługi wykazują ostatnio saldo dodatnie w wysokości \$ 466 miljn. — wobec \$ 215 miljn. w 1933 r. Ruch złota wskazywał w 1934 r. odwrotny kierunek, mianowicie przywóz złota w wysokości \$ 1-2 miljard. Na wynik ten wpłynęła bezwzględnie odpowiednia polityka walutowa. W obrocie kapitałów krótkoterminowych daje się zaobserwować przypływ w wysokości \$ 192 miljn., w obrocie kredytów długoterminowych — przypływ w wysokości \$ 202 miljn., co świadczy o osłabieniu stanowiska Stanów Zjednoczonych jako wierzyciela.

Podczas I połowy 1935 r. wywóz wykazuje spadek w porównaniu z I półroczem 1934 r., podczas gdy przywóz wzrósł w tym czasie o 15%, a saldo dodatnie towarów i usług wynosi zaledwie \$ 36 miljn. Przypływ kapitałów krótkoterminowych wynosi w tem półroczu \$ 560 miljn., przypływ kapitałów długoterminowych, a więc odpływ papierów wartościowych, wynosi w tym czasie ok. \$ 100 miljn.

Liczy powyższe wskazują dobitnie, że polityka walutowa wywiera słabszy wpływ na obroty towarowe, silniejszy natomiast stosunkowo na obroty kapitałowe.

Zasadniczym celem dewaluacji waluty czeskosłowackiej było uaktywnienie handlu zagranicznego. Cel ten mógł być osiągnięty tylko wtenczas, gdy ceny wewnątrz kraju nie wzrosną. Dewaluacja korony czeskiej ma zatem dużo wspólnych cech z dewaluacją funta angielskiego. W celu zapobieżenia zwyżce cen na rynku krajowym wydano odpowiednie zarządzenia, na podstawie których władze administracyjne zostały zobowiązane do nadzorowania, aby ceny artykułów pierwszej potrzeby (łącznie z surowcami i narzędziami) i świadczeń nie uległy zmianie.

Zbadamy tu ceny 3 grup towarów, mianowicie: ceny towarów importowanych, ceny towarów, produkowanych w kraju, i ceny towarów eksportowych. Co się tyczy cen pierwszej kategorii towarów, dawny poziom cen mógł być utrzymany jedynie w razie obniżenia cen przez dostawców zagranicznych, przez obniżenie cel i kosztów pośrednictwa. Dotyczy to głównie surowców. Odnosnie do towarów przywozowych, produkowanych również w kraju, wprowadzono zakaz przywozu, wysokie cła i ograniczenia dewizowe. Ceny towarów, produkowanych w kraju na zapotrzebowanie wewnętrzne, nie uległy poważniejszej zmianie. Wskaźnik cen hurtowych od 1929 r. do 1933 r. obniżył się o 30%. W styczniu 1934 r. wykazuje dalszy spadek i dopiero po dewaluacji następuje

wzrost, zrazu nieznaczny. Silniejszy wzrost wskaźnika w następnych miesiącach nie ma nic wspólnego z dewaluacją, a stoi raczej w ścisłym związku ze słabymi zbiorami zbóż.

Przy towarach, produkowanych w kraju, wzrost cen kształtuje się różnie — zależnie od rodzaju towaru. I tak, np. ceny owsa wzrosły o 88%, żyta — o 76%, natomiast ceny surówki żelaza — tylko o 5%, skór — o 4%. Nie uległy zmianie ceny kartofli, cukru, soli, węgla brunatnego, spirytusu, spadły natomiast ceny mięsa, papieru, węgla kamiennego (2%), cegły (5%), jaj (25%). Ogólnie zauważyć należy, że wzrost cen w pierwszym roku po dewaluacji jest nieznaczny.

Przy cenach detalicznych wchodzi w grę inne czynniki, mianowicie: komorne, zarobki, opał, światło, podatki. Ceny hurtowe tylko częściowo mogą wpłynąć na kształtowanie się cen detalicznych. Ceny detaliczne w końcu 1934 r. po sezonowych wahanach osiągnęły stan niższy niż na początku tego roku, a do września 1935 r. wzrosły zaledwie o 7% w porównaniu z tym samym okresem poprzedniego roku.

Koszty utrzymania obniżyły się w ciągu 1934 r. dość poważnie, a w 1935 r. tylko nieznacznie wzrosły. Podobnie jak w zakresie kosztów utrzymania, również i w zakresie zarobków nie zaszły żadne większe zmiany.

Należy tu jednak mieć na uwadze, że nie wystarczy ograniczyć się do porównywania cen krajowych, należy brać pod uwagę jednocześnie ruch cen na rynkach międzynarodowych. Bowiem jeżeli na rynkach międzynarodowych ceny spadły, a ceny wewnętrzne nie uległy zmianom, to cel dewaluacji został siłą rzeczy chybnym. Wahania cen posiadają duży wpływ na powodzenie dewaluacji. Wpływ dewaluacji może być inny, zależnie od tego, czy miał miejsce w okresie spadku, czy też wzrostu cen. W pierwszym wypadku dewaluacja hamuje spadek cen, co może mieć korzystne następstwa dla życia gospodarczego; koszty utrzymania nie wykazują wtenczas wzrostu, a co za tem idzie i zarobki nie podwyższają się. Jeżeli natomiast dewaluacja przypada na okres wzrostu cen, zwłaszcza na rynkach światowych, kumuluje się wtedy ogólny wzrost cen ze wzrostem, spowodowanym dewaluacją; wzrastają również koszty utrzymania oraz zarobki, co powoduje w konsekwencji dalszy wzrost cen, wywóz jest mocno utrudniony, wydatki państwowe rosną bez odpowiedniego wzrostu dochodów. To wszystko może doprowadzić oczywiście albo do inflacji, albo do deflacji z wszelkimi niekorzystnymi następstwami. Dewaluacja korony czeskiej z 1934 r. przypadała na okres spadku cen na rynkach światowych i dlatego mogła być przeprowadzona bez większych zmian kosztów utrzymania i zarobków; można było w ten sposób ustanowić bardziej prawidłowy stosunek cen krajowych do cen zagranicznych. Uwidocznilo się to oczywiście w handlu zagranicznym.

Wzrost wartości przywozu w 1934 r. wynosi 9,7%, nie odpowiada zatem stosunkowi dewaluacji. Nieznaczny tylko wzrost wartości przywozu tłumaczy się znacznym spadkiem cen w tym czasie na rynkach światowych. W 1935 r. przywóz towarów obniżył się w porównaniu z 1934 r. o 2%. W wywozie daje się natomiast zauważyć, jako bezpośrednie następstwo dewaluacji, pewien wzrost, trwający do końca 1934 r. Wzrost wywozu od 1933 r. do 1935 r. przekracza znacznie stosunek dewaluacji.

Jeżeli chodzi o wpływ dewaluacji na bilans płatniczy (bez handlu zagranicznego), stwierdzić można zwiększenie ruchu turystycznego z zagranicy do Czechosłowacji, jak również zwiększenie wpływów z tytułu lokat zagranicznych. Z drugiej strony dewaluacja zwiększyła ciężar płatności na rachunek zagranicy z tytułu rat amortyzacyjnych i od-

setek. Widzimy zatem dodatnie i ujemne strony, których ostateczny wynik dodatni jest w porównaniu do wyniku w zakresie handlu zagranicznego znacznie słabszy.

Dewaluacja nie wywarła żadnego wpływu na obieg banknotów, wpłynęła natomiast w znacznym stopniu na spadek tezauryzacji.

Uogólniając nasze uwagi, stwierdzić możemy, że dewaluacja korony czeskiej z 1934 r. stanowiła zerwanie z dotychczasową polityką walutową Czechosłowacji. Celem jej było, przy utrzymaniu dotychczasowego poziomu cen w kraju, przez obniżenie kursu korony ułatwić konkurencje handlu Czechosłowacji i w ten sposób pobudzić życie gospodarcze kraju. W rzeczywistości dewaluacja podwyższyła tylko ceny hurtowe, jakkolwiek wzrost tych cen pozostał daleko w tyle poza stopniem dewaluacji. Natomiast ceny detaliczne, a co za tem idzie koszty utrzymania i zarobki nie uległy większym zmianom. Przypuszczenie, że dewaluacja nie dotknie poziomu cen krajowych, sprawdziło się, tak samo sprawdziły się przypuszczenia o wzroście wywozu. Bilans handlowy, który w 1933 r. kształtował się pasywnie, wykazał w 1934 r. poważne saldo aktywne. Saldo to zwiększyło się przez wzrost turystyki, co pozwoliło na pokrycie wierzycielności zagranicznych i na spłatę długów. Naogół konjunktura dewaluacji wpłynęła zrazu ożywiająco, lecz ożywienie to trwało krótko, życie gospodarcze popadło znowu w depresję.

Celem dewaluacji franka belgijskiego było osiągnięcie wzrostu cen hurtowych, umożliwienie przedsiębiorstwom osiągnięcia dostatecznych zysków, stopniowy i wolny wzrost cen detalicznych i kosztów utrzymania, ogólne obniżenie stopy procentowej, zmniejszenie ciężarów podatkowych i zrealizowanie odpowiedniego programu robót publicznych.

Wpływ dewaluacji odbił się odrazu na cenach hurtowych. Wskaźnik cen hurtowych wzrósł z 46,6 (styczeń 1935 r.) na 68,4 (listopad 1935 r.), podczas gdy wskaźnik cen detalicznych wzrósł z 73,5 na 78,8 (1929 r. = 100). Przewidywania zatem sprawdziły się. Wskaźnik kosztów utrzymania wzrósł w tym samym czasie z 78,6 na 84,1.

W pierwszym rządzie udało się osiągnąć dzięki dewaluacji równowagę budżetu. Jeszcze w początku 1935 r. przewidywano deficyt w wysokości 950 miljn. fr. belg., podczas gdy w końcu listopada 1935 r. deficyt wynosił tylko 128 miljn. fr., preliminarz zaś budżetowy na rok 1936 przewidywał całkowitą równowagę.

Drugim poważnym następstwem dewaluacji jest powrót kapitałów belgijskich oraz przyływu nowych kapitałów z tych krajów, w których istnieje obawa dewaluacji. Bezpośrednio przed dewaluacją, t. zn. w I kwartale 1935 r., nastąpił odpływ złota, szacowany na 5 milj. fr., jednakże już bezpośrednio po dewaluacji daje się zauważyć tendencja odwrotna. Wbrew oczekiwaniom, nastąpił po dewaluacji wzrost kursów rent. W połowie zaś maja przeprowadzono konwersję długów państwowych.

Dzięki dewaluacji ceny towarów zagranicznych straciły charakter dumpingowy. Przedewszystkiem zaś zanotować należy spadek bezrobocia, a co za tem idzie — wzrost siły nabywczej ludności. Podczas gdy w styczniu 1935 r. liczba bezrobotnych, otrzymujących wsparcie, wynosiła 223 tys., w październiku tego roku — spadła do 131 tys.

Również w handlu zagranicznym dały się zauważyć widoczne zmiany. Przed wprowadzeniem dewaluacji przemysł belgijski, wskutek dużej rozpiętości między cenami krajowymi i zagranicznymi, mógł sprzedawać swe produkty ze stratą. Dewaluacja pozwoliła do pewnego stopnia na usunięcie tej rozpiętości, ożywiając tem samym wywóz.

J. Cz.

KRONIKA ZAGRANICZNA

WŁOCHY

PLAN ZAGOSPODAROWANIA ABISYNI. — Włochy przystąpiły do szeroko zakrojonych przygotowań dla zagospodarowania podbitej Abisynji. Akcja ta — w myśl dyrektyw Mussoliniego — ma być oparta na zasadach korporacyjnych i wykluczać możliwość indywidualnych imprez, obliczonych na spekulację. Abisynja ma się stać uzupełnieniem organizmu gospodarczego Włoch, dostarczać Włochom surowców a otrzymywać wzamian włoskie wyroby przemysłowe. W toku są badania, które mają ustalić bogactwa mineralne Abisynji. Rozważany jest również plan osadzenia na roli większej liczby rolników włoskich (wzdłuż linii kolejowej z Dżibuti do Addis-Abbeba).

Banca d'Italia przejęła już agendy dawnego Banku Abisyńskiego i podjęła funkcje obiegu pieniężnego i akcje kredytową. Konsorcjum kredytowe dla robót publicznych wyasygnowało 100 miljn. lirów na natychmiastowe ro-

boty publiczne. W Asmarze utworzone zostało laboratorium badań i eksperymentów dla eksploatacji złóż mineralnych. Przedsiębiorstwo naftowe „Agip” przystąpiło do prac przygotowawczych w terenie. Opracowywane są plany linii kolejowej, która połączy ma Addis-Abbeba z portem erytrejskim Massaua. Drogi, zbudowane prowizorycznie w czasie akcji wojennej, mają być odpowiednio rozbudowane — celem umożliwienia szybkiej komunikacji samochodowej. Rozpoczęto również badania w dziedzinie utylizacji sił wodnych celem budowy wielkich ośrodków elektryfikacyjnych.

Rada Ministrów uchwaliła wyasygnować sumę 50 miljn. lirów jako zasilek dla Narodowej Kasy Budowy Mieszkań dla Pracowników Państwowych na cele budownictwa mieszkaniowego w Abisynji. Rada Administracyjna Narodowego Instytutu Ubziepieczeń oraz Komitet Wykonawczy Faszyzowskiego Instytutu Opieki Społecznej powzięły wspólnie

uchwałę, iż każdy z tych instytutów przeznaczy po 250 miljn. lirów, płatnych ratami w przeciągu 5 lat, na akcję kolonizacyjną w Abisynji; ponadto Instytut Ubziepieczeń postanowił asygnować sumę 12 miljn. lirów na prace budowlane w Addis-Abbeba, Harrar, Asmara, Gondar i w innych ośrodkach podbitego kraju. Wreszcie obie wyżej wymienione instytucje zdecydowały przyznać Akademii Włoskiej 400 tys. lirów na sfinansowanie wypraw naukowych do Abisynji.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 1 ÷ 13/VI b. r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	1÷6/VI	8÷13/VI	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenica			
Berlin . . .	21'65	21'65	—
Praga . . .	172'83	172'83	—
Chicago . . .	3'66	3'42	- 6'6
Buenos Aires	3'31½	3'34	+ 0'9
Liverpool . . .	3'43	3'35	- 2'4
Wiedeń . . .	34'58	34'58	—
Hamburg . . .	5'19	5'19	—
Żyto			
Berlin . . .	18'10	18'10	—
Praga . . .	143'66	143'66	—
Chicago . . .	2'12	2'15	+ 1'4
Wiedeń . . .	26'12½	26'12½	—
Hamburg . . .	3'17	3'17	—
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	127'00	127'00	—
Chicago . . .	—	2'86	—
Buenos Aires	—	—	—
Liverpool . . .	3'24	3'18	- 1'9
Wiedeń . . .	25'87½	25'87½	—
Hamburg . . .	3'40	3'40	—
Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	140'00	140'00	—
Chicago . . .	3'19	3'21	+ 0'6
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	—	—	—

BYDŁO I MIĘSO

—W maju na rynkach zagranicznych bydła i mięsa panowała względnie pomyślna sytuacja.

Rynek niemiecki cechowało poważne zapotrzebowanie i mocne kształtowanie się cen. Utrzymana tendencja panowała również na rynku wiedeńskim, na który od szeregu tygodni nie nastąpiła zmiana notowań.

Z początkiem maja b. r. nastąpiła zwyżka cen na angielskim rynku bекonowym, która się utrzymywała przez 3 tygodnie i dopiero w końcu maja nastąpiło załamanie — głównie pod wpływem zwiększonych dowozów bекonu kanadyjskiego i irlandzkiego, przy równoczesnym zmniejszeniu popytu. Na rynku pozostały dość znaczne ilości niesprzedanego towaru brytyjskiego i kolonialnego. Zniżka cen przy bекonach polskich wyniosła sh 3÷7 na 1 cwt.

Wiedeń.— Urzędowe notowania z II połowy maja b. r.—w szyl. austrj. za 1 kg żywej wagi: świnię stoninową prima 1'40÷1'44, angielskie krzyżówki 1'38÷1'42, rumuńskie banater 1'48÷1'52, stare świnię stoninową 1'25÷1'35, chłopskie 1'40÷1'44, mięsne 1'40÷1'60. Tendencja spokojna, ceny ostatnio wykazały ruch zwyżkowy.

Praga.—Notowania z końca miesiąca—w Kc za 1 kg żywej wagi: świnię krajową 7'45÷7'80, słowackie 6'65÷7'70, polskie —, litewskie —, rumuńskie ciężkie 6÷7, woły 5÷6, stadniki 5÷6, krowy 3'50÷5'80, jałówki 4'75÷5'80.

Londyn.—Na rynku bекonów notowano oficjalnie w II połowie miesiąca—w sh za 1 cwt: bекony duńskie Nr. 1 sizeable 92, — Nr. 2 91, — Nr. 3 90, Nr. 1 ciężkie 92, — Nr. 2 91, szóstki Nr. 1 90, — Nr. 2 89, holenderskie Nr. 1 sizeable 87, — Nr. 2 85, — Nr. 3 84, Nr. 1 ciężkie 87, — Nr. 2 84, szóstki Nr. 1 84, — Nr. 2 83, polskie Nr. 1 sizeable 83, — Nr. 2 79, — Nr. 3 77, Nr. 1 ciężkie 83, — Nr. 2 78, szóstki Nr. 1 81, — Nr. 2 —, irlandzkie sizeable Nr. 1 86÷94, — Nr. 2 82÷92, — Nr. 3 78÷87, Nr. 1 ciężkie 86÷93, — Nr. 2 84÷86, Nr. 1 szóstki —, — Nr. 2 86, litewskie Nr. 1 sizeable 83, — Nr. 2 79, — Nr. 3 77, Nr. 1 ciężkie 83, — Nr. 2 78, Nr. 1 szóstki 81, — Nr. 2 —, angielskie sizeable Nr. 1 86÷90, — Nr. 2 84÷86, — Nr. 3 79÷80, ciężkie Nr. 1 87÷90, — Nr. 2 82÷86, szóstki Nr. 1 88, — Nr. 2 84. Tendencja spokojna.

MASŁO

—Sytuacja na głównych rynkach zbytu masła, zwłaszcza angielskim, w maju b. r. kształtowała się względnie pomyślnie. W połowie miesiąca ceny na rynku londyńskim podniosły się, i ogólna sytuacja rynkowa, pomimo wzrostu dowozów, wykazała polepszenie. W okresie przed Zielonemi Świątami nastąpiło dalsze wzmocnienie tego rynku. Powyższe tłumaczy się, poza dość znacznym zapotrzebowaniem bieżącym, magazynowaniem masła w chłodniach. Na rynku niemieckim panowała tendencja utrzymana.

Berlin.—Notowania urzędowe w hurcie z końca miesiąca—w RM za 50 kg: niemieckie standartowe 130, wyborowe mleczarskie 127, mleczarskie II gat. 123, wiejskie 118. Tendencja utrzymana.

Londyn.—Notowania z I połowy miesiąca—w sh za 1 cwt: nowozelandzkie solone naj-

lepsze 87÷88, najlepsze niesolone 87÷88, australijskie solone wyborowe 87, I gat. solone 86, duńskie solone 100÷101, — fob 79÷80, holenderskie solone 85, niesolone 84÷88, polskie solone 83÷84, niesolone najlepsze 82÷83. Dowozy umiarkowane całkowicie pokrywały zapotrzebowanie rynku wewnętrzne.

JAJA

—Na rynkach zagranicznych w maju b. r. panowała niejednorodna tendencja cen. W Austrii początkowo słabsza tendencja do połowy okresu sprawozdawczego doznała poprawy. Odwrotna sytuacja dała się zaobserwować na rynku francuskim. Na rynku londyńskim natomiast panowała utrzymana tendencja. Import jaj na rynek hiszpański został skontyngentowany i w b. r. wyniesie 379 023 q, przy czym wyznaczono kontyngent zwykły w wys. 70% tej kwoty i rezerwowo w wys. 30%. Rozdział obu kontyngentów będzie się odbywał kwartalnie. Import jaj będzie dozwolony wyłącznie na podstawie pozwoleń przywozu numerowanych i imiennych, których termin ważności ustanowiono na 90 dni od daty ich wystawienia.

Wiedeń.—Notowania urzędowe—w szyl. austr. za 100 sztuk z clem franco Wiedeń: krajowe pełne świeże do picia A 11'75, — B 11, — C 10'25, świeże A 11'25÷11'50, — B 10÷10'75, — C 10÷10'25, węgierskie świeże na eksport B 10'25, — C 10'50, polskie świeże na eksport B 10, — C 10'50. Tendencja spokojna, produkcja normalna.

Londyn.—Urzędowe notowania jaj z połowy maja—w sh i d za 120 sztuk: duńskie 18 lb 9'6÷9'9, 17 lb 8'9÷9'0, 15'5 lb 8'4½÷8'6, 14 lb 7'9÷8'0, 13 lb 7'6, angielskie specjalne 12'3, standardowe 11'3, średnie 10'6, angielskie 17 lb 11'6÷11'9, 15'5 lb 10'6÷10'9, 15 lb 10'6, 14 lb 10'0, irlandzkie extra specjalne 11'9÷12'0, specjalne 11'0÷11'6, standardowe 10'6, wybrane 9'9÷10'0, małe 8'0÷8'6, holenderskie brunatne 68÷69 kg 10'0÷10'3, 67÷68 kg 10'0÷10'3, 60÷61 kg 9'0, 58÷59 kg 8'9, mieszane 67÷68 kg 8'9÷9'0, 62÷63 kg 8'3÷8'6, polskie świeże o wadze 53÷54 kg 6'4½, o wadze 51÷52 kg 6'1½÷6'3, 16 lb 7'6, 14 lb 6'6÷6'7½, 13 lb 5'10½, czerwone 5'3÷5'4½, rumuńskie o wadze 53÷54 kg 6'6, o wadze 52÷53 kg —, o wadze 49÷50 kg —, szwedzkie 18 lb 9'0÷9'3, 17 lb 8'6÷8'9, 15'5 lb 8'3÷8'4½. Tendencja spokojna.

PRZEDRUK DOZWOLOWY. LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 600; II i III str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 400, ½ str. — 250, ¼ str. — zł 150, ⅛ str. — zł 90. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, ¼ str. — zł 80, ⅛ str. — zł 70, ⅓ str. — zł 55, ⅙ str. — zł 40, ⅒ str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Cukrowni i Rafinerji „Rejowiec“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 4 lipca 1936 r., o godz. 17, w Lublinie w Hotelu Wiktorja, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935/36; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku zysków i strat za 1935/36 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Zatwierdzenie budżetu Spółki na 1936/37 r.; 5) Wybory trzech członków Zarządu; 6) Wybory 5 członków Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego.

1450

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Spółki Akcyjnej Cukrowni i Rafinerji „Wieluń“

odbędzie się w dn. 4 lipca 1936 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Trębackiej Nr. 15, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935/36, dokonanie podziału zysków, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania ze sprawowanych czynności w tym okresie; 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu winni dokonać wszelkich formalności, przepisanych w art. 399 Kodeksu Handlowego.

1572-24-25

II OGŁOSZENIE

Akcyjny Bank Hipoteczny

zawiadamia, że

SZEŚCZDZIESIĄTE ÓSME ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w sobotę, dn. 27 czerwca 1936 r. o godz. 10 przed poł. w gmachu Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie, pl. Halicki 15, z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1935 r.; 2) Powzięcie uchwały co do przeznaczenia zysku; 3) Udzielenie władzom Banku pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 4) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej; 5) Ewent. wnioski.

PP. Akcjonariusze, mający zamiar wziąć udział w tem Walnym Zgromadzeniu, zechcą przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, a na czas aż do ukończenia Walnego Zgromadzenia, złożyć w Kasie głównej Akc. Banku Hipotecznego we Lwowie swe akcje lub zaświadczenia, wydane w myśl art. 399 Kodeksu handlowego na dowód analogicznego złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej.

1593

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąbrowskiem“, Sp. Akc. w Sosnowcu

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że rozpoczęta została

wymiana dotychczasowych 50-cio złotych akcji
na akcje 100-złotowe.

Za każde dwie sztuki nom. wart. po zł 50.00 będzie wydawana jedna akcja nom. wart. zł 100.00.

Jednocześnie Zarząd Spółki zawiadamia, że została rozpoczęta

wypłata dywidendy za 1935 r.

Dywidendę wypłaca się w wysokości 3%, t. j. po zł 3.00 od każdej akcji 100-złotowej. Kupon płatny oznaczony jest Nr. 1.

Wymianę akcji oraz wypłatę dywidendy uskutecznia biuro Spółki Akcyjnej „Siła i Światło S. A.“ w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej Nr. 94, we wszystkie dni powszednie od godz. 10 do 12.

1586

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Akcyjnego

Zgierskiej Fabryki Maszyn Juliusza Hoffmana w Zgierzu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 czerwca 1936 r. o godz. 19 w lokalu biura Towarzystwa w Zgierzu przy ul. Jen. Dąbrowskiego Nr. 20 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania; 3) Sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1934 r. i 1935 r.; 5) Zatwierdzenie budżetu na rok bieżący; 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni akcje lub odpowiednie zaświadczenia złożyć w biurze Zarządu T-wa na 7 dni przed terminem zebrania.

Wnioski należy zgłaszać do dn. 13 czerwca b. r.

1533-24-25

III OGŁOSZENIE

Na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej Zakłady Ogrodnicze C. Ulrich, założone w 1805 r. w Warszawie, Sp. Akc.

odbytem w dn. 29 kwietnia 1936 r., uchwalono

OBNIŻYĆ KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁKI

o zł 1 350 000.00; t. j. do wysokości sumy zł 3 150 000.00 drogą zmniejszenia wartości nominalnej każdej akcji o zł 150.00, t. j. do wysokości zł 350.00 każda akcja.

Zarząd powyższej spółki wzwwa niniejszem wierzycieli spółki niezgadających się na to obniżenie kapitału, aby wniosli swe sprzeciwy w ciągu 3-ch miesięcy, licząc od daty 3-go ogłoszenia o powyższym obniżeniu kapitału.

1596

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Cukrowni Brześć Kujawski SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w czwartek, dn. 9 lipca 1936 r. o godz. 10 rano, w lokalu biura Zarządu w Warszawie, przy ul. Smolnej Nr. 14 m. 4, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Upoważnienie dla Zarządu do sprzedaży portfela akcji; 3) Zatwierdzenie nabycia w 1914 r. — 2 działek gruntu w Osieczu Wielkim i upoważnienie dla Zarządu do sprzedaży powyższych działek.

1590-25-26

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Banku Handlowo-Przemysłowego w Łodzi

SPÓŁKA AKCYJNA W LIKWIDACJI

niniejszem podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Banku, iż w dn. 11 lipca 1936 r., o godz. 13, w siedzibie Banku (Łódź, ul. Piotrkowska 96) odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej za 1935 r.; 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej z dn. 18 maja 1936 r. i zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za 1935 r., oraz wydanie władzom Banku pokwitowania z działalności za czas od dn. 1 stycznia 1935 r. do dn. 31 grudnia 1935 r.; 4) Uzupełniające wybory członków Rady na miejsce ustępujących; 5) Wybór jednego członka Komisji Likwidacyjnej; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Zatwierdzenie budżetu wydatków na 1936 r.; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w obradach Walnego Zgromadzenia, winni przynajmniej na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia złożyć w Centrali Banku w Łodzi, Piotrkowska 96, lub w Oddziale w Warszawie, Mazowiecka 11, akcje swe, względnie zaświadczenia na dowód złożenia akcji u notariusza, lub też w krajowej instytucji kredytowej. W zaświadczeniu należy wymienić numery akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze życzący sobie uzupełnić porządek dzienny dodatkowymi sprawami lub wystąpić z wnioskiem na Walnym Zgromadzeniu, winni zwrócić się w tym celu piśmiennie do Rady conajmniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1613

Fabryki Szkła Ujście, Spółka Akcyjna

dawniej Friedr. Siemens Ujście

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 110 784.40; Budynki zł 2 085 363.96; Urządzenia fabryczne zł 1 968 649.64; Inwentarz zł 158 480.90; Patenty zł 82 751.00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 27 131.33; Papiery procentowe zł 7 800.00; Weksle zł 13 790.93; Akcje i udziały zł 13 740.00; Materiały zł 74 689.65; Półfabrykaty zł 25 113.65; Towary zł 572 263.55; Dłużnicy zł 183 815.51; Kaucje zł 650.00; Sumy przechodnie zł 2 846.46; Straty z lat ub. zł 242 925.44; Zysk za 1935 r. zł 2 642.15; Razem zł 5 568 154.27.

Obligo wekslowe zł 91 238.48; Suma ogólna zł 5 659 392.75.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 500 000.00; Kapitał rezerwowy zł 84 150.49; Kapitał rezerwowy specjalny zł 33 000.00; II. Kapitał amortyzacyjny: Stan na 1/I 1935 r. zł 1 106 441.68; Odpisano zł 160 953.60 = zł 945 488.08, dopisano zł 219 299.80 = zł 1 164 787.88; III. Zobowiązania: Hipoteki zł 774 000.00; Banki zł 253 447.70; Wierzyciele krótkotermin. zł 54 895.22; Wierzyciele długotermin. hipot. zabezp. zł 2 000 000.00; Wierzyciele długotermin. niezabezp. zł 688 598.28; Sumy przechodnie zł 15 274.70; Razem zł 5 568 154.27.

Obligo wekslowe zł 91 238.48; Suma ogólna zł 5 659 392.75. Suma zobowiązań zagranicznych zł 3 670 280.73.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Koszty administracyjne zł 114 587.40; Koszty fabrykacji zł 382 065.55; Robocizna zł 174 230.32; Świadczenia socjalne zł 16 621.36; Koszty sprzedaży zł 107 881.58; Koszty kredytów zł 41 471.73; Podatki zł 25 096.68; Odpisy zł 220 594.70; Straty z lat ub. zł 242 925.44; Suma ogólna zł 1 325 474.76.

MA. — Towary zł 986 022.64; Inne wpływy zł 99 168.83; Strata z lat ub. zł 242 925.44, zysk za 1935 r. zł 2 642.15, razem zł 240 283.29; Suma ogólna zł 1 325 474.76.

1616

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Zjednoczone Fabryki Portland-Cementu „Firley“, Spółka Akc.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że stosownie do §§ 13 i 15 Statutu Spółki zwołuje się w Warszawie, w siedzibie Spółki przy ulicy Czackiego Nr. 14 m. 7

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na dz. 2 lipca 1936 r., czwartek, o godz. 11 rano.

Porządek dzienny:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Wybór władz Spółki; 3) Plan sanacyjny Spółki.

W myśl § 19 Statutu PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnym, winni conajmniej na siedem dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie (ul. Czackiego 14 m. 7), w godz. od 11 do 13 swoje akcje lub świadectwa tymczasowe względnie świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych, państwowych lub prywatnych, działających na mocy statutów, przez Rząd zatwierdzonych. W świadectwach tych winny być wymienione ogólna suma nominalnej wartości i numery akcji względnie świadectw tymczasowych, oraz wyraźnie zaznaczone, że akcje te względnie świadectwa tymczasowe nie będą wydane właścicielom, ani też sprzedane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 1627

I OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Zakładów Chemicznych „Laokoon“, Sp. Akc.

w e L w o w i e

odbędzie się w dn. 16 lipca 1936 r. o godz. 7 wiecz. w sali Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935; 2) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania obowiązków; 3) Wybór władz Spółki.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, powinni złożyć akcje lub dowody depozytowe w biurze Zarządu we Lwowie, ul. Kapielna 1.6, najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

Na mocy § 17 Statutu, Akcjonariusze, reprezentujący 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia w drodze zgłoszenia pisemnego żądania ze wskazaniem konkretnych wniosków, nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1623

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Konserw Zygmunta Ruckera, Spółka Akcyjna

WE LWOWIE

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na dz. 2 lipca 1936 r. o godz. 13 w lokalu Spółki, ul. Żółkiewska 223, z porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie protokołu poprzedniego Zgromadzenia; 3) Zamknięcie rachunków za okres I/IV 1935 r. do 31/III 1936 r., sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, udzielenie absolutorium; 4) Powzięcie uchwały odnośnie zamknięcia rachunków; 5) Wybór członka Rady Nadzorczej; 6) Wnioski i interpelacje.

Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu winni najpóźniej 24 czerwca b. r. złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje. 1620

Belgijska Spółka Akcyjna
Towarzystwo Akcyjne Myszkowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu
Soie Artificielle de Myszkow, Société Anonyme
Centrala w Brukseli

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1935 r.
(we frankach belgijskich)

AKTYWA. — Nieruchomości i grunty 2 448 078.76; Maszyny i urządzenia 12 249 363.79; Ruchomości 281 322.69; Różni dłużnicy 3 080 479.51; Banki i weksle do otrzymania 895 889.51; Papiery wartościowe 103 293.20; Towar na składzie i zaopatrzenie 3 274 194.00; Kasa 19 260.09; Różni 8 286 103.35; Depozyty statutowe 40 000 00; Strata na dz. 31/XII 1934 r. 27 600 533.15; Strata na dz. 31/XII 1935 r. 1 946 396.21; **Ogółem 60 224 914.26.**

PASYWA. — Kapitał 25 600 000 00; Fundusz zapasowy 380 622.01; Fundusz nadzwyczajny 400 000.00; Rezerwa kursowa 821 961.20; Amortyzacje 8 368 095.11; Różni wierzyciele: z zabezpieczeniem 3 247 502.72; bez zabezpieczenia: różni 906 741.54; moratoryjni 10 600 732.63; Weksle do zapłacenia 1 573 155.70; Różni: gwarancje 7 104 000.00; Rachunek przechodni 1 182 103.35; Depozytarjusze statutowi: 40 000.00; **Ogółem 60 224 914.26**

Rachunek strat i zysków za 1935 r.
(we frankach belgijskich)

WINIEN. — Przeniesienie z 1934 r. 27 600 533.05; Ciężary podatkowe nadzwyczajne i różne 262 714.03; Ciężary finansowe: zwykle 1 170 836.17, nadzwyczajne 1 419 684.13; Amortyzacja dawnych wierzytelności i zaopatrzenia 220 927.80; Amortyzacja budynków, urządzeń technicznych i ruchomości 1 275 664.72; **Ogółem 31 950 359.90.**

MA. — Zyski na sprzedaży 1 791 545.39; Zyski różne 611 885.15; Saldo debetowe 29 546 929.36; **Ogółem 31 950 359.90.**

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.
z działalności Spółki w Polsce

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 42 061.72; Budynki: fabryczne zł 497 273.42, mieszkalne zł 71 773.17, gospodarcze zł 911.38, razem budynki zł 569 957.97; Urządzenia techniczne zł 2 999 992.21; Inwentarz zakładowy: Ruchomości zł 66 100.26; Razem majątek stały zł 3 678 112.16; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 19 108.61; Papiery procentowe zł 18 336.00; Weksle w portfelu i inkasie zł 186 276.69; Materjały surowe zł 145 465.73; Materjały pomocnicze i pedne zł 233 743.69; Materjały w drodze zł 5 263.40; Półfabrykaty zł 55 675.07; Gotowe wyroby i towary zł 377 650 61; Dłużnicy: Odbiorcy zł 144 608.09; Wątpliwe należności: Weksle protestowane zł 13 516.80, inne zł 615.88, razem zł 14 132.69; Dostawcy zł 2 504.39; Wierzyciele zł 598.85; Różni zł 91 254.74; Razem dłużnicy zł 253 098.75; Razem majątek płynny zł 1 294 618.55; Straty za lata ubiegłe zł 1 817 694.03; Strata za rok operacyjny 1935 zł 172 457.55; Razem straty zł 1 990 151.58; **Suma bilansowa zł 6 962 882.29.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000.00; Kapitał zapasowy: Fundusz zapasowy zł 95 155.50; Fundusz nadzwyczajny zł 100 000.00; Kapitał rezerwowy: Rezerwa kursowa zł 205 490.30; Razem kapitały własne zł 900 645.80; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 1 766 494.61, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 318 916.18; Razem zł 2 085 410.79; Zobowiązania: Akcepty zł 2 302 820.71; Banki zł 1 000 753.22; Dostawcy zł 60 568.16; Różni zł 73 312.24; Dywidenda niepodjęta zł 20 582.21; Centrala w Brukseli zł 518 789.16; Razem zobowiązania zł 3 976 825.70; **Suma bilansowa zł 6 962 882.29.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancja hipoteczna zł 1 776 000 00. Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 3 065 660.88

Rachunek strat i zysków
z działalności Spółki w Polsce

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 163 476.39; Koszty fabrykacji zł 1 558 633.13; Koszty sprzedaży zł 244 599.27; Koszty kredytów zł 270 646.97; Podatki państwowe i komunalne zł 111 534.44; Odpisy: a) na budynkach, urządzeniach technicznych i ruchomościach zł 318 916.18, b) na materia-

łach pomocniczych zł 7 496.52, c) na wątpliwych należnościach zł 47 735.43; Strata na sprzedaży jedwabiu Maransart zł 470 25; Straty za lata ubiegłe zł 1 817 694.03; **Ogółem zł 4 541 202.61.**
MA. — Jedwab wyprodukowany i odpadki zł 2 481 096.33; Wpływy na odpisane należności zł 7 027.64; Różnica na zaległych podatkach zapłaconych zł 26 476.73; Spisana rezerwa na zapłacony podatek obrotowy za 1933 r. zł 22 227.75; Procenty zł 9 669.56; Różnice kursowe zł 4 553.02; Straty za lata ubiegłe zł 1 817 694.03; Strata za rok sprawozdawczy zł 172 457.55; **Ogółem zł 4 541 202.61.**

1598

II OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Delatyn—Kołomyja—Stefanówka
SPÓŁKA AKCYJNA

XXXV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Delatyn — Kołomyja — Stefanówka” odbędzie się w dn. 30 czerwca 1936 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1, II p. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1935 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Uchwała co do sprzedaży parcel gruntowych I. kat. 322/2 i 331/2 oraz części parceli gruntowej I. kat. 318/8 o powierzchni 342 m² i 1803 o powierzchni 79 m² w Tłumaczyku; 3) Zmiana terminów wypłaty wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej.

Warunki prawa do głosu na Walnem Zgromadzeniu określa § 21 statutu Spółki.

Z A R Z A D
1605

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej Kolej Lokalna Dolina — Wygoda

odbędzie się w dn. 30 czerwca 1936 r. o godz. 10 w Stryju przy ulicy Grunwaldzkiej L. 2, w kancelarii adwokata Erazma Semkowicza.

Porządek dzienny:

- 1) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok obrotowy 1935;
- 3) Rozdział zysku;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Wybór 5 członków Rady Nadzorczej;
- 6) Wnioski i różne.

1608

II OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Spółki Akcyjnej p. f.

„Małopolska Fabryka Żarówek”, Spółka Akcyjna

z siedzibą we Lwowie, ul. Lwowskich Dzieci 25,

podając do wiadomości o

OTWARCIU LIKWIDACJI SPÓŁKI

wzywają wierzycieli do zgłoszenia swych wierzytelności w terminie do dn. 15 stycznia 1937 r.

Adolf Łowicz

Dr. Karol Mandel
1390-22-25-28

SPROSTOWANIE

W zamieszczonym w zeszytcie 24 ogłoszeniu Nr. 1496 błędnie podano nazwę Spółki „Zdroje Polskie”. Winna ona brzmieć:

„ZDROJE POLSKIE”

Spółka Akcyjna w likwidacji.

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

SPOŁKI AKCYJNEJ

„Ziarno“ Polska Wytwórnia Chleba Zdrowia i Młyn Walcowy
w Krakowie

odbędzie się we wtorek, dn. 14 lipca 1936 r. o godz. 4 po poł. w sali obrad Związku Przemysłowców w Krakowie, ul. Szpitalna L. 15.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie dyirekcji z obrotów przedsiębiorstwa za XV okres administracyjny od dn. 1 stycznia 1935 r. do dn. 31 grudnia 1935 r.; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunkowym, przedłożenie bilansu za powyższy okres i powzięcie uchwały zatwierdzającej powyższe sprawozdanie, tudzież udzielenie absolutorjum Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej z czynności i rachunków za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1935 r.; 3) Powzięcie uchwały w przedmiocie reaktywowania funduszu amortyzacyjnego w wysokości zł 27 207.33; 4) Powzięcie uchwały co do pokrycia strat; 5) Wnioski i interpelacje.

Akcjonariusze, reprezentujący conajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego mogą żądać pomieszczenia dodatkowych spraw na porządku obrad nie później jak 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd.
1619

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

Spółki Akcyjnej Fabryki Cukru i Rafinerii „Józefów“

odbędzie się w dn. 11 lipca 1936 r., o godz. 18, w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Trębackiej Nr. 15, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935/36, dokonanie podziału zysków, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania ze sprawowanych czynności w tym okresie; 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu winni dokonać wszelkich formalności, przepisanych w art. 399 Kodeksu Handlowego.

1615-25-26

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„CUKROWNIA TRAWNIKI“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 4 lipca 1936 r., o godz. 18, w Lublinie w hotelu Wiktoria, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935/36; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku zysków i strat za 1935/36 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Uchwalenie likwidacji Spółki wobec art. 20 p 3 Dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z 3. XII 1935 r. o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej (Dz. U. R. P. Nr. 88/35 poz. 548); 5) Wybór likwidatorów; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia likwidatorów i Komisji Rewizyjnej; 8) Zatwierdzenie budżetu na rok 1936/37.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego.

1449

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Spółki Akcyjnej Wyrobów Bawełnianych S. Rosenblatta

w Ł o d z i

w dn. 6 czerwca 1936 r. zatwierdziło sporządzony bilans za 1935 r.:

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 761 595.67; Budynki zł 3 762 052.94; Urządzenia techniczne (maszyny i t.p.) zł 13 812 792.81; Urządzenia biura i składów i zaprzęgi zł 2.00; Majątek płynny: Kasa zł 5 436.30; Papiery wartościowe zł 18 752.00; Weksle zł 44 561.64; Czeki zł 9 948.85; Materiały surowe zł 50 152.12, pomocnicze i pędne zł 102 888.92; Półfabrykaty zł 119 768.30; Gotowe wyroby zł 703 022.67; Dłużnicy: Banki zł 10 223.35; Odbiorcy zł 164 983.41; Dostawcy zł 1 688.04; Różni zł 18 220.08; Wątpliwe należności zł 48 051.08; Sumy przechodnie zł 5 751.08; Straty zł 2 656 257.50; Gwarancje zł 121 852.40; **Razem zł 22 418 001.16.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Akcyjny i rezerwy zł 5 905 000.00; Kapitał amortyzacyjny: pozostało z roku ub. zł 6 914 080.60, dopisano w 1935 r. zł 452 004.31; Kapitał obligacyjny Rb. 146 250.00 = zł 135 905.60; Zobowiązania: Akcepty zł 87 710.10; Banki: kredyt hipoteczny zł 4 874 076.28; Zaległe podatki zł 1 337 332.80; Banki zł 1 393 754.87; Odbiorcy i załączki zł 17 584.55; Dostawcy zł 86 207.25; Różni zł 1 090 135.30; Sumy przechodnie zł 2 357.10; Gwarancje zł 121 852.50; **Razem zł 22 418 001.16.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty fabrykacji zł 2 961 076.96; Koszty generalne zł 703 465.24; Świadczenia socjalne zł 137 455.22; Wierzytelności przedukładowe zł 114 734.99; Straty na dłużnikach zł 3 671.89; Straty na sprzed. maszynie i samochodzie zł 83 099.68; Odpisy amortyzacyjne zł 452 004.31; **Razem zł 4 455 508.29.**

MA. — Sprzedaż przędzy, tkanin i odpadków oraz przędzenie i wykończenie zarobkowe zł 3 984 406.43; Różne wpływy i bonifikaty zł 235 773.34; Różnice kursowe zł 26 126.67; Straty zł 209 201.85; **Razem zł 4 455 508.29.**

1617

Spółka Akcyjna Przedsiębiorstw Technicznych Zaborowski i S-ka
Warszawa

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Ruchomości i modele zł 15 637.55; Majątek płynny: W gotówce i walutach obcych zł 3 327.68; Papiery wartościowe zł 1 184.01; Weksle w portfelu: w złotych zł 22 714.85, w walutach obcych zł 85 409.15; Towary w magazynie zł 41 446.25, Konsygnacyjne zł 185 323.65; Dłużnicy: Odbiorcy; Związki Komunalne zł 118 009.22; Różni zł 9 116.55; Należności zabezpieczone zł 266 914.67; Dostawcy zł 27 385.19; Instalacje zł 16 803.49; Korespondencje: Banki zł 26 312.52; Różni zł 11 990.53; Przedstawicielstwo „Charków“ zł 1.00; Banki za weksle gwarancyjne zł 15 720.00; Straty za 1930/31/32 r. zł 89 340.30; Straty za 1933 r. zł 68 544.69; Straty za 1934 r. zł 40 917.28; Straty za 1935 r. zł 36 743.80; **Razem zł 1 082 842.38.**

Dłużnicy za żyra wekslowe zł 266 699.51.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 280 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 7 667.31; Zobowiązania: Wierzytele: Akcepty własne w walutach obcych zł 163 685.00; Dostawcy: za towary konsygnacyjne zł 185 323.65; Różni zł 360 431.84; Odbiorcy zł 31 127.41; Korespondenci: Banki zł 1 553.12; Różni zł 24 267.90; Instalacje zł 5 697.38; Weksle gwarancyjne w bankach zł 15 720.00; Sumy przechodnie zł 7 368.77; **Razem zł 1 082 842.38.**

Zobowiązania z tytułu żyra na wekslach odbiorców zł 266 699.51.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 78 285.15; Podatki, opłaty stemplowe, świadczenia socjalne zł 13 301.47; Straty na dłużnikach zł 15 356.33; Procenty zł 14 204.26; Kapitał amortyzacyjny zł 781.80; **Razem zł 121 929.01.**

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 82 941.28; Różnice kursowe zł 2 243.93; Straty za 1935 r. zł 36 743.80; **Razem zł 121 929.01.**

1612

Towarzystwo Warszawskich Kolei Dojazdowych

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 2 447 823.05; Budynki fabryczne zł 649 106.20, gospodarcze zł 604 112.65, mieszkalne zł 1 833 541.79; Maszyny i obrabiarki zł 75 833.33; Urządzenia techniczne zł 19 094 997.15; Motoryzacja zł 775 079.84; Ruchomości zł 358 784.34; Majątek płynny: Kasa zł 18 834.59; Papiery procentowe zł 7 843.58; Materiały zł 418 830.63; Dłużnicy różni zł 195 010.29; Weksle zł 4 567.71; Rachunki przejściowe zł 1 463 953.01; Strata za lata ubiegłe zł 563 849.06; Strata za 1935 r. zł 174 719.00; **Razem zł 28 686 886.22.**

Sumy pozabilansowe. — Dłużnicy z tytułu gwarancji zł 121 379.00; Różne depozyty i kaucje zł 782 310.85.

PASYWA. — Kapitał akc. I i II em. zł 21 100 160.00; Kapitał zapas. zł 429 615.75; Kapitał amortyz. zł 1 541 227.88; Zobowiązania zł 4 811 206.52; Rachunki przejściowe zł 13 250.58; Różnice kursowe zł 791 425.49; **Razem zł 28 686 886.22.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tytułu gwarancji zł 121 379.00; Zobowiązania za różne depozyty i kaucje zł 782 310.85.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Wydatki ekspl. zł 4 297 209.87; Wydatki związane ze skasow. miejskich odcinków zł 58 163.14; **Razem zł 4 355 378.01.**

MA. — Dochody ekspl. zł 4 180 659.01; Strata za 1935 r. zł 174 719.00; **Razem zł 4 355 378.01.**

U w a g a: Zobowiązania zagraniczne: Frs. belg. 12 332 287.65 zł 17.89 = zł 2 206 246.26, w złotych zł 463 654.06, razem zł 2 669 900.32.

ZARZĄD TOWARZYSTWA WARSZAWSKICH KOLEI DOJAZDOWYCH

Spółka Akcyjna w Warszawie (ul. Marszałkowska 9)

podaje do wiadomości NN. wylosowanych w dn. 22 grudnia 1935 r. akcyj T-wa przy udziale rejenta S. Zaborowskiego:

I EMISJA: 1575 szt. NN.: 4601-4650, 1451-1500, 6551-6600, 9551-9600, 34641-34650, 31141-31150, 29641-29650, 33591-33600, 33491-33500, 33021-33030, 30651-30660, 34301-34310, 38621-38630, 30401-30410, 40461-40470, 24101-24125, 19151-19175, 14901-14925, 39081-39090, 30501-30510, 32151-32160, 32451-32460, 43041-43045, 47351-47355, 44526-44530, 45061-45065, 48736-48740, 46466-46470, 48176-48180, 47286-47290, 48571-48575, 49721-49725, 51236-51240, 45931-45935, 26626-26650, 21176-21200, 24401-24425, 36611-36620, 29661-29670, 31401-31410, 39911-39920, 42931-42935, 44341-44345, 48006-48010, 44026-44030, 49046-49050, 48071-48075, 42171-42175, 41786-41790, 41241-41245, 50206-50210, 43891-43895, 42071-42075, 22351-22375, 23101-23125, 14676-14700, 38301-38310, 37841-37850, 38151-38160, 29361-29370, 46891-46895, 44316-44320, 45386-45390, 49771-49775, 44691-44695, 41211-41215, 43141-43145, 41256-41260, 42431-42435, 42926-42930, 43481-43485, 51626-51630, 22526-22550, 15576-15600, 24026-24050, 37521-37530, 32891-32900, 34631-34640, 36181-36190, 51041-51045, 51241-51245, 42041-42045, 43571-43575, 44611-44615, 42031-42035, 45766-45770, 43231-43235, 49781-49785, 48271-48275, 45171-45175, 18926-18950, 21226-21250, 31211-31220, 38961-38970, 37061-37070, 37731-37740, 42356-42360, 43091-43095, 49726-49730, 48146-48150, 48426-48430, 46696-46700, 41681-41685, 50781-50785, 43331-43335, 41966-41970, 42796-42800, 14001-14025, 12651-12675, 38341-38350, 39371-39380, 39491-39500, 36471-36480, 41266-41270, 50821-50825, 51286-51290, 48711-48715, 46251-46255, 45606-45610, 45936-45940, 48676-48680, 45961-45965, 42981-42985, 47486-47490, 61809, 57035, 62341, 60520, 63404, 57499, 62698, 59807, 56196, 58887, 57978, 54162, 53377, 61852, 60770, 60582, 59040, 61830, 58436, 61399, 60273, 52303, 57159, 59766, 55844, 54513, 57367, 53122, 62439, 61120, 54313, 55939, 61501, 53038, 56269, 54611, 51754, 57366, 63662, 60833, 51800, 58504, 61679, 54140, 56260, 55056, 55343, 62331, 54667, 59748, 52168, 53651, 59725, 63156, 54938, 61917, 53484, 60019, 58240, 54990, 62718, 52884, 60532, 55569, 62720, 53045, 53867, 63383, 61764, 56392, 54817, 54780, 62931, 54242, 52177, 55218, 55012, 63698, 55490, 59773, 61207, 59818, 54622, 55393, 57789, 52057, 56600, 57067, 58527, 53222, 55334, 54558, 59341, 61162, 52533, 62273, 52282, 53618, 58791, 54475, 52223, 54725, 54396, 56321, 59956, 55748, 54316,

59252, 57691, 61216, 63501, 53319, 53262, 61579, 60519, 55549, 53920, 52767, 53771, 55297, 52523, 54664, 51914, 55007, 52252, 52326, 55115, 56781, 61634, 53729, 58816, 56346, 62959, 56073, 57986, 57851, 57508, 54283, 53605, 55003, 52189, 56448, 54414, 57621, 55117, 55223, 59031, 56759, 52822, 55226, 60236, 63524, 57043, 53864, 58251, 58490, 62169, 62145, 61373, 63336, 62910, 52783, 61367, 52005, 51946, 53260, 60670, 63550, 57895, 57586, 55583, 62337, 57502, 51785, 54980, 54455, 51747, 55765, 54070, 56671, 55722, 53418, 52066, 60612, 57261, 55906, 62061, 63356, 60148, 63731, 53474, 62144, 54905, 61842, 56396, 53883, 58730, 57994, 53981, 57585, 56370, 54546, 63519, 52831, 53624, 62875, 63720, 56742, 55835, 56145, 53707, 60373, 58161, 54224, 54849, 55553, 54919, 54645, 57394, 56083, 61823, 53531, 52756, 54181, 62670, 58482, 53408, 61453, 54901, 58789, 51983, 58453, 54816, 58103, 55344, 57666, 62333, 57580, 61862, 55317, 58153, 55739, 52526, 63233, 59233, 55999, 56888, 63148, 59310, 51873, 60331, 62154, 53648, 57096, 54942, 60745, 55253, 52840, 61364, 55630, 51716, 52746, 56998, 63239, 57538, 54996, 59832, 52432, 62633, 55113, 52748, 55491, 54341, 56804, 63415, 56622, 51817, 62637, 62764, 58542.

II EMISJI: 56 szt. NN.: 1640, 1470, 652, 1714, 1623, 56, 416, 1585, 353, 926, 342, 1513, 1582, 1162, 1535, 1149, 1207, 1427, 1370, 412, 1532, 93, 943, 1441, 260, 879, 1306, 1099, 671, 1722, 1115, 1221, 806, 766, 1766, 717, 636, 147, 263, 1783, 1206, 201, 1571, 756, 1124, 491, 360, 1691, 304, 1068, 1104, 606, 1383, 1212, 341, 168.

1610

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

PRZEMYSŁ SZKLANY W POLSCE

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 1 lipca 1936 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu przy pl. Napoleona 6, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1935 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok sprawozdawczy 1935, udzielenie władzom Spółki pokwitowania z dotychczasowej działalności oraz powzięcie uchwały co do zużycia czystego zysku; 4) Wybór trzech członków Zarządu; 5) Określenie wysokości wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i Zarządu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu w Warszawie, pl. Napoleona 6, w godz. od 10 do 13 akcje, względnie zaświadczenie instytucji kredytowych o przyjęciu akcji na przechowanie.

1618

Polsko-Amerykańska Spółka Akcyjna „Southern Trade“

Warszawa, ul. Mokotowska 12

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunt w Skolimowie zł 8 000.00; Nieruchomość we Lwowie zł 266 400.00, w Katowicach zł 26 562.50, w Owczarkach zł 45 000.00, w Chodzieży zł 6 000.00, Ruchomości zł 33 000.00; Majątek płynny: Kasa zł 9 150.01; Księgarnia zł 3 768.40; Dłużnicy zł 3 102.46; Strata za 1934 r. zł 6 875.00; Strata za 1935 r. zł 7 747.74; **Razem zł 415 606.11.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 180 000.00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 84 973.39, dopisano w roku sprawozdawczym zł 8 529.25; Wierzyciele zł 137 103.47; Sumy przechodnie zł 5 000.00; **Razem zł 415 606.11.**

Straty i zyski

Księgarnia w/m. zł 652.60; Amortyzacja zł 8 529.25; Szkoła Angielska zł 12 945.64; Świadczenia socjalne zł 1 211.04; Koszty ogólne zł 2 628.60; Tygodnik angielski „The Warsaw Weekly” zł 3 129.35; **Razem zł 29 090.48.**

Szkoła Angielska zł 18 240.72; Administracja domu we Lwowie zł 37.89; Administracja domu w Katowicach zł 3 064.13; Strata zł 7 747.74; **Razem zł 29 090.48.**

1611

Spółka Akcyjna Przemysłu Cementowego „Wiek” w Ogródzieńcu

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 346 403.23. Budynki: a) fabryczne zł 3 165 679.60, b) gospodarcze zł 745 048.10, c) mieszkalne zł 626 970.64, razem zł 4 537 698.34; Maszyny i urządzenia techniczne zł 4 978 094.14; Ruchomości: inwentarz zakładowy i biurowy martwy zł 81 108.45; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 1 039.47, gotówka w bankach zł 2 389.63, razem zł 3 429.10; Papiery procentowe zł 2 856.00; Weksle zł 1 531.10; Udziały zł 175 363.30; Kaucje zł 5 600.00; Materjały: a) surowe zł 5 842.27, b) pomocnicze i pędne zł 235 117.07, razem zł 240 959.34; Gotowe wyroby i towary zł 12 151.26; Dłużnicy: należności z tytułu umów kartelowych: a) z tytułu operacji handlowych zł 52 551.92, b) odbiorcy zł 30 614.91, c) dostawcy zł 227.77, d) różni zł 87 104.38, razem zł 117 947.06, e) wątpliwe należności: 1) weksle protestowane zł 4 056.09, 2) inne zł 98 620.62, razem zł 102 676.71; Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 1 110.00, b) inne zł 438.33, razem zł 1 548.33; Pozycja do stopniowego umorzenia zł 111 785.10; Sumy zwrotne zł 463.34; Razem zł 10 772 166.72; Strata za 1935 r. zł 245 185.65. **Ogółem aktywa zł 11 017 352.37.** Różni za gwarancje zł 33 000.00; Różni za kaucje zł 533 000.00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 000 000.00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 1 583 564.60, b) odpisano na pokrycie strat zł 767 107.97, razem zł 816 456.63; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 2 301 724.06, b) odpisano w roku sprawozdawczym zł 8 853.94, razem zł 2 292 870.12, c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 155 699.67, razem zł 2 448 569.79; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 37 000.00, b) banki zł 257 868.05, c) kredyty hipoteczne: 1) krótkoterminowe zł 1 150 190.51, 2) długoterminowe zł 603 105.40, razem zł 1 753 295.91, d) zaległe podatki zł 57 652.48, e) zaległe świadczenia socjalne zł 29 389.76, f) dostawcy zł 203 154.33, g) odbiorcy zł 17 425.76, h) różni zł 839 859.93, razem zł 3 195 646.22; Zobowiązania z tytułu umów kartelowych: a) z tytułu operacji handlowych zł 110 921.31; Sumy przechodnie zł 3 318.96; Sumy zwrotne zł 306.60; Dywidenda z lat ubiegłych zł 1 380.00; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 410 752.86; **Ogółem pasywa zł 11 017 352.37.**

Gwarancje zł 33 000.00; Kaucje zł 533 000.00.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 822 761.37.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszt własny sprzedanego cementu (remanent początkowy) zł 59 362.00, Koszt odkupionego cementu zł 13 000.00, razem zł 72 362.00; Materjały zużyte do przemianu klinkru (remanent początkowy) zł 937.33, Koszty sprzedaży zł 9 988.20; Opakowanie zł 11 446.09; Koszty utrzymania fabryki: Robocizna zł 15 815.54; Pensje zł 32 425.00; Świadczenia socjalne zł 3 233.29; Materjały zł 20 110.25; Opłaty bocznicowe zł 4 212.02; Razem zł 75 796.10; Remont maszyn i urządzeń technicznych zł 30 713.65; Remont i konserwacja budynków zł 848.54; Podatki państwowe i komunalne zł 28 317.04; Koszty ogólne zł 37 748.61; Asekuracja zł 18 262.34; Licencja zł 13 301.70; Koszty postępowania układowego zł 7 706.70; Koszty nadzoru sądowego zł 11 023.50. Procenty zł 86 949.05; Amortyzacja zł 155 699.67; Strata na sprzedanym węglu zł 3 165.43; Strata na sprzedanych materjałach zł 8 968.47; Strata na sprzedanych ruchomościach zł 6 362.70; Strata na spisanych ruchomościach zł 1 542.32; Razem zł 7 905.02; Strata na spisanej wartości użytkowania mieszkania zł 44 500.00; Inne straty zł 534.53; Wartość sprzedanej dachówki, azbestu, przyborów i t. p. zł 31 301.13; **Ogółem zł 673 808.61.**

ZYSKI. — Uzyskano ze sprzedaży cementu (remanent początkowy + odkupiony) zł 118 438.82; Różne wpływy zł 2 144.87; Odszkodowanie kontyngentowe z lat ubiegłych zł 1 205.86; Umorzone podatki zł 6 050.19; Różnice kursowe zł 20 683.09; Uzyskano z podziału dochodu netto ze sprzedaży cementu w myśl § 4 umowy zł 182 654.93; Wynagrodzenie dodatkowe zł 60 000.00; Razem zł 242 654.93; Odpisana amortyzacja na ruchomościach zł 2 111.05; Odpisana amortyzacja na maszynie zł 6 742.89; Razem zł 8 853.94; Nadwyżka remanentu węgla zł 1 785.94; Inne zł 2.68; Uzyskano ze sprzedaży dachówki, azbestu, przyborów i t. p. zł 26 802.64; Razem zł 428 622.96; Strata za 1935 r. zł 245 185.65; **Ogółem zł 673 808.61.**

1587

„LECHJA”, Spółka Akcyjna, dawniej Kujawski, Milewski i S-ka

w Lublinie

Bilans na dz. 31 marca 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 388.27; Nieruchomości zł 485 308.89; Maszyny, narzędzia i utensylja zł 191 503.90; Zapasy magazynowe zł 91 156.10; Papiery publiczne zł 43.00; Weksle zł 17 356.18; Banki z rachunków bieżących zł 173.05; Banki za kaucje zł 69 000.00; Banki sumy rozrachunkowe zł 32 255.88; Dłużnicy zł 137 888.99; Udziały w obcych przedsiębiorstwach zł 4 157.00; Depozyty zł 1 750.00; Sumy przechodnie zł 130.00; Straty lat ubiegłych zł 164 132.45; Strata 1932/3 r. zł 24 252.78, **Ogółem zł 1 219 496.49.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 575 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 120 692.87; Akcepty zwykłe zł 34 439.31; Akcepty kaucyjne zł 37 000.00; Banki r-ki bieżące zł 27 200.74; Banki sumy rozrachunkowe zł 30 389.65; Wierzyciele zł 322 473.46; Sumy przechodnie zł 8 468.96; Różni za wypożyc. akcje zł 50 400.00; Rada i Zarząd za akcje depozytowe zł 1 750.00; Niewypłacona dywidenda zł 11 682.50; **Ogółem zł 1 219 496.49.**

Rachunek strat i zysków za 1932/3 r.

WINIEN. — Koszty produkcji i handlowe zł 72 148.04; Różne straty zł 4 962.58; Koszty fabryki żywieckiej zł 5 412.93; **Razem zł 82 523.55.**

MA. — Ogólne dochody zł 56 610.94; Dochody fabryki żywieckiej zł 1 659.81; Strata 1932/3 r. zł 24 252.78; **Razem zł 82 523.55.**

Bilans na dz. 31 marca 1934 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: grunty, budynki, urządzenia techniczne i inwentarz zakładowy zł 658 071.99; II. Majątek płynny: gotówka, papiery procentowe i weksle zł 7 648.96; Udziały w obc. przedsiębiorstwach zł 5 507.00; Materjały zł 74 985.55; Dłużnicy; odbiorcy, dostawcy, różni zł 5 118.72, w postępowaniu windykacyjnym, wekslach protest. oraz inni wątpliwi zł 115 625.57; Suma zł 208 885.80; III. Różne: różni za akcje i weksle kaucyjne zł 84 000.00; Banki z rozrach. windykacyjn. zł 39 039.26; Sumy przechodnie zł 120.00; Depozyty zł 1 750.00; Suma zł 124 909.26; IV. Straty: lat ubiegłych zł 188 385.23, z 1933/4 r. zł 42 222.65; **Ogółem zł 1 222 474.93.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 575 000.00; II. Kapitał amortyzacyjny zł 113 279.69; III. Zobowiązania zł 395 835.63; IV. Różne: Banki i różni za rozrach. windykac. zł 39 999.13; Akcepty kauc. zł 36 000.00; Różni za wypożyc. akcje zł 48 400.00; Rada i Zarząd za akcje depozyt. zł 1 750.00; Sumy przechodnie zł 12 210.50; Suma zł 138 359.63; **Ogółem zł 1 222 474.93.**

Rachunek strat i zysków za 1933/4 r.

ROZCHODY. — Ogólne koszty produkcji i sprzedaży zł 56 963.01; Koszty fabryki żywieckiej zł 4 703.35; Straty na wycenie materjałów i sprzedanych urządzeniach zł 18 406.50; Strata na udziałach w obcych przedsiębiorstwach zł 13 650.00; **Ogółem zł 93 722.86.**

DOCHODY. — Ogólne dochody zł 50 664.71; Dochody fabryki żywieckiej 835.50. Strata 1933/4 r. zł 42 222.65; **Ogółem zł 93 722.86.**

1589

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Lubelskiego Syndykatu Rolniczego, Spółki Akcyjnej w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 lipca 1936 r. o godz. 17 w gmachu Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddziału w Lublinie przy ulicy Krak.-Przedm. Nr. 64 odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania; 2) Wybór prezydium; 3) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej za 1935 r.; 4) Odczytanie bilansu i r-ku zysków i strat za 1935 r.; 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1935 r. oraz pokwitowanie Komisji Likwidacyjnej z czynności za 1935 r.; 7) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1936 r.; 8) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej i określenie ich wynagrodzenia; 9) Wolne wnioski o charakterze porządkowym.

Lubelski Syndykat Rolniczy Sp. Akc. w likwidacji w Lublinie.

1494-23-25

Kolej Herby—Kielce, Spółka Akcyjna

I. Bilans otwarcia w złotych na dz. 1/I 1925 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 20 223 295.60; Materjały i inwentarz zł 0.03; Kasa zł 0.01; Dłużnicy zł 2.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; **Suma aktywów zł 20 223 299.64.** **PASYWA.** — Kapitał akcyjny 23 200 akcyj po zł 266.00 tj. zł 6 171 200.00; Kapitał obligacyjny zł 2 005 940.88; Kapitał zapasowy zł 3 689 399.70; Kapitał amortyzacyjny zł 235 498.64; Kapitał obrotowy zł 3 211 276.33; Zobowiązania zł 4 855 674.78; Wierzytelności z tytułu depozytów i kaucyj zł 54 309.31; **Suma pasywów zł 20 223 299.64.**

II. Bilans majątkowy brutto po przerechowaniu na dz. 1/VII 1928 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 066.70. Materjały i inwentarz zł 0.03; Kasa zł 3.38; Dłużnicy zł 2.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Straty zł 12 549.08; **Suma aktywów zł 34 796 623.19.** **PASYWA.** — Kapitał akcyjny 23 200 akcyj po zł 645.00 tj. zł 14 964 000.00; Kapitał obligacyjny zł 2 005 940.88; Kapitał zapasowy zł 3 689 399.70; Kapitał amortyzacyjny zł 1 015 584.37; Kapitał obrotowy zł 3 211 276.33; Zobowiązania zł 9 856 112.60; Wierzytelności z tytułu depozytów i kaucyj zł 54 309.31; **Suma pasywów zł 34 796 623.19.**

III. Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1928 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 066.73; Kasa zł 1 419.89; Dłużnicy zł 2.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Straty zł 2 236 594.50; **Suma aktywów zł 37 022 085.12.** **PASYWA.** — Kapitał akcyjny zł 14 964 000.00; Kapitał obligacyjny zł 2 005 940.88; Kapitał zapasowy zł 3 689 399.70; Kapitał amortyzacyjny zł 1 015 584.37; Kapitał obrotowy zł 3 211 276.33; Zobowiązania zł 12 081 574.53; Wierzytelności zł 54 309.31; **Suma pasywów zł 37 022 085.12.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 XII 1928 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 43 090.12; Strata eksploatacyjna zł 2 193 504.38; **Ogółem zł 2 236 594.50.** **MA.** — Przeniesienie straty zł 2 236 594.50; **Ogółem zł 2 236 594.50.**

IV. Bilans na dz. 31/XII 1929 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 066.73; Kasa zł 2 607.16; Dłużnicy zł 2.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Straty zł 2 624 977.72; **Suma aktywów zł 37 411 655.61.** **PASYWA.** — Kapitały Spółki zł 24 886 201.28; Zobowiązania zł 12 471 145.02; Wierzytele zł 54 309.31; **Suma pasywów zł 37 411 655.61.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1929 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 72 403.85; Strata eksploatacyjna zł 2 552 573.87; **Ogółem zł 2 624 977.72.** **MA.** — Przeniesienie straty zł 2 624 977.72; **Ogółem zł 2 624 977.72.**

V. Bilans na dz. 31/XII 1930 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 821.73; Zasoby pieniężne zł 11 839.61; Dłużnicy zł 41 084.60; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Straty zł 5 094 500.08; **Suma aktywów zł 39 932 248.02.** **PASYWA.** — Kapitały zł 24 886 201.28; Zobowiązania zł 14 991 737.43; Wierzytele zł 54 309.31; **Suma pasywów zł 39 932 248.02.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1930 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 515 998.54; Strata eksploatacyjna zł 4 578 501.54; **Ogółem zł 5 094 500.08.** **MA.** — Przeniesienie straty zł 5 094 500.08; **Ogółem zł 5 094 500.08.**

VI. Bilans na dz. 31/III 1932 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 850.73; Zasoby pieniężne zł 33 647.82; Dłużnicy zł 18 002.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Straty zł 11 508 870.61; **Suma aktywów zł 46 345 373.16.** **PASYWA.** — Kapitały zł 24 795 023.63; Zobowiązania zł 21 495 320.82; Wierzytele zł 54 309.31; Antycypacje zł 719.40; **Suma pasywów zł 46 345 373.16.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/III 1932 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 615 475.30; Strata eksploatacyjna zł 10 893 395.31; **Ogółem zł 11 508 870.61.** **MA.** — Przeniesienie straty zł 11 508 870.61; **Ogółem zł 11 508 870.61.**

VII. Bilans na dz. 31/III 1933 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 850.73; Zasoby pieniężne zł 69 490.21; Dłużnicy zł 23 502.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Antycypacje zł 40.02; Straty zł 13 971 115.02; **Suma aktywów zł 48 848 999.98.** **PASYWA.** —

Kapitały zł 24 795 023.63; Zobowiązania zł 23 999 667.04; Wierzytele zł 54 309.31; **Suma pasywów zł 48 848 999.98.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/III 1933 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 658 373.49; Strata eksploatacyjna zł 13 312 741.53; **Ogółem zł 13 971 115.02.** **MA.** — Przeniesienie straty zł 13 971 115.02; **Ogółem zł 13 971 115.02.**

VIII. Bilans na dz. 31/III 1934 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 850.73; Zasoby pieniężne zł 31 779.74; Dłużnicy zł 2 002.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Straty zł 16 995 905.75; **Suma aktywów zł 51 814 540.22.** **PASYWA.** — Kapitały zł 24 886 201.28; Zobowiązania zł 26 873 151.50; Wierzytele zł 54 309.31; Antycypacje zł 878.13; **Suma pasywów zł 51 814 540.22.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/III. 1934 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 845 317.40; Strata eksploatacyjna zł 16 150 588.35; **Ogółem zł 16 995 905.75.** **MA.** — Przeniesienie straty zł 16 995 905.75; **Ogółem zł 16 995 905.75.**

IX. Bilans na dz. 31/XII 1934 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 858.23; Zasoby pieniężne zł 30 450.97; Dłużnicy zł 2.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Antycypacje zł 197.48; Straty zł 18 835 252.17; **Suma aktywów zł 53 650 762.55.** **PASYWA.** — Kapitały zł 24 886 201.28; Zobowiązania zł 28 710 132.59; Wierzytele zł 54 309.31; Antycypacje zł 119.67; **Suma pasywów zł 53 650 762.55.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1934 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 900 880.73; Strata eksploatacyjna zł 17 934 371.44; **Ogółem zł 18 835 252.17.** **MA.** — Przeniesienie straty zł 18 835 252.17; **Ogółem zł 18 835 252.17.**

X. Bilans na dz. 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — Wartość kolei zł 34 784 758.23; Zasoby pieniężne zł 30 407.69; Dłużnicy zł 2.00; Depozyty zł 1.00; Rachunki przejściowe zł 1.00; Antycypacje zł 197.48; Straty zł 20 400 028.00; **Suma aktywów zł 55 215 395.40.** **PASYWA.** — Kapitał akcyjny zł 14 964 000.00; Kapitał obligacyjny zł 2 005 940.88; Kapitał zapasowy zł 3 689 399.70; Kapitał amortyzacyjny zł 1 015 584.37; Kapitał obrotowy zł 3 211 276.33; Zobowiązania zł 30 274 765.14; Wierzytele zł 54 309.31; Antycypacje zł 119.67; **Suma pasywów zł 55 215 395.40.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1935 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 931 024.01; Strata eksploatacyjna zł 19 469 003.99; **Ogółem zł 20 400 028.00.** **MA.** — Przeniesienie straty zł 20 400 028.00; **Ogółem zł 20 400 028.00.**

1600

Międzykomunalny Zakład Elektryczny, Spółka Akc.

w Krakowie

Rach. bilansu na dz. 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Elektrownia Wadowice: Budynki fabr. zł 78 774.28; Urządzenia techn. i sieć rozdzielcza zł 340 619.98; Inwentarz martwy zł 49 717.70 = zł 469 111.96; Majątek płynny: Materjały pomocn. i pędne zł 7 885.15; Gotówka w kasie i bankach zł 43 496.50; Papiery % zł 1 056.00; Akcje i udziały zł 1 209.36; Dłużnicy: Odbiorcy zł 18 300.33; Dostawcy zł 440.95; Różni zł 47 467.10; Należytości wątpl. zł 869.05; Wydatki dotycz. okresu przyszł. zł 388.50 = zł 67 465.93 = zł 121 112.93; Strata z lat poprz. zł 29 841.10; **Razem zł 620 065.99.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akc. zł 250 000.00; Kapitał amortyzacyjny: Saldo z roku ub. zł 349 138.41, dopisano w roku sprawozd. zł 15 503.21 = zł 364 641.62; Wierzytele: Różni zł 1 087.42; Sumy przechodnie (pod. i świadcz. socj. za grudzień 1935 r.) zł 1 800.51; Rach. wątpl. należn. zł 869.05 = zł 3 756.98; Zysk za 1935 r. zł 1 667.39; **Razem zł 620 065.99.**

Rach. strat i zysków

WINIEN. — Koszty administr. ogólnej zł 3 200.00; Koszty ruchowe zł 85 931.25; Opl. miejskie zł 2 684.15; Podatki państw. i komun. zł 3 502.25; Odpisy do funduszu amortyzac. zł 15 503.21; Zysk za 1935 r. zł 1 667.39; **Razem zł 112 488.25.**

MA. — Sprzedaż prądu elektr. zł 101 794.92; Zwroty za instalacje zł 8 021.61; Różne wpływy zł 2 671.72; **Razem zł 112 488.25.**

Zatw. przez Walne Zgrom. dn. 27 maja 1936 r.

1602

Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych

Towarzystwo Akcyjne w likwidacji
w Inowrocławiu

Bilans na dz. 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 12 500.00; Budynki Inowrocław zł 129 041.64; Budynki Nowemiasto zł 110 628.67; Maszyny i urządzenia zł 16 992.68; Urządzenia biurowe zł 3 855.00; Sprzężaj zł 94.35; II. Majątek płynny: Kasa zł 134.94; Banki zł 6 848.80; Papiery procentowe zł 45.00; Weksle w portfelu zł 2 958.97; Magazyn handlowy zł 131 930.30; Magazyn techniczny zł 17 087.47; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 124 961.37, b) dostawcy zł 4 652.24; Hipoteki zł 3 500.00; Sumy przejściowe zł 841.27; Strata z lat ubiegłych zł 780 311.92; Strata za 1935 r. zł 89 816.84; **Razem zł 1 436 201.46.**

Weksle żyrowane w obiegu zł 123 272.50; Hipoteki gwarancyjne zł 128 700.00.

PASYWA. — Zobowiązania: Odbiorcy zł 20 322.48; Dostawcy zł 1 224 965.52; Akcepty zł 15 000.00; Izba Skarbowa i Ubezpieczalnie zł 3 596.09; Hipoteki zł 172 000.00; Sumy przejściowe zł 317.37; **Razem zł 1 436 201.46.**

Obliżo z żyra weksli zł 123 272.50; Różni za hipoteki gwarancyjne zł 128 700.00.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 29 237.42; Koszty fabrykacyjne nierozliczone zł 5 226.26; Koszty likwidacyjne zł 15 181.74; Koszty utrzymania nieruchomości Inowrocław zł 5 939.65; Koszty utrzymania nieruchomości Nowemiasto zł 1 773.56; Straty na dłużnikach zł 43 217.92; Straty na udziałach zł 12 163.00; Odpisy na towarach magazynu handlowego zł 7 297.77; Odpisy na towarach magazynu technicznego zł 7 720.28; Procenty i dyskont zł 14 224.29; Amortyzacja zł 9 567.67; **Razem zł 151 549.56.**

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 30 374.78; Zysk brutto na fabrykacji zł 11 010.87; Przychód z nieruchomości Inowrocław zł 2 577.90; Przychód z nieruchomości Nowemiasto zł 3 255.20; Zaliczony dyskont i procenty zł 8 986.61; Zaliczona prowizja zł 2 369.62; Należności odzyskane zł 3 157.74; Saldo zł 89 816.84; **Razem zł 151 549.56.**

Powyższy, bilans oraz rachunek strat i zysków został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 28 maja 1936 r.

Likwidator: Inż. **Olgiard Grzymałowski**

Rada Nadzorcza: Inż. **Henryk Suchowiak**

Komisja Rewizyjna: Inż. **Władysław Górnicki**

Bernard Zieliński

1603

„Teren“ Spółka Akcyjna dla Przemysłu Budowlanego

w Krakowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Grunty zł 563 678.20; Budynki mieszkalny zł 416 105.11; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i P. K. O. zł 6 641.06; Dłużnicy zł 10 573.01; Weksle zł 50.00; Sumy przechodnie zł 145.25; Specjalny rachunek różnic kursowych zł 21 780.00; Strata z lat poprzednich zł 121 736.74; Strata za 1935 r. zł 25 934.30; **Razem zł 1 166 643.67.**

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 250 000.00; II. Kapitał amortyzacyjny zł 1 040.26; III. Zobowiązania: Wierzyciele zł 677 956.00; Akcepty zł 235.11; Sumy przechodnie zł 2 647.41; **Razem zł 1 166 643.67.**

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Odpisy amortyzacyjne zł 1 040.26; Koszty administracji zł 14 662.07; Procenty zł 37 233.63; **Razem zł 52 935.96.**

MA. — Netto dochód ze starego domu zł 567.72; Netto dochód z nowego domu mieszkalnego przy ul. Batorego 15 zł 26 433.94; Strata za 1935 r. zł 25 934.30; **Razem zł 52 935.96.**

1595

„Herbewo“ Herliczka, Bełdowski, Wołoszyński

Zjednoczone Fabryki Tutek i Bibutek, Sp. Akc. w Krakowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Grunty zł 162 696.84; Budynki: fabryczne zł 447 246.38, mieszkalne zł 1 599 272.44; Urządzenia techniczne: maszyny zł 250 193.97; Inwentarz biurowy zł 1 442.50; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 492 153.77; Papiery procentowe zł 82 912.00; Weksle w portfelu i w inkasie zł 124 835.99; Akcje w innych przedsiębiorstwach zł 53 744.96; Materiały: surowce i półfabrykaty zł 260 682.02, gotowe towary zł 98 937.40; Dłużnicy: odbiorcy zł 318 077.40, zaliczki pocztowe i kolejowe zł 7 553.39, dostawcy zł 125 000.00, różni zł 34 227.69; Sumy przechodnie zł 1 322.06; **Razem zł 4 060 298.81.**

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 880 000.00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 185 384.71, dopisano w roku sprawozdawczym zł 39 524.00; Kapitały rezerwowe: Nadzwyczajny fundusz rezerwowy zł 228 403.74; Rezerwa do dyspozycji Walnego Zgromadzenia zł 14 000.00; Rezerwa na podatki zł 664 775.71; Koszt budowy domu przy ul. Prądnickiej 4 — zł 331 092.40; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 330 554.30, dopisano w roku sprawozdawczym zł 39 147.65; III. Zobowiązania: Wierzyciele: dostawcy zł 62 241.00, odbiorcy zł 66 878.97, różni zł 574 253.27; Niepodjęta dywidenda zł 5 777.00; Sumy przechodnie zł 177 887.00; Zysk za 1935 r. zł 460 378.88; **Razem zł 4 060 298.81.**

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 216 743.49; Koszty fabrykacji zł 500 057.35; Koszty materiałów zł 1 449 887.25; Koszty sprzedaży zł 169 489.27; Koszty reklamy zł 57 144.62; Podatki państwowe i komunalne zł 289 250.58; Odpisy na straty na odbiorcach zł 6 334.93; Odpisy amortyzacyjne zł 39 147.65; Zysk za 1935 r. zł 460 378.88; **Razem zł 3 369 983.61.**

MA. — Dochód ze sprzedaży towaru zł 3 166 449.58; Dochód z domów mieszkalnych nowych zł 65 041.73; Dochód z domu mieszkalnego starego zł 4 850.53; Procenty bankowe zł 28 078.22; Różnice kursowe zł 105 563.55; **Razem zł 3 369 983.61.**

1594

Zjednoczone Zakłady Wapienne „WAPNORUD“

Spółka Akcyjna w Rudnikach

Bilans zamknięcia za czas od 1 stycznia 1935 r.
do 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Grunty pokłady zł 690 820.80; Piece, zabudowania i urządzenia techniczne zł 1 019 906.48; Inwentarz żywy zł 3 595.00; Kasa i banki zł 32 521.55; Papiery wartościowe zł 3 687.50; Weksle zł 91 305.32; Zapasy materiałów zł 26 017.09; Dłużnicy zł 113 381.65; Straty za 1931/34 r. zł 219 797.69; Strata za 1935 r. zł 10 101.60; Sumy ewidencyjne zł 139 196.75; **Razem aktywa zł 2 350 332.43.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 500 000.00; Kapitał zapasowy zł 11 340.23; Kapitał amortyzacyjny zł 161 024.94; Wierzyciele różni zł 538 770.51; Sumy ewidencyjne zł 139 196.75; **Razem pasywa zł 2 350 332.43.**

Rachunek zysków i strat

Dochody. — Ze sprzedaży wapna, kamienia i in. zł 396 353.19; Strata za 1935 r. zł 10 101.60; **Razem zł 406 454.79.**

WYDATKI. — Koszty fabrykacji zł 297 835.73; Koszty handlowe zł 98 534.96; Amortyzacja zł 10 084.10; **Razem zł 406 454.79**

1601

„GAZOLINA“, SPÓŁKA AKC.

Bilans z dn. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA	zł	zł
Majątek stały:		
Nieruchomości	588 685 09	
Składy i sklepy	649 450 07	
Rurociągi	4 176 971 00	
Kopalnie w Boryslawiu	562 446 06	
„ w Daszawie	1 542 639 51	
„ w Urowie	30 875 66	
Fabryka gazoliny	785 474 70	
Rafinerja	354 128 01	
Gazownie	8 098 17	
Beczki i cysterny	268 418 71	
Środki transportowe	255 097 69	
Warsztat	5 908 44	
Ruchomości	19 821 22	9 248 014 33

Majątek płynny:		
Gotówka w kasach i bankach	56 062 69	
Rymesy	520 041 37	
Udziały w obcych przedsięb.	687 979 65	
Efekty	400 830 98	
Materiały	113 205 78	
Gotowe wyroby	361 619 21	2 139 739 68

Dłużnicy:		
Odbiorcy	1 748 693 79	
Różni	333 375 20	
Weksle protestowane	11 546 20	2 093 615 19
Budowy		115 061 85
		<u>13 596 431 05</u>

PASYWA	zł	zł
Kapitał zakładowy		3 600 000 00
Kapitał rezerwowy:		
stan w dn. 1 I 1935 r.	433 064 62	
przybyło w 1935 r.	36 251 24	469 315 86
Kapitał amortyzacyjny:		
stan w dn. 1 I 1935 r.	5 438 407 76	
dopisano w 1935 r.	1 373 270 79	6 811 678 55

Zobowiązania:		
Akcepty	143 829 04	
Banki	286 119 22	
Kredyt hipoteczny	137 917 84	
Zaległości podatkowe	255 930 70	
Dostawcy	478 249 00	
Różni	551 943 56	1 853 989 36

Zobowiązania specjalne:		
Fundusz odpraw	4 644 56	
Dywidendy niewypłacone	154 574 00	
Weksle w reeskoncie	483 797 95	643 016 51
Zysk		218 430 77
		<u>13 596 431 05</u>

Rachunek strat i zysków

STRATY	zł	zł
Administracja ogólna	268 375 19	
Koszty fabrykacji	4 290 237 51	
Koszty sprzedaży	588 924 34	
Koszty kredytu	131 801 59	
Podatki i świadczenia społeczne	388 239 30	
Koszty sądowe i adwok.	103 280 80	
Odpisy:		
w rachunkach amortyzacyjnych	14 866 42	
	788 173 73	803 040 15
Różne		51 008 46
Zysk		218 430 77
		<u>6 843 338 11</u>

ZYSKI

	zł
Gaz	3 320 788 84
Gazolina—benzyna	3 067 796 36
Ropa	28 804 58
Gazol	149 397 41
Różne	276 550 92
	<u>6 843 338 11</u>

1597

Biuro Budowlane F. Skapski i S-ka Inżynierowie

Spółka Akcyjna w Gdyni

Bilans główny na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: 1) Place zł 19 768.33; 2) Budynki gospodarcze zł 15 102.20; 3) Urządzenia techniczne zł 79 343.76; 4) Inwentarz biurowy zł 21 644.25 = zł 135 858.54; II. Budowa domu własnego (w toku) zł 71 262.51; III. Majątek płynny: 1) Kasa zł 263.82; 2) Kasa Ekspozytury w Warszawie zł 1 148.31; 3) Banki zł 12 909.90; 4) Papiery procentowe zł 12 672.00; 5) Weksle w portfelu zł 8 400.00; 6) Udziały w in. przedsiębiorstwach zł 7 000.00; 7) Materiały budowlane zł 25 384.24; 8) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 224 188.42, b) dostawcy zł 58 028.58, c) różni zł 274 827.33, d) wątpliwi zł 2 116.83 = zł 276 914.16 = zł 559 161.16; 9) Kaucje wydane zł 81 450.73; 10) Sumy przechodnie zł 1 598.30 = zł 709 987.46; **Razem zł 917 108.51.**

Sumy pozabilansowe. — 1) Gwarancje otrzymane zł 207 250.00; 2) Różni za gwarancje wydane zł 511 952.00; 3) Różni za weksle zdyskontowane zł 50 000.00; 4) Różni za weksle żyrowane zł 148 000.00; 5) Weksle gwarancyjne dostawców zł 15.00; **Razem zł 917 217.09; Ogółem zł 1 834 325.51.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny zł 3 600 000.00; 2) Kapitał zapasowy a) saldo z r. ub. zł 33 030.00, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 15 000.00 = zł 48 030.00; 3) Kapitał rezerwowy zł 45 866.72 = zł 393 866.72; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 56 762.08, b) dopisano w roku sprawozd. zł 9 243.12, c) odpisano w roku sprawozd. zł 3 717.62 = zł 525 550 = zł 62 287.58; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) akcepty zł 146 582.55, b) dostawcy zł 25 079.76, c) różni zł 165 061.84; 2) Kaucje otrzymane zł 2 085.00; 3) Sumy przechodnie zł 366.50 = zł 339 175.65; IV. Zyski zł 121 778.56; **Razem zł 917 108.51.**

Sumy pozabilansowe. — 1) Różni za gwarancje otrzymane zł 207 250.00; 2) Gwarancje wydane zł 511 952.00; 3) Weksle zdyskontowane zł 50 000.00; 4) Weksle żyrowane zł 148 000.00; 5) Dostawcy za weksle gwarancyjne zł 15 00; **Razem zł 917 217.09; Ogółem zł 1 834 325 51.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty budów zł 1 948 631.20; Koszty administracji ogólnej zł 45 084.17; Koszty handlowe zł 160 133.65; Podatki zł 13 009.92; Procenty zł 31 546.85; Amortyzacja za 1935 r. zł 9 243.12; Straty na różnych zł 7 090.66; Zyski zł 121 778.56; **Razem zł 2 336 509.13.**

MA. — Rachunki za budowy zł 2 312 418.28; Wpływy z tyt. udziału w in. przedsiębiorstwach zł 24 090.85; **Razem zł 2 336 509.13.**

Radomska Przedziałnia Lnu, Spółka Akcyjna

R A D O M

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 8 906.54; Banki zł 1 676.25; Dłużnicy zł 15 139.63; Magazyny zł 62 217.30; Nieruchomości zł 123 396.15; Maszyny zł 200 846.27; Ruchomości zł 818.70; Sumy przechodnie zł 1 791.33; Papiery wartościowe zł 1 452.00; Straty i zyski zł 59 160.36; **Razem zł 475 404.53.**

Gwarancje wekslowe zł 105 000.00.

STAN BIERNY. — P. Bank Rolny zł 101 386.18; Wierzyciele zł 81 131.92; Akcepty zł 29 550.00; Sumy przechodnie zł 1 392.29; Kapitał zakładowy zł 150 000.00; K. zapasowy zł 425.00; K. amortyzacyjny zł 111 519.14; **Razem zł 475 404.53.**

Akcepty na gwarancje zł 105 000.00.

Rachunek strat i zysków

Strata z 1934 r. zł 59 160.36; Podatek dochodowy na 1932 r. zł 875 00, na 1934 r. zł 555.18; Amortyzacja zł 1 102.39; Odpisy zł 13 563.49; **Razem zł 75 256.42.**

Zysk ze sprzedaży zł 12 586.50; Odpisy zł 3 509.56; Strata zł 59 160.36; **Razem zł 75 256.42.**

1585

Kolej Lokalna Piła—Jaworzno, Spółka Akcyjna

Bilans majątku z dn. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY		zl	zl
Majątek stały:			
Wartość kolei		3 750 794 87	
Majątek płynny:			
Kasa i banki		855 413 51	
Papiery procentowe		48 700 00	
Dłużnicy		182 299 72	
		<u>4 837 208 10</u>	
Sumy pozabilansowe:			
Podatek majątkowy		54 147 66	
STAN BIERNY		zl	zl
Kapitał własny:			
Kapitał akcyjny	1 274 400 00		
Fundusze rezerwowe:			
Eksploatacyjny kapitał rezerwowy	230 531 47	1 504 931 47	
Kapitał amortyzacyjny:			
a) saldo z dn. 31 XII 1934 r.	1 627 320 08		
b) dopisano w 1935 r.	12 327 21	1 639 647 29	
Zobowiązania:			
Fundusze specjalne		351 526 49	
1) Nadzwyczajna rezerwa	1 198 972 56		
2) Fundusz na umorzenie akcji	6 480 00		
3) Rezerwa podatkowa	12 400 02	1 217 852 58	
Zysk:			
a) pozostałość z 1934 r.	1 60		
b) za 1935 r.	123 248 67	123 250 27	
		<u>4 837 208 10</u>	
Sumy pozabilansowe:			
Podatek majątkowy		54 147 66	
Rachunek zysków i strat za 1935 r.			
WINIEN		zl	zl
Wydatki eksploatacyjne		773 423 78	
Koszty administracji ogólnej		28 094 38	
Raty oprocentowania pożyczki pierwszeństwa z dodatkiem administracyjnym		11 288 19	
Raty oprocentowania pożyczki dodatkowej z dodatkiem administracyjnym		4 048 54	
Amortyzacja wartości kolei		5 127 21	
Zysk		123 250 27	
		<u>945 232 37</u>	
MA		zl	zl
Dochody eksploatacyjne		941 479 33	
Przeniesienie z 1934 r.		1 60	
Procenty z lokacyj		3 751 44	
		<u>945 232 37</u>	

1604

I OGŁOSZENIE

Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej pod firmą „Międzynarodowe Transporty Józ. J. Leinkauf“, Spółka Akc. uchwala, objętą protokołem notarialnym Stanisława Pliszczynskiego z dn. 31 maja 1935 r. za Nr. Rep. 1023 postanowiło Spółkę postawić

w stan likwidacji.

W związku z powyższym wzywa się wszystkich wierzycieli Spółki, aby na ręce likwidatora — Ignacego Linharta w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 97, zgłosili swe wierzytelności w ciągu 6 miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia.

Ignacy Linhart

Likwidator Spółki Akcyjnej pod firmą „Międzynarodowe Transporty Józ. J. Leinkauf Spółka Akcyjna“ w likwidacji.

1614

Kolej Lokalna Przeworsk—Dynów, Spółka Akcyjna

Bilans majątku z dn. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY:		zl	zl
Majątek stały:			
Wartość kolei		4 814 401 80	
Rachunek zakupu autobusów		153 320 89	
Inwestycje Przedsiębiorstwa Autobusowego		34 087 14	
Inwentarz użytkowy kolei		30 136 35	
Inwentarz użytkowy Przedsiębiorstwa Autobusowego		17 814 34	5 049 760 52
Majątek płynny:			
Kasa i banki		27 530 22	
Papiery procentowe		16 867 20	
Materjały		157 891 51	
Dłużnicy		16 672 11	
Rachunek Gwarancji Państwa			
1) Straty kolei:			
a) strata po dz. 31/XII 1934 r.	zl	1 073 752 10	
b) strata za 1935 r.	zl	62 329 71	1 136 081 81
2) Straty przedsiębiorstwa autobusowego:			
a) strata po dz. 31/XII 1934 r.	zl	251 407 26	
b) strata za 1935 r.	zl	83 583 54	334 990 80
			<u>1 471 072 61</u>
Pozycje pozabilansowe: Efekty kaucyjne			
			3 566 92
STAN BIERNY		zl	zl
Kapitał własny:			
Kapitał akcyjny		2 811 600 00	
Kapitały rezerwowe:			
Zakładowy kapitał rezerwowy	23 490 16	2 835 090 16	
Kapitał amortyzacyjny:			
a) saldo z dn. 31.XII 1934 r.	1 228 979 67		
b) dopisano w 1935 r.	12 001 10	1 240 980 77	
Zobowiązania		1 378 806 28	
Zaliczki gwarancyjne		1 229 390 89	
Fundusze specjalne:			
Fundusze na wymianę taboru.		55 526 07	
		<u>6 739 794 17</u>	
Pozycje pozabilansowe: Kaucje służbowe			
			3 566 92
Rachunek zysków i strat kolei za 1935 r.			
WINIEN		zl	zl
Wydatki eksploatacyjne		141 311 94	
Raty oprocentowania pożyczki pierwszeństwa i pożyczki dodatkowej		36 626 38	
Amortyzacja wartości kolei		12 001 10	
		<u>189 939 42</u>	
Ma		zl	zl
Dochody eksploatacyjne		127 363 80	
Odsetki z lokaty gotówki		245 91	
Straty za 1935 r.		62 329 71	
		<u>189 939 42</u>	
Rachunek zysków i strat Przedsiębiorstwa Autobusowego za 1935 r.			
WINIEN		zl	zl
Wydatki eksploatacyjne		118 731 72	
Amortyzacja autobusów		72 000 00	
Procenty od pożyczki z Krajowego Funduszu Kolejowego		24 927 90	
		<u>215 659 62</u>	
MA		zl	zl
Dochody eksploatacyjne		131 847 46	
Odsetki z lokaty gotówki		228 62	
Strata za 1935 r.		83 583 54	
		<u>215 659 62</u>	

1921

Zarząd Spółki Akcyjnej „Gdynia—Ameryka, Linje Żeglugowe“

SPÓŁKA AKCYJNA

na zasadzie art. 398 i 428 Kodeksu Handlowego ogłasza bilans Spółki za 1935 r. wraz z rachunkiem zysków i strat, oraz uchwały, powzięte na Zwyczajnym Walnem Zgromadzeniu Akcjonariuszów Spółki, odbytem w dn. 9 czerwca 1936 r.:

B I L A N S

AKTYWA	zł	zł
Majątek stały:		
Statki	24 511 973 20	
Statki w budowie	7 906 490 77	
Ruchomości	319 901 91	32 738 365 88
Majątek płynny:		
Gotówka w kasie, na statkach i w bankach	956 879 56	
Papiery procentowe	957 692 61	
Weksle w portfelu	14 527 62	
Udziały w innych przedsiębiorstwach	40 991 25	
Towary i materiały na składzie	323 124 38	2 293 215 42
Dłużnicy:		
Należności z tytułu oper. handlowych	386 144 91	
Inne	297 771 44	
Wątpliwe należności	5 358 59	689 274 94
Sumy przechodnie:		
Rozrachunki międzyokresowe	259 743 31	
Różne	13 235 15	272 978 46
Strata bilansowa:		
Czysta strata z lat ubiegłych	35 024 45	
Czysta strata z roku sprawozdawczego	26 809 38	61 833 83
		36 055 668 53
Kaucje i depozyty obce		106 538 97
Różni za depozyty		920 000 00
Różni za gwarancje własne		264 201 61
Gwarancje obce		16 884 200 00
		54 230 609 11
PASYWA	zł	zł
Kapitał zakładowy		9 000 000 00
Kapitał amortyzacyjny:		
Saldo z roku ubiegłego	750 340 46	
Dopisano w roku sprawozdawczym	812 336 52	
	1 562 676 98	
Odpisano w roku sprawozdawczym	7 760 71	1 554 916 27
Zobowiązania:		
Wierzyciele:		
Akcepty	443 588 25	
Należności podatkowe	33 237 63	
Zobowiązania z tytułu operacji handlowych	513 632 78	
Zobowiązania w związku z umową o budowę statków	21 842 255 76	
Przedpłaty na karty okrętowe	1 248 507 03	
Różni	197 165 33	24 278 386 78
Fundusze specjalne		409 223 62
Sumy przechodnie:		
Rozrachunki międzyokresowe	329 343 12	
Specjalny rachunek przejściowych różnic kursowych	304 221 82	
Różne	179 576 92	813 141 86
		36 055 668 53
Różni za kaucje i depozyty obce		106 538 97
Depozyty własne		920 000 00
Gwarancje własne		264 201 61
Różni za gwarancje obce		16 884 200 00
		54 230 609 11
Ogólna kwota zobowiązań zagraniczn.		9 103 636 11
Rachunek zysków i strat	zł	
Koszty ogólne	1 925 699 89	
Podatki i opłaty państwowe i komunalne	177 476 32	
Różnice kursowe	706 70	

Odpisy amortyzacyjne	812 336 52
Inne odpisy	105 000 00
Koszty eksploatacyjne	10 645 610 04
	13 666 829 47

Wpływy z przewozu pasażerów i towarów	zł
Inne wpływy	13 317 910 52
Strata za 1935 r.	322 109 57
	26 809 38
	13 666 829 47

Na Zwyczajnym Walnem Zgromadzeniu Akcjonariuszów Spółki, odbytem w dn. 9 czerwca 1936 r., jednogłośnie uchwalono:

- 1) Zatwierdzić bilans za rok obrachunkowy 1935 oraz rachunek zysków i strat; wykazaną w bilansie za 1935 r. stratę w kwocie zł 26 809.38 — przenieść na rok następny;
- 2) Udzielić pokwitowania władzom Spółki, t. j. Radzie Nadzorczej i Zarządowi za ich czynności za 1935 r.;
- 3) Ustalić liczbę członków Rady Nadzorczej na rok obrachunkowy 1936 na osiem osób;
- 4) Zatwierdzić przedłożony Radzie Nadzorczej i uchwalony przez Radę na posiedzeniu w dn. 9 czerwca 1936 r. preliminarz budżetowy na 1936 r.;
- 5) Upoważnić Zarząd do wydatkowania na cele dobroczynne sum, przewidzianych w budżecie na 1936 r.;
- 6) Ustalono normy wynagrodzenia Prezesa Rady Nadzorczej, członków Rady Nadzorczej oraz przewodniczącego i członków Komitetu Ścisłego Rady Nadzorczej na 1936 r., jak również członków Komisji, delegowanej przez Radę do badania bilansu i r-ku zysków i strat za 1935 r.;
- 7) Do Rady Nadzorczej w tajnym głosowaniu wybrano wszystkimi głosami obecnych: Wacława Szuyskiego, Gottfreda Johansena, Marjana Węgrzynowskiego, Mieczysława Biesiekierskiego, Roberta Ceceniowskiego, Stefana Lenartowicza, Tadeusza Ocioszyńskiego i Jerzego Warchałowskiego.

1584

Towarzystwo Akcyjne „Quebracho“, Warszawa

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 714 414.86; Budynki zł 1 654 280.57; Urządzenie techniczne zł 1 209 860.74; Inwentarz zakładowy i biurowy (ruchomości) zł 77 536.65; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 34 015.13; Waluty obce i dewizy zł 1 603.80; Czeki i zaliczenia zł 6 346.80; Papiery procentowe zł 20 403.25; Weksle w portfelu i inkasie zł 220 817.22; Materiały: a) surowe zł 363 564.52, b) pomocnicze i pędne zł 40 079.38; Półfabrykaty zł 36 811.00; Gotowe wyroby i towary zł 885 299.95; Dłużnicy: odbiorcy zł 651 566.82, dostawcy zł 2 145.36, różni zł 116 579.15, wątpliwe należności: 1) weksle protestowane zł 2 542.57, 2) należn. w post. rewind. —, 3) wierzytelności wątpliwe zł 45 151.37; dłużnicy razem zł 817 985.27; Inne aktywa zł 17 124.06; Sumy przechodnie zł 16 217.78. Strata za lata ubiegłe zł 446 952.71; Razem zł 6 563 313.69.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 600 000.00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z dn. 31/XII 1934 r. zł 476 136.49, dopisano za 1935 r. zł 162 684.99 = zł 638 821.48; Zobowiązania: Wierzyciele: akcepty zł —, banki zł 19 198.16, kredyty hipoteczne zł 683 508.03, zaległe podatki zł —, dostawcy zł 1 524 125.59, odbiorcy zł 28 074.28, różni zł 460 889.16, wierzyciele razem zł 2 716 595.22; Fundusz i zobowiązania specjalne: Zobowiązania z del credere zł 444 043.35, Fundusz na wierzytelności wątpliwe zł 45 151.37; Specjalny r-k różnic kursowych zł 963 366.52; Sumy przechodnie zł —; Zysk za 1935 r. zł 155 335.75; Razem zł 6 563 313.69.

Rachunek strat i zysków

Przychody zł 2 579 464.09.
Przychody zł 2 424 128.34; Zysk za 1935 r. zł 155 335.75.
Razem zł 2 579 464.09.

1588

Edward Kręglewski, Spółka Akcyjna, Poznań

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Nieruchomości: a) grunty zł 51 600.00, b) budynki fabryczne zł 244 371.72, budynki mieszkalne zł 22 000.00; Maszyny i ruchomości: a) maszyny i urządz. fabryczne zł 521 114.72, b) ruchomości i samochody zł 120 439.06; Licencja zł 3 127.50; Gotówka w kasach i bankach zł 21 883.48; Weksle odbiorców zł 101 969.47; Papiery wartościowe zł 21 465.50; Zapasy: a) surowców zł 239 021.93, b) towarów zł 354 239.95; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 111 820.34, b) dostawcy zł 10 014.33, c) różni zł 148 052.75; **Razem zł 1 971 120.75.**

Dłużnicy z tytułu kaucji i zryra zł 120 000.00; Otrzymane zabezpieczenia zł 23 872.30; **Suma ogólna zł 2 114 993.05.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 500 000.00; Kapitał zapasowy saldo z roku ub. zł 81 875.83, dopisano w 1935 r. zł 8 981.19; Rezerwa specjalna saldo z roku ub. zł 12 868.47, dopisano w 1935 r. zł 5 583.00; Fundusz specjalny amortyzacyjny zł 108 000.00; Kapitał amortyzacyjny, saldo z r. ub. zł 491 653.52, odpisano w 1935 r. za sprzedane samochody i rozebr. bud. miesz. zł 14 173.15, odpisano z polec. Izby Skarbowej 1% amortyz. na bud. fabr. z 1934 r. zł 1 943.76, dopisano w 1935 r. zł 62 711.88; Redyskonto weksli zł 96 741.13; Akcepty własne zł 72 000.00; Pożyczka hipoteczna zł 146 932.93; Banki zł 24 458.37; Wierzyciele: a) dostawcy zł 190 670.35, b) odbiorcy zł 717.25, c) różni zł 70 972.52; Sumy przechodnie zł 1 792.53; Czysty zysk zł 108 278.69; **Razem zł 1 971 120.75.**

Gwarancje (kaucje i zryra) zł 120 000.00; Różni za złożone gwarancje zł 23 872.30; **Suma ogólna zł 2 114 993.05.**

Ogólny rachunek zysków i strat

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 76 348.27; Koszty administracji nieruchomości zł 11 332.79; Koszty fabrykacji zł 361 897.96; Koszty sprzedaży zł 225 246.96; Koszty kredytów zł 13 342.21; Podatki państwowe i komunalne zł 77 204.90; Straty na dłużnikach zł 1 736.61; Odpisy amortyzacyjne zł 62 711.88; Czysty zysk zł 108 278.69; **Razem zł 938 100.27.**

ZYSKI. — Zysk brutto na sprzedaży zł 934 153.96; Nadwyżka ze sprzedaży akcji Banku Polskiego zł 2 002.55; Skreślony przez Izbę Skarb. 1% amortyzacji od bud. fabr. w 1934 r. zł 1 943.76; **Razem zł 938 100.27.**

1622

Edward Kręglewski, Sp. Akc.

Spółka Akcyjna Dom Handlowo-Przemysłowy Franciszek Fuchs i Synowie
w Warszawie, ul. Miodowa 18

Bilans za 1935 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Budynki i place zł 2 549 570.85; Maszyny i urządzenia techniczne zł 1 742 582.41; Inwentarz fabryczny, biurowy i sklepowy zł 563 512.88; Majątek płynny: Kasa i banki zł 154 090.43; Papiery procentowe zł 64 458.34; Akcje i udziały zł 81 240.00; Weksle w portfelu i w inkasie zł 24 136.67; Zaliczenia kolejowe i pocztowe zł 10 616.39; Surowce i gotowe wyroby zł 1 150 152.22; Dłużnicy — odbiorcy zł 373 367.73; Różni zł 92 462.58; Dostawcy zł 34 220.48; Sumy przechodnie zł 2 836.56; Strata za 1934 r. zł 21 510.82; Strata za 1935 r. zł 38 780.97; Fabryka czekolady pozostałość zł 4 230 952.33; **Razem zł 11 134 491.66.**

PASYWA. — Kapitały własne zł 4 445 514.83; Kapitał amortyzacyjny zł 1 906 283.66; Zobowiązania: Wierzyciele: akcjonariusze zł 283 047.14; Odbiorcy zł 2 706.59; Różni zł 49 149.19; Dostawcy krajowi i zagraniczni zł 173 493.58; Banki zł 4 513.50; Kredyty hipoteczne zł 23 718.82; Sumy przechodnie zł 15 112.02; Fabryka czekolady pozostałość zł 4 230 952.33; **Razem zł 11 134 491.66.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 363 240.86; Koszty fabrykacji zł 826 613.43; Koszty sprzedaży zł 907 336.93; Koszty kredytów — procenty zł 20 855.78; Podatki zł 130 029.98; Świadczenia socjalne zł 91 740.67; Amortyzacja zł 168 587.99; Różne odpisy zł 116 354.65; Strata za 1934 r. zł 21 510.82; **Razem zł 2 646 271.11.**

MA. — Zysk brutto z produkcji i ze sprzedaży zł 2 531 346.12; Zysk netto z domu zł 44 339.53; Różne zł 10 293.67; Strata za 1934 r. zł 21 510.82; Strata za 1935 r. zł 38 780.97; **Razem zł 2 646 271.11.**

1626

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Formiaz“ Fabryka Kopyt i Szpilek Drewnianych w Pustelniku

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 czerwca 1936 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie Spółki przy ul. Bielańskiej 5 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie bilansów oraz rachunków zysków i strat per 31/XII 1935 r.; 5) Udzielenie pokwitowania Zarządowi z jego czynności; 6) Wybory Zarządu i Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

Celem uzyskania prawa uczestnictwa w Zgromadzeniu należy złożyć Zarządowi akcje na 7 dni przed Zgromadzeniem.

1624

Krakowska Fabryka Portland-Cementu, Spółka Akc.

w Krakowie

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 454 469.86; Budynki: a) fabryczne zł 1 531 764.94, b) mieszkalne zł 91 553.88, c) gospodarcze zł 23 925.20, budynki razem zł 1 647 244.02; Maszyny i urządzenia techniczne zł 5 948 574.27; Inwentarz: a) żywy zł 450.00, b) martwy (ruchomości) zł 10 550.54; Inwentarz razem zł 11 000.54; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 85.04; Banki zł 171.51; Papiery wartościowe zł 3 600.00; Udziały zł 234 850.40; Materiały pomocnicze zł 93 276.89; Dłużnicy: a) z tyt. umów kartelowych: 1) z tyt. operacji handlowych zł 1 144.46, b) odbiorcy zł 9 226.24, c) różni zł 114.50; III. Straty i zyski: Straty z ub. lat zł 1 428 358.97; Straty w 1935 r. zł 2 038 321.63; **Stan czynny razem zł 11 870 438.33.**

Kaucje hipoteczne zł 3 722 323.99.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 5 000 000.00; Kapitał zapasowy (saldo z ub. roku) zł 3 109.05; II. Kapitał amortyzacyjny (saldo z ub. roku) zł 688 949.05; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) kredyty hipoteczne zł 5 588 319.60, b) zaległe podatki zł 209 048.78, c) różni zł 377 093.16; Zobowiązania z tyt. umów kartelowych: a) z tyt. operacji handl. zł 3 918.69; **Stan bierny razem zł 11 870 438.33.**

Kaucje hipoteczne zł 3 722 323.99.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

WINIEN. — Wydatki administracji ogólnej: a) wydatki ogólne zł 70 816.84, b) podatki państwowe i komunalne zł 24 257.60, c) świadczenia socjalne zł 1 952.02, d) asekuracja zł 3 029.07, razem wydatki adm. ogólnej zł 100 055.53; Odsetki zł 2 730.44; Odpisy z r-ku mag. materiałów pomocniczych zł 96 472.67; Odpisy z r-ku dłużników i wierzycieli zł 165 534.48; Odpisy z inwestycji zł 1 697 161.02; **Razem zł 2 061 954.14.**

MA. — Dzierżawa gruntów zł 1 037.50; Różnice kursu zł 22 595.01; Straty w 1935 r. zł 2 038 321.63; **Razem zł 2 061 954.14.**

1625

PODRÓŻUJ CIE SAMOLOTAMI

TARYFA CELNA

wydana w formie kartkowej
stałe uzupełniana
według aktualnego stanu

Cena Taryfy zł 40.—

Cena „Uzupełnień” zł 7.—

||||| kwartalnie |||||

Nakładem Tygodnika

„POLSKA GOSPODARCZA”

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

**REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8**

**PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZNE
WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY**

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINERYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWARTOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”, DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, KAPEWMA UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

**ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIĘSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO** ==